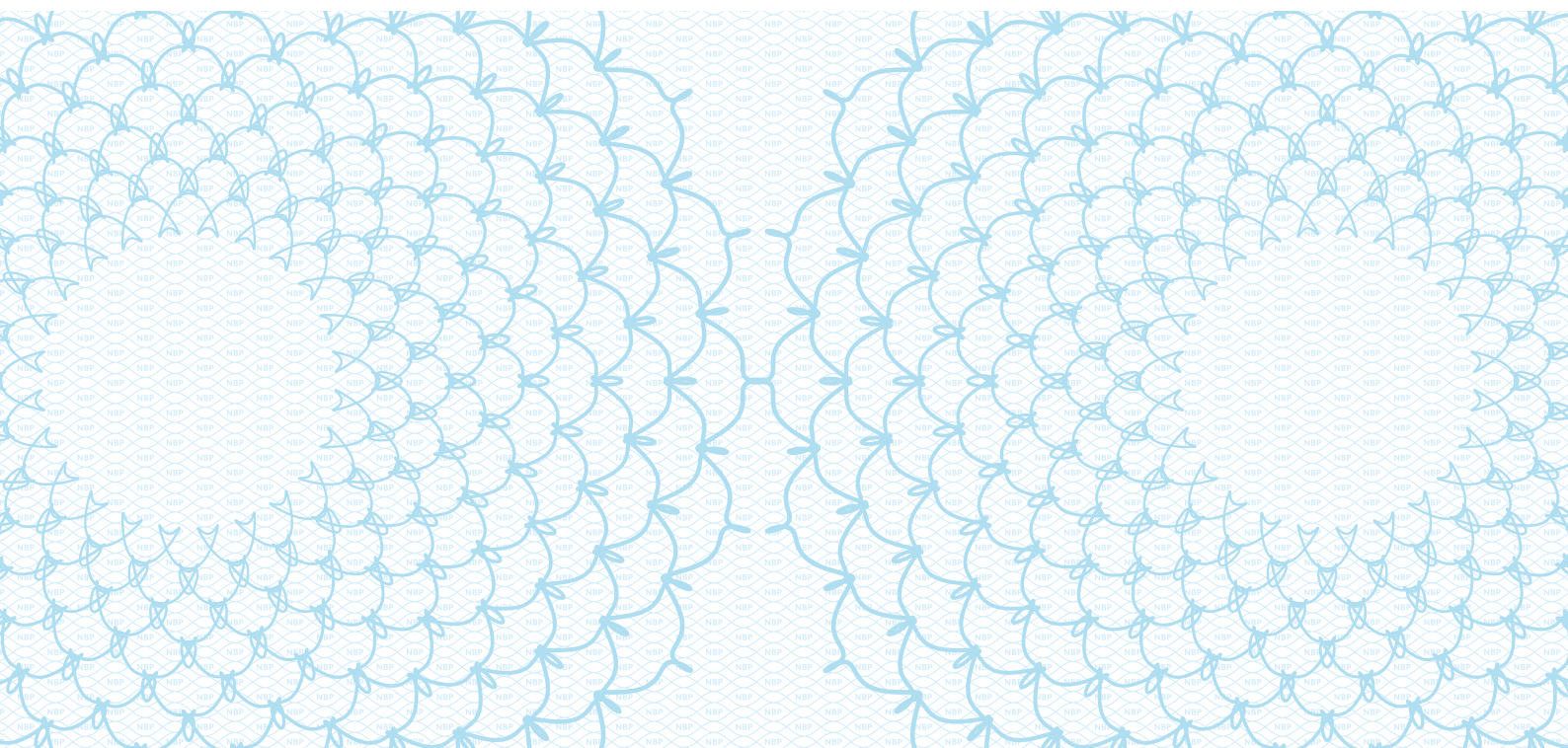

NBP

Narodowy Bank Polski

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2016 roku

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2016 roku

Warszawa, 2017 r.

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2017

Spis treści

Synteza	6
1. Funkcjonowanie organów NBP	11
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	11
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	12
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	14
1.4. Plan działalności NBP	16
2. Polityka pieniężna	17
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2016 r.	17
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2016 r.	18
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2016 r.	22
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego	29
3.1. Nadzór makroostrożnościowy	29
3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego	30
3.3. Działalność analityczna i badawcza na rzecz systemu finansowego	30
3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej	32
3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej	33
4. Działalność emisyjna	35
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	35
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich	35
4.3. Wprowadzenie do obiegu zmodernizowanych i nowych banknotów	36
4.4. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych	36
4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych	36
4.6. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne	37
4.7. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego	37
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	39
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	39
5.2. Strategia zarządzania rezerwami walutowymi	40
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi	41
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych	42
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej	44
6. Działalność dewizowa	45
6.1. Rejestr działalności kantorowej	45

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych	45
6.3. Kontrola obrotu dewizowego	45
7. Działania na rzecz systemu płatniczego	47
7.1. Realizacja zadań operacyjnych	47
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego	48
7.3. Nadzór nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego	50
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych	51
8. Obsługa Skarbu Państwa	53
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP	53
8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa	54
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi	54
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym	55
9. Działalność analityczno-badawcza	57
9.1. Badania dotyczące polityki pieniężnej, procesów i oczekiwań inflacyjnych	57
9.2. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych	58
9.3. Inne badania makroekonomiczne	59
9.4. Działalność prognostyczno-badawcza	60
9.5. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP	61
9.6. Współpraca badawcza ze środowiskiem naukowym	62
10. Działalność statystyczna	63
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki	63
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych	64
11. Działalność edukacyjna i informacyjna	67
11.1. Działalność edukacyjna	67
11.2. Działalność informacyjna i promocyjna	69
11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna	70
11.4. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów	71
12. Działalność legislacyjna	72
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP	72
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych	72
12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego	73
12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej	74
13. Współpraca międzynarodowa	76
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	76
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi	77

14. Działalność wewnętrzna	83
14.1. Zarządzanie kadrami	83
14.2. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	84
14.3. Działalność inwestycyjna	84
14.4. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP	85
14.5. Audyt wewnętrzny	85
14.6. Działalność oddziałów okręgowych NBP	85
14.7. Zapewnienie bezpieczeństwa	86
Załączniki	88
1. Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2016 roku wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta na temat skróconego sprawozdania finansowego	89
2. Otoczenie polskiej gospodarki	160
3. Produkt Krajowy Brutto	163
4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	166
5. Bilans płatniczy	169
6. Pieniądz i kredyt	172
7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP	175
8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami	179
9. Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2016 r.	182
Spis najważniejszych skrótów	183

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Podstawowe zadania NBP określa ustawa o Narodowym Banku Polskim i ustawa Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2016 r. NBP działał zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2016* oraz *Planem działalności NBP na lata 2016–2018*.
2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2016 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna i informacyjna, współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną, działalność wewnętrzną oraz skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2016 r. wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta na temat skróconego sprawozdania finansowego.
3. Zgodnie z Konstytucją RP oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2016 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.
4. W 2016 r. polityka pieniężna była prowadzona zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2016*. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. Prowadząc politykę pieniężną, NBP nadal wykorzystywał strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. średniokresowy cel inflacyjny ustalony jest na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. W 2016 r. koniunktura gospodarcza w Polsce była korzystna. Wzrost realnego PKB wyniósł 2,7% i – mimo pewnego obniżenia wobec poprzedniego roku – pozostał zbliżony do dynamiki produktu potencjalnego. Głównym czynnikiem wzrostu był rosnący popyt konsumpcyjny, któremu sprzyjało przyspieszenie wzrostu dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych związane z trwającym ożywieniem na rynku pracy, a także zwiększeniem świadczeń wychowawczych. Ożywienie na rynku pracy przyczyniało się do systematycznego wzrostu zatrudnienia oraz spadku stopy bezrobocia, która obniżyła się do najniższego poziomu od 1991 r. Towarzyszył temu stabilny wzrost akcji kredytowej oraz ożywienie na rynku nieruchomości. Do niższej dynamiki PKB w 2016 r. przyczynił się głównie spadek inwestycji związany z zakończeniem perspektywy finansowej UE 2007-2013. Stabilny wzrost gospodarczy u głównych partnerów handlowych Polski i poprawa konkurencyjności polskich produktów sprzyjały przyspieszeniu polskiego eksportu, co – wraz ze stabilnym wzrostem importu – przyczyniło się do wzrostu nadwyżki w handlu zagranicznym. W konsekwencji deficyt na rachunku obrotów bieżących obniżył się do najniższego poziomu od 1995 r., a łączne saldo na rachunku bieżącym i kapitałowym pozostało dodatnie. Stabilnemu wzrostowi gospodarczemu towarzyszyła niska, choć rosnąca dynamika cen – w grudniu 2016 r. wyniosła ona 0,8% r/r wobec -0,9% r/r w styczniu 2016 r. Utrzymująca się przez większą część roku ujemna dynamika cen była spowodowana głównie silnym spadkiem cen surowców energetycznych na światowych rynkach pod koniec

2015 r. i na początku 2016 r., przy ograniczonej krajowej presji popytowej. Niższe ceny surowców energetycznych wpływały korzystnie na sytuację ekonomiczną większości podmiotów gospodarczych, w efekcie czego deflacja nie miała negatywnego wpływu na koniunkturę w Polsce. W szczególności gospodarstwa domowe nie odkładały wydatków w oczekiwaniu na dalszy spadek cen, a przedsiębiorstwa wskazywały, że utrzymująca się deflacja nie ma istotnego wpływu na ich sytuację finansową i plany inwestycyjne. Wśród podmiotów gospodarczych nie pojawiły się oczekiwania deflacyjne. Wobec takich uwarunkowań w 2016 r. Rada Polityki Pieniężnej utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. W swoich decyzjach Rada wykorzystywała sygnalizowaną w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2016* elastyczność strategii celu inflacyjnego. Rada brała więc pod uwagę z jednej strony zewnętrzny i przejściowy charakter czynników ograniczających dynamikę cen, a z drugiej zrównoważone tempo wzrostu gospodarczego, systematyczną poprawę na rynku pracy oraz stabilnie rosnącą akcję kredytową. Utrzymywanie stóp procentowych na niezmiennym poziomie sprzyjało stabilności cen, a także zachowaniu równowagi makroekonomicznej oraz stabilności sektora finansowego.

5. W 2016 r. NBP realizował politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2016*. Najważniejsze znaczenie w realizacji polityki pieniężnej w 2016 r. miała stopa referencyjna NBP. Stopa ta, określając rentowność operacji otwartego rynku, wpływała na oprocentowanie krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego, w szczególności niezabezpieczonych depozytów międzybankowych. Celem operacyjnym polityki pieniężnej w 2016 r. było dążenie do kształtowania stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Do realizacji wspomnianego celu wykorzystywane były przede wszystkim operacje otwartego rynku. Za ich pomocą bank centralny dążył do kształtowania optymalnych, z punktu widzenia celu operacyjnego, warunków płynnościowych w sektorze bankowym. Regularnie stosowane były operacje podstawowe, przeprowadzane raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP z 7-dniowym terminem zapadalności. Za ich pomocą absorbowane były środki będące w posiadaniu sektora bankowego przewyższające wymagany poziom rezerwy obowiązkowej. Operacje dostrajające służyły doraźnemu bilansowaniu warunków płynnościowych w sektorze bankowym. Wszystkie zastosowane w 2016 r. operacje dostrajające miały charakter sterylizujący płynność i stosowane były najczęściej w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Do realizacji przyjętego celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP wykorzystywał ponadto system rezerwy obowiązkowej, przyczyniający się do stabilizacji najkrótszych rynkowych stóp procentowych. Wynikało to z jego uśrednionego charakteru, który stwarzał podmiotom swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w trakcie okresu utrzymywania rezerwy, pod warunkiem utrzymywania średniego stanu środków na rachunkach w NBP na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej. Jednocześnie obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej ograniczał skalę operacji otwartego rynku. W 2016 r. banki miały również możliwość uzupełniania niedoborów oraz lokowania nadwyżek środków w banku centralnym, korzystając z oferowanych przez NBP operacji depozytowo-kredytowych, tj. kredytu lombardowego oraz depozytu na koniec dnia. Instrumenty te – obok systemu rezerwy obowiązkowej – pełniły rolę uzupełniającą, w stosunku do operacji otwartego rynku, w realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Rentowności operacji depozytowo-kredytowych (stopa depozytowa oraz lombardowa) wyznaczały pasmo wahań dla oprocentowania niezabezpieczonych lokat o terminie *overnight* zawieranych na rynku międzybankowym. Zestaw stosowanych przez NBP instrumentów polityki pieniężnej oraz

sposób zarządzania płynnością sektora bankowego umożliwiły kształtowanie stawki POLONIA na poziomach zbliżonych do wysokości stopy referencyjnej NBP. Średnie absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP w 2016 r. wyniosło 16 pb.

6. Poziom krótkoterminowej płynności sektora bankowego, mierzonej jako średnie w roku saldo operacji prowadzonych przez bank centralny (emisji bonów pieniężnych NBP i operacji depozytowo-kredytowych) w 2016 r. wyniósł 73 206 mln zł. W porównaniu z poziomem odnotowanym w 2015 r. nastąpił spadek płynności o 16 386 mln zł. W 2016 r. średni poziom bonów pieniężnych emitowanych przez NBP wyniósł 72 438 mln zł. Z kwoty tej 98,3%, tj. 71 175 mln zł, stanowiły bony sprzedawane w ramach operacji podstawowych, natomiast 1 263 mln zł w ramach operacji dostrajających. Średni poziom operacji depozytowo-kredytowych wyniósł 768 mln zł. Ograniczenie nadpłynności w 2016 r. spowodowane było wzrostem poziomu pieniądza gotówkowego w obiegu oraz rezerwy obowiązkowej. W kierunku zwiększenia płynności sektora bankowego wpływała przewaga skupu walut obcych przez NBP nad ich sprzedażą.
7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego”. Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania na rzecz utrzymania stabilnego i niskiego poziomu inflacji. W 2016 r. NBP współpracował z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG), oraz podejmował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Narodowy Bank Polski uczestniczył także w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził badania dotyczące krajowego systemu finansowego i współpracował ze Związkiem Banków Polskich.
8. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego w 2016 r. polegały przede wszystkim na prowadzeniu badań i analiz z zakresu oceny stabilności systemu finansowego oraz rozwoju krajowego systemu finansowego. Wyniki prac zostały opublikowane m.in. w: *Raportach o stabilności systemu finansowego*, opracowaniu *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2015 r.*, raportach *Sytuacja na rynku kredytowym* oraz *Raporcie o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2015 r.* W 2016 r. Narodowy Bank Polski brał udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej. Przygotował także dokument pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce – ramy instytucjonalno-funkcjonalne* oraz cykliczne opracowania będące podstawą do wydawania przez Komitet kwartalnych rekomendacji o wysokości bufora antycyklicznego. Na forum międzynarodowym NBP brał udział w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego.
9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP było zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) wzrosła o 14,9% i na koniec grudnia 2016 r. wyniosła 187 mld 574,8 mln zł. W 2016 r. NBP wprowadził do obrotu zmodernizowane banknoty o nominale 200 zł i prowadził przygotowania do emisji banknotu o wartości nominalnej 500 zł. Ponadto NBP wdrożył zmienione regulacje mające na celu usprawnienie obiegu gotówkowego. W 2016 r. NBP wyemitował wartości kolekcjonerskie: 11,2 tys. sztuk monet złotych, 312 tys. sztuk monet srebrnych oraz 35 tys. sztuk banknotów.
10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie – spełniając te kryteria – podejmuje działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw. W 2016 r. dochód z działalności inwestycyjnej

związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 3,3 mld zł. Na osiągniętą stopę zwrotu korzystnie wpłynęła wprowadzona w 2016 r. zmiana struktury walutowej rezerw.

11. Działalność dewizowa NBP polegała na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz przeprowadzaniu kontroli: działalności kantorowej (w tym wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu), udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz wykonania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego. W 2016 r. przeprowadzono 1645 kontroli obrotu dewizowego i wydano 14 decyzji dewizowych. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w Polsce działało 4990 kantorów.
12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegały przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i dokonywaniu rozrachunku międzybankowego, organizowaniu rozliczeń pieniężnych oraz sprawowaniu nadzoru nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego. W 2016 r. NBP prowadził prace nad dostosowaniem systemu TARGET2-NBP do współpracy z platformą TARGET2-Securities i do świadczenia przez NBP usługi autokolateralizacji. Ponadto NBP uzyskał nowe kompetencje w zakresie sprawowania nadzoru nad schematami płatniczymi i uczestniczył w realizacji rządowego programu Od papierowej do cyfrowej Polski (w części dotyczącej zwiększenia obrotu bezgotówkowego).
13. Prowadzona przez NBP obsługa rachunków bankowych przyczyniała się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. W 2016 r. zakończono przenoszenie obsługi rachunków prowadzonych przez NBP do nowego systemu bankowości elektronicznej (NBE). W 2016 r. NBP prowadził 14 364 rachunki dla 3075 klientów. Narodowy Bank Polski organizował przetargi sprzedaży, zamiany i odkupu skarbowych papierów wartościowych, a także współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.
14. Badania ekonomiczne prowadzone w NBP w 2016 r. dotyczyły obszarów badawczych określonych w *Ramowym programie badań ekonomicznych NBP na lata 2013–2016*, tj. stabilności makroekonomicznej, stabilności finansowej oraz metod badań ilościowych. W 2016 r. doskonalono narzędzia prognostyczne oraz przeprowadzono liczne prace modelowe i analityczno-badawcze nad procesami zachodzącymi w polskiej i światowej gospodarce. Zorganizowano 5 międzynarodowych konferencji naukowych oraz 28 otwartych seminariów naukowych. W 2016 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej¹ opublikowano 17 artykułów naukowych pracowników NBP.
15. W 2016 r. NBP realizował zadania statystyczne obejmujące gromadzenie, przetwarzanie i bieżącą analizę danych statystycznych, jak również prace związane z rozwojem metodyki ich pozyskiwania i prezentacji zgodnie ze standardami międzynarodowymi. W 2016 r. NBP kontynuował budowę systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej MONREP, rozpoczął (we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego) pozyskiwanie nowych danych sprawozdawczych z zakładów ubezpieczeń oraz z zakresu statystyki inwestycji w papiery wartościowe. Ponadto w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) NBP wdrożył nowe wymogi sprawozdawcze wynikające z nowelizacji rozporządzenia Komisji (UE) nr 680/2014.

¹ Lista filadelfijska (ISI Master Journal List) – lista czasopism naukowych opracowana i aktualizowana przez Institute for Scientific Information (ISI). Zawiera tytuły czasopism, które przeszły proces oceny i są uwzględniane w bazach ISI.

16. W 2016 r. w ramach działań edukacyjnych i informacyjnych NBP uczestniczył w realizacji 170 projektów edukacyjnych skierowanych do szerokiego grona odbiorców. Kontynuowano kampanie informacyjne: *Bezpieczne Pieniądze* oraz *Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz*. Ponadto uruchomiono i udostępniono nieodpłatnie zwiedzającym placówkę edukacyjno-ekspozycyjną Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzyпка.
17. W 2016 r. NBP uczestniczył w pracach Komitetu Rady Ministrów, Komitetu do Spraw Europejskich i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracował z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym NBP opiniował projekty opinii EBC do projektów aktów prawnych UE i państw członkowskich UE, w tym dotyczących restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, ochrony depozytów oraz usług płatniczych.
18. W 2016 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ESRB, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Koncentrowano się na zagadnieniach dotyczących unii bankowej, w tym wdrożenia dyrektywy w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, dyrektywy w sprawie systemów gwarancji depozytów, a także inicjatyw związanych z tworzeniem unii rynków kapitałowych. W 2016 r. NBP współpracował ponadto z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi, takimi jak: Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Rozrachunków Międzynarodowych, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju oraz nowo powstały Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych. W 2016 r. NBP był gospodarzem dorocznego spotkania przedstawicieli państw UE-11 dotyczącego współpracy z EBOR i współorganizował (z Europejskim Bankiem Centralnym) wystawę polskiej sztuki współczesnej w siedzibie EBC we Frankfurcie nad Menem.
19. W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 91 etatów niższe niż w 2015 r. i wyniosło 3296 etatów. Spadek był wynikiem przeprowadzonego programu optymalizacji zatrudnienia w NBP oraz wprowadzenia w oddziałach okręgowych centralizacji obsługi posiadaczy rachunków i koncentracji procesu przeliczania oraz sortowania banknotów.
20. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim *Sprawozdanie finansowe NBP za 2016 r.* zostało zbadane przez biegłego rewidenta, wybranego przez Radę Polityki Pieniężnej. *Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2016 roku wraz ze Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta na temat skróconego sprawozdania finansowego* zamieszczono w załączniku 1.
21. Wynik finansowy NBP za 2016 r. wyniósł 9,2 mld zł. Osiągnięty w 2016 r. zysk był głównie efektem dodatniego wyniku z różnic kursowych oraz dodatniego wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi pomniejszonych o koszty prowadzonej polityki pieniężnej oraz koszty działania i amortyzacji.

1. Funkcjonowanie organów NBP

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W dniu 11 czerwca 2016 r. zakończyła się kadencja Prezesa Narodowego Banku Polskiego Marka Belki. W dniach 12-20 czerwca 2016 r., do czasu zaprzysiężenia nowego Prezesa NBP, pełnił on obowiązki Prezesa NBP.

Adam Glapiński został powołany przez Sejm RP na stanowisko Prezesa NBP w dniu 10 czerwca 2016 r., objął urząd z dniem 21 czerwca 2016 r.

W 2016 r. Prezes NBP w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP oraz Komitetowi Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej, a także uczestniczył w posiedzeniach międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych. Reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską w kontaktach z instytucjami zagranicznymi, Prezes NBP brał udział w następujących spotkaniach:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,
- posiedzeniach Rady Gubernatorów Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego²,
- nieformalnym posiedzeniu Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego i posiedzeniach Komitetu Sterującego Rady,
- posiedzeniach Gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei.

W 2016 r. Prezes NBP wydał:

- 33 zarządzenia, w tym dotyczące: zakresu, trybu i terminów przekazywania przez banki, objęte obowiązkowym systemem gwarantowania, informacji do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego; sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki; zmiany zarządzenia w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które

² W posiedzeniu Rady Gubernatorów, które odbyło się w kwietniu 2016 r., wziął udział Prezes NBP Marek Belka, a na dorocznym posiedzeniu Rady Gubernatorów w październiku 2016 r. w zastępstwie Prezesa NBP Adama Glapińskiego delegacji NBP przewodniczył członek Zarządu NBP Ryszard Kokoszczyński.

wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

- 2 obwieszczenia dotyczące: ogłoszenia bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2015 r.; ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego w sprawie warunków i zasad sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele.

Ponadto Prezes NBP, jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej*

Przewodniczący	Adam Glapiński
Członkowie:	Grażyna Ancyparowicz
	Eugeniusz Gatnar
	Łukasz Hardt
	Jerzy Kropiwnicki
	Eryk Łon
	Jerzy Osiatyński
	Rafał Sura
	Kamil Zubelewicz
	Jerzy Żyżyński

*W ramce przedstawiono skład Rady Polityki Pieniężnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

W 2016 r. zakończyły się kadencje członków Rady Polityki Pieniężnej: 20 stycznia 2016 r. – Andrzeja Bratkowskiego i Elżbiety Chojny-Duch; 24 stycznia 2016 r. – Jerzego Hausnera, Andrzeja Rzończy i Jana Winieckiego, 9 lutego 2016 r. – Anny Zielińskiej-Głębockiej; 19 lutego 2016 r. – Adama Glapińskiego i Andrzeja Kaźmierczaka.

W 2016 r. zostali powołani na sześciolatnie kadencje następujący członkowie Rady Polityki Pieniężnej: 25 stycznia 2016 r. – Marek Chrzanowski (na skutek zrzeczenia się przez niego funkcji członka Rady Polityki Pieniężnej odwołany z RPP z dniem 6 października 2016 r.), Eugeniusz Gatnar i Jerzy Kropiwnicki; 9 lutego 2016 r. – Grażyna Ancyparowicz i Eryk Łon; 20 lutego 2016 r. – Łukasz Hardt i Kamil Zubelewicz; 30 marca 2016 r. – Jerzy Żyżyński; 16 listopada 2016 r. – Rafał Sura.

W 2016 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2016*. W 2016 r. RPP odbyła 22 posiedzenia (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 6 uchwał normatywnych. Uchwały te zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

W 2016 r. RPP nie podjęła uchwał w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim, jak również uchwał w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych

kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej³.

Tabela 1. Wysokość stóp procentowych NBP na koniec 2015 i 2016 r. (w %)

Stopa referencyjna		Stopa lombardowa		Stopa depozytowa		Stopa redyskonta weksli	
31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016
1,50	1,50	2,50	2,50	0,50	0,50	1,75	1,75

Źródło: dane NBP.

Tabela 2. Wysokość stóp rezerwy obowiązkowej i oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej

	Wysokość w %	Obowiązuje od dnia
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	3,50	31.12.2010
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu operacji <i>repo</i> i <i>sell-buy-back</i>	0,00	01.01.2012
Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej*	1,35	05.03.2015

*0,9 stopy referencyjnej – obowiązuje od 09.10.2014

Źródło: dane NBP.

Uchwały podjęte przez RPP w 2016 r. dotyczyły:

- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2015,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2015,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2017,
- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2015 r.,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2017,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2015 r.

Realizując obowiązek wynikający z art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim, RPP przyjęła następujące dokumenty:

- bilanse płatnicze Rzeczypospolitej Polskiej za III i IV kwartał 2015 r. oraz za I i II kwartał 2016 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2015 r.*,
- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2017 r.*,
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2017.*

³ Opis polityki pieniężnej prowadzonej przez RPP w 2016 r. zawiera rozdział pt. *Polityka pieniężna*.

Rada rozpatrywała także projekcje inflacji i przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

W 2016 r. członkowie RPP uczestniczyli w:

- spotkaniach z prezesami banków centralnych krajów sprawujących prezydencję w Radzie Unii Europejskiej (Banku Holandii i Banku Słowacji),
- spotkaniu z Ministrem Rozwoju i Finansów,
- spotkaniu z przedstawicielami Komisji Nadzoru Finansowego, które było poświęcone omówieniu *Raportu o sytuacji banków w 2015 r.*,
- spotkaniach z przebywającymi w Polsce misjami MFW,
- spotkaniach z analitykami rynkowymi,
- konferencjach i seminariach organizowanych przez NBP oraz instytucje międzynarodowe i banki centralne.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP*

Przewodniczący	Adam Glapiński
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP	Piotr Wiesiołek
Wiceprezes NBP	Anna Trzecińska
Członkowie:	Jacek Bartkiewicz
	Andrzej Kaźmierczak
	Ryszard Kokoszczynski
	Paweł Samecki
	Paweł Szałamacha
	Katarzyna Zajdel-Kurowska

*W ramce przedstawiono skład Zarządu Narodowego Banku Polskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

W 2016 r. funkcję członka Zarządu NBP przestali pełnić: z dniem 22 stycznia 2016 r. – Eugeniusz Gatnar (odwołany na skutek zrzeczenia się przez niego funkcji członka Zarządu NBP); z dniem 7 września 2016 r. – Andrzej Raczko (w związku z zakończeniem kadencji).

Od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 9 czerwca 2016 r. funkcję członka Zarządu NBP pełnił Adam Glapiński.

W 2016 r. na funkcję członka Zarządu NBP zostali powołani: z dniem 16 lipca 2016 r. – Andrzej Kaźmierczak; z dniem 6 października 2016 r. – Paweł Szałamacha.

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2016 r. Zarząd NBP realizował podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2016*, *Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2016–2018* i *Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2016*.

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał i materiały kierowane na posiedzenia RPP, dotyczące w szczególności:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym i walutowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym na rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym i prowadzenia operacji otwartego rynku.

Zarząd NBP omawiał także zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi, funkcjonowania polskiego systemu płatniczego i działalności analityczno-badawczej NBP.

W 2016 r. Zarząd NBP odbył 54 posiedzenia. Podjął 121 uchwał (w tym 73 uchwały normatywne i 48 uchwał nienormatywnych) oraz 203 uchwały zarządcze.

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- regulaminu organizacyjnego Narodowego Banku Polskiego,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych oraz wzorów umów rachunku bankowego,
- regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej oraz wzorów umów rachunku bankowego,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez NBP,
- regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków i kont depozytowych bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP w systemie SKARBNET4 oraz przeprowadzania w tym systemie operacji na papierach wartościowych,
- zarządzania rezerwami dewizowymi,
- kontynuowania procesu koncentracji przeliczania i sortowania banknotów,
- polityki emisji znaków pieniężnych powszechnego obiegu,
- współpracy z organizacjami międzynarodowymi, w tym przystąpienia NBP do Official Monetary and Financial Institutions Forum oraz World Economic Forum w charakterze partnera instytucjonalnego,

- zasad prowadzenia badań ekonomicznych w Narodowym Banku Polskim.

Uchwały zarządcze podjęte przez Zarząd NBP w 2016 r. dotyczyły przede wszystkim:

- umowy pożyczki dwustronnej pomiędzy NBP a MFW,
- przyznania Polsce dostępu do Elastycznej Linii Kredytowej na kolejny okres,
- przedłużenia umowy pomiędzy NBP a Narodowym Bankiem Ukrainy, dotyczącej linii swapowej dla złotego i hrywny,
- ustalenia ramowych warunków udzielania przez NBP Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu kredytów krótkoterminowych na wypłatę środków gwarantowanych,
- prac na rzecz ograniczenia operacji gotówkowych dokonywanych w oddziałach okręgowych NBP.

1.4. Plan działalności NBP

W 2016 r. realizowano *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2016–2018*, uchwalony przez Zarząd NBP 1 października 2015 r. W *Planie* określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w banku centralnym, Zarząd NBP uchwalił *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2017–2019*, który obowiązuje od 1 stycznia 2017 r.

2. Polityka pieniężna⁴

Przedkładając sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej jest ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej.

Do *Sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2016* dołączono załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się istotnych zmiennych makroekonomicznych, a także *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*⁵ i *Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami* w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej ex post należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że działania władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględnić to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które – choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej – mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w kraju w krótkim, a niekiedy także w średnim okresie.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2016 r.

W 2016 r. Rada Polityki Pieniężnej, zwana dalej „Radą”, prowadziła politykę pieniężną zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2016* przyjętymi we wrześniu 2015 r. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. poz. 482, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.). Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Ustawa o Narodowym Banku Polskim, zwanym dalej

⁴ Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2016*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniu 17 maja 2017 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23–24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o NBP.

⁵ Załącznik *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* nie został dołączony do *Sprawozdania z działalności z uwagi na jego obszerność*. Jest dostępny w dokumencie źródłowym oraz na stronie internetowej NBP.

„NBP”, w art. 3 ust. 1 stanowi, że „podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP”.

Rada dąży do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. Rada realizuje średniookresowy cel inflacyjny na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. Średniookresowy charakter celu oznacza, że możliwe jest odchylenie się dynamiki cen od celu ze względu na występowanie wstrząsów w gospodarce. Reakcja polityki pieniężnej na wstrząsy i spowodowane nimi odchylenia dynamiki cen od celu zależy od przyczyn i charakteru tych wstrząsów oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy cenotwórcze i oczekiwania inflacyjne. Rada w sposób elastyczny określa długość horyzontu powrotu inflacji do celu w zależności od natury wstrząsu, jego trwałości oraz ogólnej oceny ryzyka, jakie dany wstrząs stanowi zarówno dla stabilności cen, jak i szerzej rozumianej stabilności makroekonomicznej w średnim okresie.

Analiza przyczyn globalnego kryzysu gospodarczego doprowadziła do częściowej modyfikacji poglądów na temat właściwego sposobu prowadzenia polityki pieniężnej. Obecnie uznaje się, że stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest bardzo ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymywania równowagi w gospodarce. Zapewnienie stabilności makroekonomicznej wymaga bowiem prowadzenia polityki pieniężnej w taki sposób, aby – dążąc do stabilizacji inflacji na poziomie celu w średnim okresie – ograniczać jednocześnie ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, w szczególności w systemie finansowym. Rada prowadzi więc politykę pieniężną tak, aby wspierać stabilność systemu finansowego, która jest niezbędna do zapewnienia stabilności cen w dłuższym okresie oraz umożliwia niezakłócone funkcjonowanie mechanizmu transmisji polityki pieniężnej. W związku z tym Rada uwzględnia w swoich decyzjach kształtowanie się cen aktywów, zwłaszcza cen nieruchomości, a także dynamikę akcji kredytowej. Wspieranie stabilności systemu finansowego może – w pewnych warunkach – wymagać wydłużenia horyzontu realizacji celu inflacyjnego.

Rada realizuje strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. System płynnego kursu nie wyklucza interwencji na rynku walutowym, gdy jest to niezbędne do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej kraju, co sprzyja średniookresowej realizacji celu inflacyjnego.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2016 r.

W 2016 r. koniunktura gospodarcza w Polsce była korzystna. Wzrost realnego PKB wyniósł 2,7% i – mimo pewnego obniżenia wobec poprzedniego roku – pozostał zbliżony do dynamiki produktu potencjalnego. Głównym czynnikiem wzrostu był rosnący popyt konsumpcyjny, któremu sprzyjało przyspieszenie wzrostu dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych związane z trwającym ożywieniem na rynku pracy, a także zwiększeniem świadczeń wychowawczych. Ożywienie na rynku pracy przyczyniało się do systematycznego wzrostu zatrudnienia oraz spadku stopy bezrobocia, która obniżyła się do najniższego poziomu od 1991 r. Towarzyszył temu stabilny wzrost akcji kredytowej

oraz ożywienie na rynku nieruchomości. Do niższej dynamiki PKB w 2016 r. przyczynił się głównie spadek inwestycji związane z zakończeniem perspektywy finansowej UE 2007-2013.

Stabilny wzrost gospodarczy u głównych partnerów handlowych Polski i poprawa konkurencyjności polskich produktów sprzyjały przyspieszeniu polskiego eksportu, co – przy stabilnym wzroście importu – przyczyniło się do wzrostu nadwyżki w handlu zagranicznym. W konsekwencji deficyt na rachunku obrotów bieżących obniżył się do najniższego poziomu od 1995 r., a łączne saldo na rachunku bieżącym i kapitałowym pozostało dodatnie.

Stabilnemu wzrostowi gospodarczemu towarzyszyła niska, choć rosnąca dynamika cen – w grudniu 2016 r. wyniosła ona 0,8% r/r wobec -0,9% r/r w styczniu 2016 r. Utrzymująca się przez większą część roku ujemna dynamika cen była spowodowana głównie silnym spadkiem cen surowców energetycznych na światowych rynkach pod koniec 2015 r. i na początku 2016 r., przy ograniczonej krajowej presji popytowej. Niższe ceny surowców energetycznych wpływały korzystnie na sytuację ekonomiczną większości podmiotów gospodarczych, w efekcie czego deflacja nie miała negatywnego wpływu na koniunkturę w Polsce. W szczególności gospodarstwa domowe nie odkładały wydatków w oczekiwaniu na dalszy spadek cen, a przedsiębiorstwa wskazywały, że utrzymująca się deflacja nie ma istotnego wpływu na ich sytuację finansową i plany inwestycyjne. Wśród podmiotów gospodarczych nie pojawiły się oczekiwania deflacyjne.

Wobec takich uwarunkowań w 2016 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. W swoich decyzjach Rada wykorzystywała sygnalizowaną w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2016* elastyczność strategii celu inflacyjnego. Rada brała więc pod uwagę z jednej strony zewnętrzny i przejściowy charakter czynników ograniczających dynamikę cen, a z drugiej zrównoważone tempo wzrostu gospodarczego, systematyczną poprawę na rynku pracy oraz stabilnie rosnącą akcję kredytową. Utrzymywanie stóp procentowych na niezmiennym poziomie sprzyjało stabilności cen, a także zachowaniu równowagi makroekonomicznej oraz stabilności sektora finansowego.

Poniżej przedstawiono najważniejsze uwarunkowania decyzji Rady w 2016 r. w podziale na półrocza.

Dane napływające w I połowie 2016 r. wskazywały na utrzymywanie się umiarkowanego wzrostu aktywności ekonomicznej na świecie. W strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym Polski, trwało ożywienie, choć negatywnie na jego tempo wpływała pogarszająca się koniunktura w gospodarkach wschodzących. Jednocześnie w Stanach Zjednoczonych wzrost gospodarczy obniżył się, co wynikało głównie ze spadku inwestycji, zwłaszcza w sektorze wydobywczym, do czego przyczyniły się niskie ceny ropy naftowej. Spowodowały one również osłabienie aktywności w krajach eksportujących ten surowiec, w tym w Rosji, gdzie utrzymywała się recesja. W Chinach wzrost gospodarczy był słabszy niż w poprzednich latach, choć pojawiały się sygnały stabilizacji koniunktury. Niski wzrost w krajach rozwijających się przekładał się na obniżenie obrotów w światowym handlu, a w konsekwencji – na osłabienie dynamiki produkcji przemysłowej w wielu krajach.

Ceny ropy naftowej i innych surowców – pomimo stopniowego wzrostu w I połowie 2016 r. – były wyraźnie niższe niż w poprzednich latach. W efekcie w strefie euro i w większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej utrzymywała się deflacja.

Główne banki centralne nadal prowadziły silnie ekspansywną politykę pieniężną. Europejski Bank Centralny (EBC) obniżył stopy procentowe, w tym stopę depozytową do bardziej ujemnego poziomu, a także zwiększył skalę skupu aktywów. Natomiast Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych (Fed) utrzymywała stopy procentowe – po podwyżce w grudniu 2015 r. – na stabilnym poziomie. Jednocześnie Fed kontynuował reinwestowanie zapadających papierów dłużnych kupionych w trakcie kolejnych rund luzowania ilościowego.

W tych warunkach rentowności obligacji skarbowych w strefie euro i innych europejskich gospodarkach wyraźnie się obniżyły w I połowie 2016 r., osiągając w przypadku niektórych krajów ujemne wartości. Towarzyszył temu spadek cen akcji na światowych rynkach oraz deprecjacja części walut gospodarek wschodzących, w tym złotego. Było to związane z podwyższoną awersją do ryzyka ze względu na obawy dotyczące dalszego osłabienia wzrostu gospodarczego w krajach rozwijających się, zwłaszcza w Chinach.

W Polsce utrzymywał się stabilny wzrost gospodarczy, choć jego dynamika się obniżyła. Do spowolnienia wzrostu przyczyniło się obniżenie inwestycji związane ze spadkiem napływu funduszy unijnych po zakończeniu poprzedniej perspektywy finansowej UE. Pomimo spowolnienia wzrost gospodarczy pozostał zbliżony do dynamiki produktu potencjalnego. Głównym motorem wzrostu była stabilnie rosnąca konsumpcja prywatna, której sprzyjała poprawa sytuacji na rynku pracy. W szczególności nadal istotnie rosła liczba pracujących, a stopa bezrobocia obniżyła się do najniższego poziomu od 1991 r. W konsekwencji dynamika wynagrodzeń zwiększyła się, choć pozostała umiarkowana. Obok poprawy na rynku pracy w kierunku wyższej dynamiki konsumpcji oddziaływała także poprawa nastrojów gospodarstw domowych i – począwszy od II kw. 2016 r. – wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500 plus”. Towarzyszył temu stabilny wzrost kredytu, w tym dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Wzrosła również dynamika inwestycji mieszkaniowych. Jednocześnie – pomimo spadku obrotów w handlu światowym – dynamika polskiego eksportu była wyższa niż w poprzednich latach.

W I połowie 2016 r. dynamika cen w Polsce była wciąż ujemna, co wiązało się głównie ze spadkiem cen surowców na rynkach światowych pod koniec 2015 r. i na początku 2016 r. W kierunku niskiej dynamiki cen oddziaływał również brak presji popytowej oraz umiarkowana dynamika wynagrodzeń. Deflacja nie wywierała jednak negatywnego wpływu na decyzje podmiotów gospodarczych. W szczególności wyniki finansowe przedsiębiorstw pozostały dobre, a gospodarstwa domowe nie odkładały wydatków w oczekiwaniu na spadek cen. Oczekiwania inflacyjne przedsiębiorstw i gospodarstw domowych były bardzo niskie, jednak nie pojawiły się oczekiwania deflacyjne. Przedłużająca się deflacja spowodowała natomiast obniżenie prognoz dynamiki cen na 2016 r. Oczekiwano jednocześnie, że w 2017 r. dynamika cen będzie wyraźnie dodatnia, czemu miało sprzyjać wygaśnięcie efektów spadku cen surowców na rynkach światowych.

Biorąc pod uwagę z jednej strony zrównoważony wzrost gospodarczy, a z drugiej brak negatywnego wpływu deflacji na aktywność gospodarczą, Rada uznała, że stopy procentowe powinny pozostać niezmienione. Za stabilizacją stóp przemawiał również zewnętrzny i przejściowy charakter czynników powodujących utrzymywanie się deflacji. W szczególności Rada uwzględniała to, że wraz z wygaśnięciem efektów spadku cen surowców dynamika cen wzrośnie do wyraźnie dodatniego

poziomu. Przy podejmowaniu decyzji Rada brała również pod uwagę stabilny wzrost kredytu oraz inwestycji mieszkaniowych.

W II połowie 2016 r. wzrost aktywności gospodarczej na świecie pozostawał umiarkowany, choć jego perspektywy się poprawiły. Wzrost PKB w strefie euro był stabilny, jednak w niektórych krajach członkowskich, w tym w Niemczech, dynamika PKB obniżyła się ze względu na niższą dynamikę inwestycji, przy wciąż słabym wzroście eksportu. Z kolei w Stanach Zjednoczonych wzrost gospodarczy wyraźnie przyspieszył. W krajach rozwijających się pojawiły się sygnały poprawy koniunktury. W Chinach wzrost gospodarczy pozostał stabilny, a nawet nieco przyspieszył w IV kw. Dane napływające z Rosji wskazywały na zakończenie recesji w tym kraju.

Poprawa perspektyw gospodarczych na świecie przekładała się na wzrost cen ropy naftowej. Dodatkowo w IV kw. 2016 r. do wzrostu cen ropy przyczyniło się porozumienie krajów eksportujących ropę naftową dotyczące ograniczenia jej wydobycia. Ponadto wyraźnie wzrosły ceny wielu surowców rolnych. Wyższe niż przed rokiem ceny surowców znalazły odzwierciedlenie we wzroście dynamiki cen w wielu krajach.

W tych warunkach główne banki centralne utrzymywały stopy procentowe bez zmian przez większą część II półrocza. EBC kontynuował program zakupów aktywów finansowych, a Fed – reinwestował zapadające papiery dłużne. Jednak pod koniec roku EBC wydłużył termin zakupów aktywów, decydując przy tym o zmniejszeniu ich miesięcznej skali. Z kolei Fed podwyższył stopy procentowe, sygnalizując dalsze podwyżki stóp procentowych w kolejnych latach. Zacieśnienie polityki pieniężnej w Stanach Zjednoczonych spowodowało wzrost rentowności obligacji skarbowych, umocnienie dolara amerykańskiego i osłabienie części walut gospodarek wschodzących, w tym złotego. Jednocześnie poprawa perspektyw koniunktury na świecie przełożyła się na dalszy wzrost cen aktywów, przede wszystkim akcji, szczególnie w krajach rozwiniętych.

W Polsce wzrost gospodarczy w II połowie 2016 r. był niższy niż w poprzednich kwartałach. Podobnie jak w większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej główną przyczyną spowolnienia wzrostu był spadek inwestycji związany z zakończeniem poprzedniej perspektywy finansowej UE. W kierunku wyższego wzrostu gospodarczego oddziaływała natomiast przyspieszająca dynamika konsumpcji. Sprzyjała jej dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, w tym wciąż rosnące zatrudnienie i wynagrodzenia. Wzrost konsumpcji był także wspierany przez wypłaty świadczeń wychowawczych oraz systematyczną poprawę nastrojów gospodarstw domowych. Podobnie jak w poprzednich kwartałach wzrostowi gospodarczemu sprzyjała również stabilna dynamika kredytu oraz wzrost inwestycji mieszkaniowych. Jednocześnie nadal relatywnie wysoka była dynamika eksportu.

W warunkach wyższych niż rok wcześniej cen surowców, zwłaszcza ropy naftowej, dynamika cen w Polsce wyraźnie wzrosła, osiągając pod koniec 2016 r. dodatnie wartości. Jednocześnie – ze względu na wciąż ujemną lukę popytową i umiarkowaną dynamikę płac – inflacja bazowa pozostawała niska. Projekcje makroekonomiczne wskazywały na dalszy wzrost dynamiki cen w kolejnym roku, czemu towarzyszyło podwyższenie się oczekiwań inflacyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, w II połowie 2016 r. Rada utrzymywała stopy procentowe na niezmiennym poziomie. Za stabilizacją stóp procentowych przemawiał przejściowy charakter spowolnienia gospodarczego w II półroczu, w tym oczekiwania na poprawę koniunktury

w kolejnych kwartałach. W szczególności Rada oceniała, że w 2017 r. utrzyma się wyższy niż w poprzednich latach wzrost popytu konsumpcyjnego, a jednocześnie nastąpi ożywienie inwestycji związane z prognozowanym wzrostem absorpcji środków unijnych. Rada brała także pod uwagę wzrost bieżącej dynamiki cen oraz prognozy kształtowania się inflacji na umiarkowanym poziomie w kolejnych kwartałach.

Ważnym elementem realizacji polityki pieniężnej opartej na strategii celu inflacyjnego była w 2016 r. – podobnie jak w poprzednich latach – komunikacja z otoczeniem, polegająca na przedstawianiu przez Radę informacji o podejmowanych decyzjach wraz z oceną przebiegu procesów gospodarczych wpływającą na te decyzje. Do najważniejszych instrumentów komunikacji polityki pieniężnej w 2016 r. należały publikowane cyklicznie: *Informacje po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej* (i towarzyszące im konferencje prasowe po posiedzeniach Rady), *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*⁶, *Raporty o inflacji*, a także: *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2015* i *Założenia polityki pieniężnej na rok 2017*.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2016 r.

W 2016 r. NBP realizował politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2016*.

Płynność sektora bankowego w 2016 r.

W 2016 r. w sektorze bankowym utrzymywała się nadpłynność⁷. Jej średni poziom w roku wyniósł 73 206 mln zł⁸ i był niższy w porównaniu do 2015 r. o 16 386 mln zł, tj. o 18,3%.

W ciągu 2016 r. poziom nadpłynności sektora bankowego podlegał zmianom. Od początku roku do końca lipca skala nadpłynności uległa zmniejszeniu z poziomu 86 504 mln zł w styczniu do 66 079 mln zł w lipcu. W kolejnych trzech miesiącach poziom nadpłynności był stabilny. W listopadzie, na skutek znacznego skupu walut obcych od Ministerstwa Finansów, skala nadpłynności ponownie wzrosła do poziomu 76 969 mln zł. W grudniu wskazana pozycja pozostała na zbliżonym poziomie – 76 944 mln zł. W efekcie średni poziom nadpłynności w grudniu 2016 r. był o 10 720 mln zł (tj. o 12,2%) niższy niż w grudniu 2015 r.

Największy wpływ na kształtowanie płynności sektora bankowego w 2016 r. miały zmiany poziomu pieniądza gotówkowego w obiegu. Oddziaływanie tego czynnika przyczyniło się do spadku płynności sektora bankowego w ciągu roku o 24 190 mln zł. W kierunku ograniczenia poziomu

⁶ W *Opisach dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* znajduje się szersze omówienie zagadnień i argumentów, które wpływały na decyzje podejmowane przez Radę w 2016 r.

⁷ Nadpłynność sektora bankowego jest to nadwyżka środków pozostająca w sektorze bankowym ponad wymagany poziom rezerwy obowiązkowej. Miarą nadpłynności jest saldo przeprowadzanych przez NBP operacji otwartego rynku oraz operacji depozytowo-kredytowych.

⁸ W okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

płynności sektora bankowego oddziaływał również wzrost wysokości rezerwy obowiązkowej – średnio o 2 984 mln zł.

Wśród czynników zwiększających płynność sektora bankowego w 2016 r. największe znaczenie miały przeprowadzane przez NBP transakcje walutowe związane ze skupem walut obcych od Ministerstwa Finansów w ramach ustalonego limitu. Przewaga skupu walut obcych nad ich sprzedażą przez NBP w 2016 r. spowodowała wzrost płynności sektora bankowego o 6 042 mln zł.

Na wzrost płynności wpłynęła również wpłata z zysku NBP do budżetu państwa w kwocie 7 862 mln zł.

Stopy procentowe NBP

Najważniejsze znaczenie w realizacji polityki pieniężnej w 2016 r. miała stopa referencyjna NBP. Stopa ta, określając rentowność operacji otwartego rynku, wpływała na oprocentowanie krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego, w szczególności niezabezpieczonych depozytów międzybankowych.

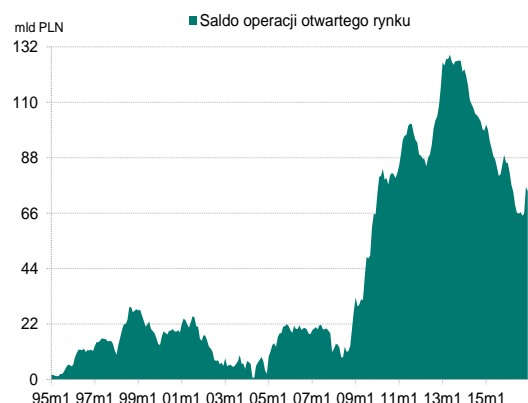
Stopy depozytowa oraz oprocentowania kredytu lombardowego wyznaczały pasmo wahań stóp procentowych *overnight* na rynku międzybankowym.

Operacje otwartego rynku

W 2016 r. celem operacyjnym polityki pieniężnej, podobnie jak w 2015 r., było dążenie do kształtowania stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Głównym instrumentem służącym realizacji wskazanego zadania były operacje otwartego rynku (podstawowe oraz dostrajające), przeprowadzane z inicjatywy banku centralnego. Za ich pomocą bank centralny zarządzał płynnością sektora bankowego. Realizację celu operacyjnego polityki pieniężnej wspierały system rezerwy obowiązkowej oraz oferowane przez bank centralny operacje depozytowo-kredytowe.

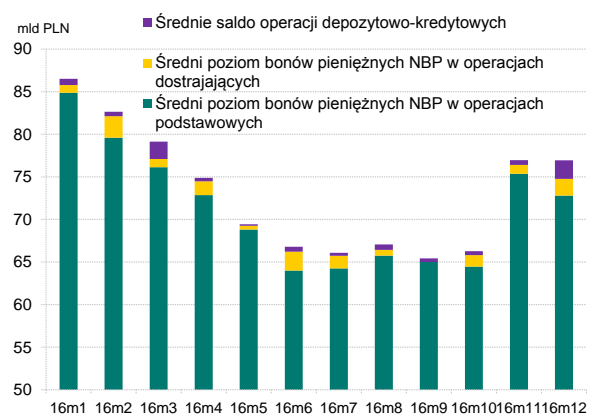
Za pomocą podstawowych operacji otwartego rynku bank centralny wpływał na skalę płynności sektora bankowego. NBP dążył do utrzymywania zbilansowanych warunków płynnościowych w sektorze bankowym w ciągu całego okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Jednocześnie rentowności poszczególnych operacji, równe obowiązującemu w dniu ich przeprowadzania poziomowi stopy referencyjnej NBP, bezpośrednio oddziaływały na cenę pieniądza wyznaczaną na rynku międzybankowym (w tym na stawkę POLONIA).

Wykres 1. Średnie w miesiącu saldo operacji otwartego rynku w latach 1995-2016

Źródło: dane NBP.

Wykres 2. Instrumenty absorbujące nadpłynność w poszczególnych miesiącach w 2016 r.

Źródło: dane NBP.

Operacje podstawowe stosowane były w 2016 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP z 7-dniowym terminem zapadalności. Za pomocą operacji podstawowych bank centralny sterylizował większość nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym. W 2016 r. średni poziom bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach operacji podstawowych wyniósł 71 175 mln zł i był niższy w porównaniu z 2015 r. o 16 809 mln zł.

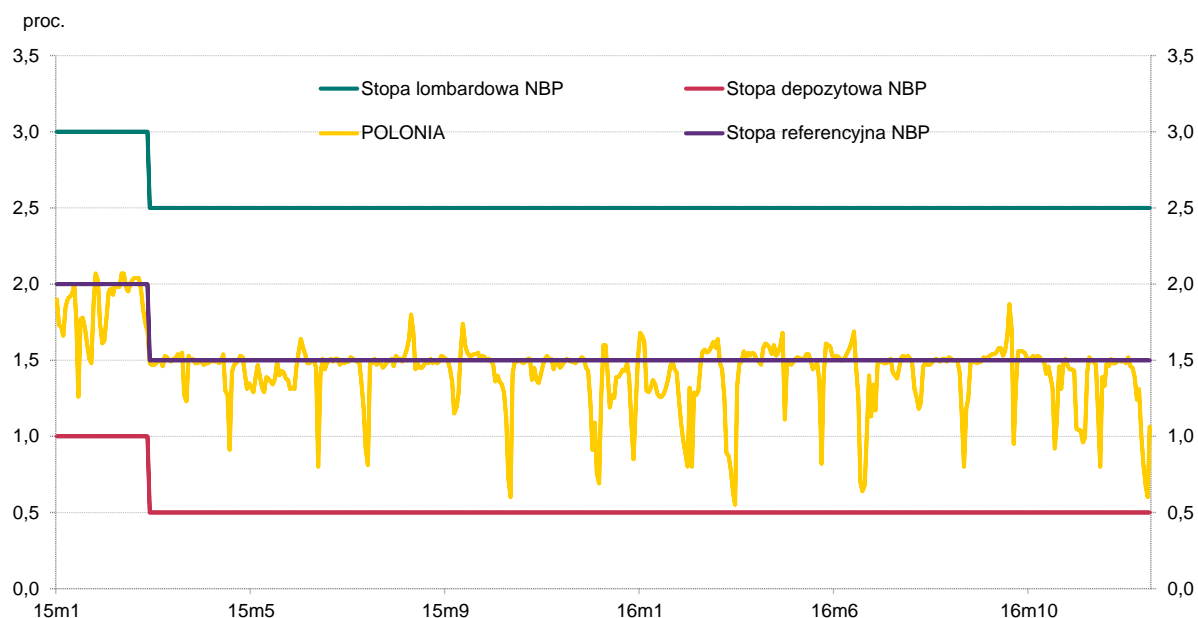
Poza operacjami podstawowymi w 2016 r. NBP przeprowadzał operacje dostrajające, które pełniły rolę uzupełniającą w realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Przesłanką ich stosowania było dążenie do zapewnienia bankom możliwości zbilansowania ich pozycji płynnościowych w okresie utrzymywania rezerwy. Rentowności tych operacji były równe poziomowi stopy referencyjnej NBP i – w sposób analogiczny jak w przypadku rentowności operacji podstawowych – wpływały na cenę pieniądza na rynku międzybankowym.

W 2016 r. NBP przeprowadził 11 operacji dostrajających w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Dodatkowo w 2016 r. NBP przeprowadził 4 operacje dostrajające w trakcie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W ramach operacji dostrajających w 2016 r. emitowane były przez NBP bony pieniężne z terminami zapadalności 1-, 2- 3- i 4-dniowymi, tj. krótszymi niż w przypadku operacji podstawowych. Średni poziom operacji dostrajających w 2016 r. wyniósł 1 263 mln zł i był wyższy niż w 2015 r. o 155 mln zł.

Sposób zarządzania płynnością sektora bankowego przez NBP stwarzał bankom warunki do skutecznego bilansowania własnych pozycji płynnościowych w perspektywie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Odzwierciedleniem powyższych uwarunkowań była wysoka skuteczność NBP w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej w 2016 r. Stawka POLONIA ukształtowała się w 2016 r. na poziomach zbliżonych do wysokości stopy referencyjnej NBP. Średnie

absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP w 2016 r. wyniosło 16 pb, w porównaniu do 12 pb w 2015 r.⁹

Wykres 3. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2015-2016

Źródło: dane NBP.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej, oddziałując w kierunku stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych. Uśredniony charakter systemu rezerwy obowiązkowej stwarzał podmiotom swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w trakcie okresu rezerwowego, pod warunkiem utrzymywania średniego stanu środków na rachunkach w NBP w okresie rezerwowym na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej. Jednocześnie obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej ograniczał skalę operacji otwartego rynku NBP, konieczną do sterylizacji nadpłynności utrzymującej się w 2016 r. w sektorze bankowym.

W 2016 r. obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej podlegały banki, oddziały instytucji kredytowych, oddziały banków zagranicznych działające w Polsce, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

⁹ Przytoczony wskaźnik obliczono jako średnie dzienne absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP (uśredniony moduł różnicy) przeliczone według bazy 365 dni.

Podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej w 2016 r. wynosiła 3,5% od wszystkich zobowiązań, z wyjątkiem środków uzyskanych z tytułu transakcji *repo* i *sell-buy-back*, w przypadku których analogiczny parametr wynosił 0,0%.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wysokość rezerwy obowiązkowej ukształtowała się na poziomie 40 033 mln zł, w tym rezerwa obowiązkowa banków wynosiła 39 712 mln zł (z czego 2 438 mln zł stanowiła rezerwa sektora banków spółdzielczych), a rezerwa obowiązkowa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej – 321 mln zł. Rezerwa obowiązkowa ogółem była wyższa w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. o 2 918 mln zł, co oznacza wzrost o 7,86%. Głównym czynnikiem kształtującym przyrost rezerwy obowiązkowej w 2016 r. był wzrost depozytów w sektorze bankowym, od których naliczana była rezerwa obowiązkowa.

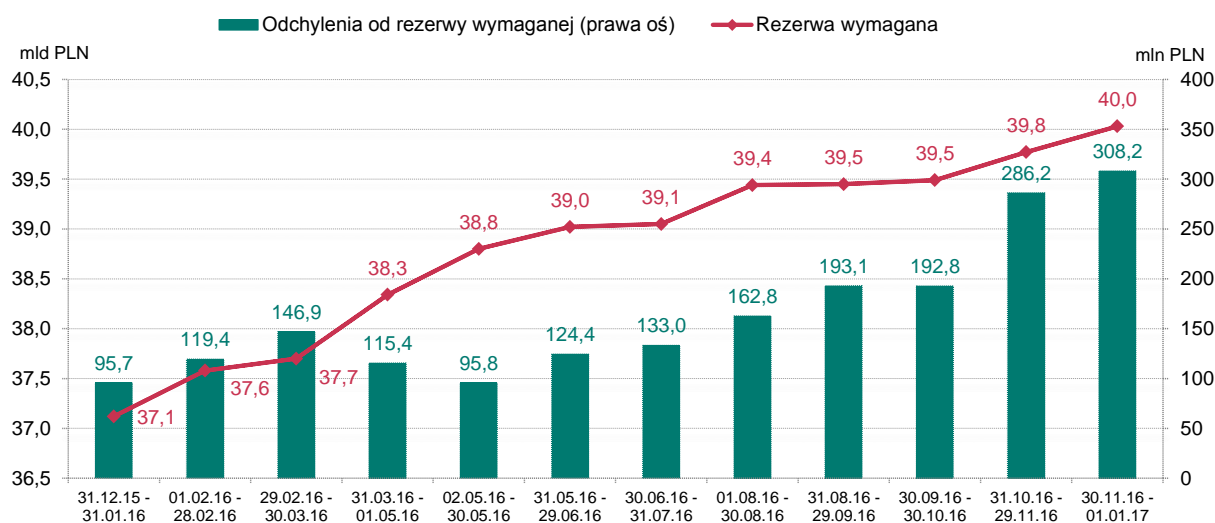
Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w 2016 r. wynosiło 0,9 stopy referencyjnej NBP. Oznacza to, iż przeciętnie w trakcie roku kształtowało się na poziomie 1,35% wobec 1,43% w 2015 r.

W 2016 r. we wszystkich okresach rezerwowych odnotowana została nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów w porównaniu z wymaganym poziomem rezerwy obowiązkowej. Osiągnęła ona minimalną wartość w styczniu (95,7 mln zł), a maksymalną – w grudniu (308,2 mln zł). Przeciętna nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów rezerwy w 2016 r. wyniosła 164,5 mln zł i stanowiła 0,42% średniego poziomu wymaganej rezerwy obowiązkowej.

W 2016 r. odnotowano 4 przypadki nieutrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej, w tym 2 – przez banki komercyjne, 1 – przez bank spółdzielczy oraz 1 – przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową. Przyczynami nieutrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie były błędy rachunkowe oraz problemy techniczne związane z wewnętrznymi systemami informatycznymi podmiotów rezerwy.

W trakcie 2016 r. Zarząd NBP zwolnił 1 bank spółdzielczy, będący w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Wykres 4. Zmiany wielkości rezerwy obowiązkowej i odchylenia od rezerwy wymaganej w 2016 r.

Źródło: dane NBP.

Operacje depozytowo-kredytowe

Operacje depozytowo-kredytowe (depozyt na koniec dnia oraz kredyt lombardowy) pełniły rolę instrumentów stabilizujących poziom płynności na rynku międzybankowym oraz skalę wahań stóp *overnight*. Operacje te przeprowadzane były z inicjatywy banków. Przy ich wykorzystaniu podmioty te uzupełniały niedobory płynności bądź lokowały nadwyżki środków w NBP, w obu przypadkach na okresy jednodniowe.

Stopa oprocentowania kredytu lombardowego, wyznaczająca maksymalną cenę pozyskania pieniądza w NBP, określała jednocześnie górną granicę wahań stóp na rynku międzybankowym. Z kolei stopa depozytowa stanowiła ograniczenie korytarza ich odchyleń od dołu.

W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota wykorzystanego kredytu w skali roku (wyznaczona za dni wykorzystywania tego instrumentu) wyniosła 1 349,5 mln zł w porównaniu z 10,9 mln zł w 2015 r. Średnie dzienne wykorzystanie kredytu lombardowego ukształtowało się w 2016 r. na poziomie 3 667,2 tys. zł (przy 29,9 tys. zł w 2015 r.).

W 2016 r. banki złożyły lokaty terminowe (depozyty na koniec dnia) w NBP ogółem w kwocie 284,2 mld zł (liczone za dni ich utrzymywania). Wspomniana wartość była o 55,6% wyższa od wyznaczonej w analogiczny sposób w roku poprzednim (182,5 mld zł). Łączna wysokość lokat składanych przez banki w danym dniu wahała się od 40,0 mln zł do 17 052,5 mln zł. Średni dzienny poziom depozytu na koniec dnia w 2016 r. wyniósł 772,3 mln zł w porównaniu z 500,3 mln zł

w 2015 r. Najwyższe kwoty środków banki lokowały w formie depozytu na koniec dnia w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Swapy walutowe

Wykorzystując transakcje typu *swap* walutowy, NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2016 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2016 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego¹⁰

Wspieranie stabilności systemu finansowego należy do głównych ustawowych zadań Narodowego Banku Polskiego. Zachowanie stabilności systemu finansowego jest niezbędnym warunkiem realizacji podstawowego celu NBP – utrzymywania stabilnego poziomu cen.

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

W 2016 r. Narodowy Bank Polski realizował zadania wynikające z art. 30a i 30b ustawy o NBP, dotyczące obsługi Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej (KSF-M). W 2016 r. odbyły się cztery posiedzenia Komitetu.

W ramach prac KSF-M w 2016 r. Narodowy Bank Polski:

- Udostępniał analizy, opracowania i opinie dotyczące oceny ryzyka systemowego, w tym cykliczne raporty NBP, tj. *Raport o stabilności systemu finansowego* i *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki*.
- Opracował projekt dokumentu pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce – ramy instytucjonalno-funkcjonalne*, który został przyjęty na posiedzeniu Komitetu 13 maja 2016 r., a następnie opublikowany na stronie internetowej NBP.
- Przygotowywał cykliczne opracowania będące podstawą do wydawania przez Komitet w każdym kwartale rekomendacji o wysokości bufora antycyklicznego. W opracowaniach wykorzystano przygotowaną w NBP metodykę wyznaczania bufora antycyklicznego¹¹.
- Prowadził internetowy serwis informacyjny poświęcony nadzorowi makroostrożnościowemu. Umieszczano w nim informacje o działalności KSF-M, w tym uchwały Komitetu, komunikaty po posiedzeniach oraz dokumenty analityczne.

Przedstawiciel NBP przewodniczy Stałej Grupie Roboczej powołanej przez KSF, której celem jest wymiana opinii na temat ocen ryzyka systemowego, wypracowywanie propozycji działań oraz proponowanie instrumentów makroostrożnościowych. Z inicjatywy Prezesa NBP w sierpniu 2016 r. Komitet powołał – pod przewodnictwem NBP – Grupę Roboczą ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych, w której skład wchodzi przedstawiciele instytucji reprezentowanych w KSF. Zadaniem tej grupy jest opracowanie projektu rekomendacji Komitetu zawierającej rozwiązania, które prowadziłyby do restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych na zasadzie dobrowolnego porozumienia pomiędzy bankami a ich klientami.

¹⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.).

¹¹ Metodyka ta została opisana w dokumencie pt. *Antycykliczny bufor kapitałowy i modele wczesnego ostrzegania przed kryzysami bankowymi*, dostępnym na stronie internetowej NBP.

3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego

W 2016 r. NBP brał udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej w formule dotyczącej zarządzania kryzysowego. Łącznie odbyło się pięć takich posiedzeń, podczas których omówiono: sytuację w sektorze banków spółdzielczych i w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz podejmowane działania nadzorcze, zmiany instrumentarium restrukturyzacyjnego wynikające z uchwalenia Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji¹², a także kwestię wprowadzenia zmian w opłatach na rzecz BFG.

W 2016 r. NBP uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Sytuacji Sektora Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych, powołanej w ramach Komitetu Stabilności Finansowej. Jednym z zadań grupy było przygotowanie propozycji rozwiązań dostosowujących ustawę o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych¹³ do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 lipca 2015 r. Stwierdzono w nim niezgodność art. 60 tej ustawy z przepisami Konstytucji RP, polegającą na braku zróżnicowania prawnych środków nadzoru stosowanych przez KNF wobec kas w zależności od ich rozmiaru i zasięgu aktywności kredytowo-depozytowej. Wypracowane rozwiązania, w formie poselskiego projektu nowelizacji ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, uwzględniającego zalecenia zawarte w wyroku Trybunału, zostały przedłożone Marszałkowi Sejmu w grudniu 2016 r.

Ponadto w 2016 r. NBP współpracował z:

- Komisją Nadzoru Finansowego, w tym poprzez członkostwo w Komisji delegowanego przez Prezesa NBP członka Zarządu NBP¹⁴,
- Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego – na podstawie ustawowego upoważnienia dotyczącego zasad przekazywania informacji,
- Bankowym Funduszem Gwarancyjnym – dwóch reprezentantów delegowanych przez Prezesa NBP wchodziło w skład Rady BFG¹⁵.

3.3. Działalność analityczna i badawcza na rzecz systemu finansowego

Narodowy Bank Polski prowadzi regularne analizy poszczególnych sektorów rynku finansowego w Polsce, a uzyskane wyniki przedstawia w cyklicznych opracowaniach.

¹² Dz.U. z 2016 r., poz. 996.

¹³ Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1910, z późn. zm.).

¹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2016 r., poz. 174, z późn. zm.).

¹⁵ Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. z 2014 r., poz. 1866, z późn. zm.).

W 2016 r. zostały opublikowane następujące dokumenty:

- *Raport o stabilności systemu finansowego* (luty, grudzień 2016 r.). Przedmiotem opracowań była analiza głównych obszarów ryzyka w funkcjonowaniu systemu finansowego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji jego najważniejszego segmentu – sektora bankowego. Analizy wykazały, że w 2016 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała dobra, niemniej zdolność absorbowania negatywnych szoków sektora uległa pewnemu pogorszeniu, co potwierdzają testy warunków skrajnych przeprowadzane cyklicznie przez NBP. Problemem pozostawał wciąż duży udział kredytów walutowych w portfelach banków. Istotnym wyzwaniem były niekorzystne tendencje w sektorze bankowym, wpływające na obniżenie zyskowności i odporności banków, oraz rosnąca niepewność zarówno w wymiarze krajowym (ryzyko regulacyjne), jak i w otoczeniu zewnętrznym gospodarki, zwłaszcza w krajach Unii Europejskiej. W obu raportach zawarto rekomendacje NBP, mające na celu zwiększenie odporności i stabilności polskiego systemu finansowego oraz ograniczenie ryzyka systemowego.
- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2015 r.* (listopad 2016 r.). W opracowaniu omówiono rozwój funkcjonujących w Polsce instytucji oraz rynków finansowych. Przeanalizowano zmiany infrastruktury i regulacji prawnych dotyczących systemu finansowego oraz inicjatywy mające na celu integrację i zwiększenie bezpieczeństwa rynku finansowego w UE. Na koniec 2015 r. aktywa polskiego sektora finansowego wyniosły 2 bln 207 mld zł i były o ponad 100 mld zł (tj. o 5,2%) wyższe niż rok wcześniej. Znacznie wzrosła wartość aktywów funduszy inwestycyjnych (o ponad 24%) oraz zwiększyła się wartość aktywów sektora bankowego. Obniżyła się natomiast wartość aktywów otwartych funduszy emerytalnych (w następstwie zmian systemu OFE) i SKOK-ów. W konsekwencji relacja aktywów krajowego systemu finansowego do PKB zwiększyła się w porównaniu ze stanem na koniec 2014 r. o 1,4 pkt proc. i na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 122,8%. W krajowym sektorze bankowym wskaźnik ten kształtował się na poziomie około 89% PKB. Poziom pośrednictwa finansowego w Polsce pozostawał względnie niski (podobnie jak w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej), w porównaniu ze średnią wartością tego wskaźnika w krajach strefy euro. Wielkość i struktura systemu finansowego były oceniane jako optymalne z punktu widzenia wpływu na wzrost gospodarczy.
- *Sytuacja na rynku kredytowym* (styczeń, kwiecień, lipiec, październik 2016 r.). Materiał, przygotowywany na podstawie kwartalnych ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych banków, przedstawia zmiany polityki kredytowej banków i ocenę popytu na poszczególne rodzaje kredytów. W 2016 r. banki nie zmieniły istotnie kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych oraz większości rodzajów kredytów dla przedsiębiorstw. Banki zaostrzyły politykę kredytową w segmencie kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych, głównie na skutek czynników regulacyjnych. Popyt na poszczególne kredyty różnił się w zależności od grupy klientów: spadł w odniesieniu do kredytów dla dużych przedsiębiorstw, umiarkowanie wzrósł w segmencie kredytów konsumpcyjnych i nie zmienił się w przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw. Na początku roku banki odnotowały znaczny wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe (spowodowany dużym

zainteresowaniem programem Mieszkanie dla młodych), a w późniejszym okresie – spadek popytu.

- *Wyniki badania obrotów na rynku walutowym i rynku pozagiełdowych instrumentów pochodnych (wrzesień 2016 r.).* W 2016 r. NBP po raz kolejny uczestniczył w badaniu ankietowym dotyczącym rozwoju światowego i krajowego rynku walutowego oraz pozagiełdowych instrumentów pochodnych. Jest ono realizowane raz na trzy lata przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements, BIS). Celem projektu było pozyskanie kompleksowych i porównywalnych w skali międzynarodowej informacji o płynności i strukturze rynku walutowego oraz pozagiełdowego rynku instrumentów pochodnych stopy procentowej. Rezultaty badania dla Polski są dostępne na stronie internetowej NBP w dokumencie pt. *Wyniki badania obrotów w kwietniu 2016 r. na rynku walutowym i rynku pozagiełdowych instrumentów pochodnych w Polsce.*
- *Raport o sytuacji na rynkach nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2015 r.* (wrzesień 2016 r.). Analizy wykazały, że w 2015 r. sytuacja mieszkaniowa w Polsce poprawiła się, a ceny mieszkań na rynkach pierwotnych i wtórnych były stabilne. Obserwowano wzrost popytu oraz podaży na pierwotnym rynku mieszkaniowym. Wysoki popyt na mieszkania był konsekwencją wzrostu wynagrodzeń gospodarstw domowych, utrzymywania się historycznie niskich stóp procentowych, funkcjonowania programu Mieszkanie dla młodych oraz zapowiedzi, że nie będzie on kontynuowany po 2018 r. Na rynku nieruchomości komercyjnych był to kolejny rok, w którym obserwowano narastającą nierównowagę, zwłaszcza na rynku powierzchni biurowych.

3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2016 r. Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach instytucji europejskich odpowiedzialnych za monitorowanie ryzyka systemowego i ochronę stabilności finansowej w UE. Działania te polegały głównie na pełnieniu przez Prezesa NBP funkcji członka Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) oraz udziale przedstawicieli NBP w pracach gremiów ESRB.

W ramach prac ESRB w 2016 r. omówiono m.in. zagadnienia dotyczące:

- oceny ryzyka systemowego, w tym wpływu rynków nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych na stabilność finansową w UE,
- przygotowania scenariuszy szokowych do testów warunków skrajnych sektora bankowego i sektora funduszy emerytalnych oraz funkcjonowania instytucji kontrahenta centralnego (ang. *central counterparty* – CCP),
- zagrożeń systemowych i polityki makroostrożnościowej w sektorze niebankowych instytucji finansowych,

- koncepcji utworzenia bezpiecznych aktywów – papierów wartościowych zabezpieczonych obligacjami skarbowymi krajów strefy euro,
- oceny doświadczeń z prowadzeniem polityki makroostrożnościowej w poszczególnych krajach UE,
- przeglądu funkcjonowania dyrektywy CRD IV/CRR¹⁶ oraz uwarunkowań instytucjonalnych związanych z nadzorem makroostrożnościowym w UE.

Ponadto w 2016 r. przedstawiciele NBP brali udział w:

- pracach grupy zadaniowej Doradczego Komitetu Technicznego ESRB, Doradczego Komitetu Naukowego ESRB oraz Komitetu Stabilności Finansowej EBC, która oceniała wpływ środowiska niskich stóp procentowych (ang. *low interest rate environment*, LIRE) na stabilność systemu finansowego UE oraz jego segmentów (NBP współprzewodniczył grupie),
- posiedzeniach Rady Organów Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA),
- pracach kolegiów do spraw restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (ang. *resolution*) utworzonych dla transgranicznych europejskich grup bankowych; NBP wprowadzie nie sprawuje nadzoru nad instytucjami kredytowymi, jednak uczestniczy w pracach ww. kolegiów na zaproszenie UKNF. Jest to zgodne z zapisami dyrektywy BRRD (Bank Recovery and Resolution Directive¹⁷).

3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

W 2016 r. Zarząd NBP zwolnił jeden bank spółdzielczy z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej w okresie realizacji programu postępowania naprawczego.

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Opracowanie analiz na temat stabilności i rozwoju systemu finansowego w Polsce
- Udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej, w tym opracowanie dokumentu pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce – ramy instytucjonalno-funkcjonalne* i przygotowywanie cyklicznych opracowań będących podstawą do wydawania przez Komitet w każdym kwartale rekomendacji o wysokości bufora antycyklicznego
- Udział w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego

4. Działalność emisyjna¹⁸

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki wprowadzaniu do obiegu banknotów i monet w pełnej strukturze nominalowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosła 187 mld 574,8 mln zł. Oznacza to wzrost wartości pieniądza gotówkowego o 24 mld 349 mln zł, tj. o 14,9%, w stosunku do stanu na 31 grudnia 2015 r.

W 2016 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli do NBP 331 mln 615,2 tys. sztuk banknotów i 847 mln 464,4 tys. sztuk monet. W porównaniu z dostawami w 2015 r. (485 mln 215 tys. sztuk banknotów i 981 mln 597,1 tys. sztuk monet) oznacza to spadek liczby banknotów o 153 mln 599,8 tys. (31,7%) oraz spadek liczby monet o 134 mln 132,7 tys. (13,7%).

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. banknoty emitowane w złotych stanowiły 97,6%, a monety 2,4% wartości obiegu gotówkowego (w 2015 r. odpowiednio 97,4% i 2,6%). W ujęciu liczbowym banknoty emitowane w złotych stanowiły 10,4%, a monety 89,6% znaków pieniężnych w obiegu (w 2015 r. odpowiednio 10,0% i 90,0%).

W strukturze wartościowej obiegu banknotów na koniec 2016 r. największy był udział nominałów: 100 zł – 65,2% (w 2015 r. – 66,9%) i 200 zł – 27,6% (w 2015 r. – 24,7%), a wśród monet dominowały: 5 zł – 36,4% (w 2015 r. – 35,6%) i 2 zł – 29,5% (w 2015 r. – 30,0%).

Pod względem liczby największy udział w obiegu na koniec 2016 r. miały banknoty: 100 zł – 62,6% (w 2015 r. – 62,2%) i 200 zł – 13,2% (w 2015 r. – 11,5%). W przypadku monet przeważały: 1 gr – 37,5% (w 2015 r. – 37,5%) oraz 2 gr – 17,6% (w 2015 r. – 17,8%).

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

Narodowy Bank Polski emituje monety i banknoty o charakterze kolekcjonerskim, upamiętniając ważne rocznice historyczne i sławnych Polaków. Dąży również do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

W 2016 r. w ramach 16 tematów wyemitowano 11,2 tys. sztuk złotych monet, 312 tys. sztuk srebrnych monet oraz 35 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich (w 2015 r. 9,45 tys. monet złotych i 285,5 tys. monet srebrnych oraz 30 tys. banknotów kolekcjonerskich).

¹⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o NBP.

Łącznie w 2016 r. wyemitowano 22 rodzaje monet kolekcjonerskich i banknot kolekcjonerski.

Spośród tematów emisji na uwagę zasługują w szczególności:

- *1050. rocznica chrztu Polski*: banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł z wizerunkami Mieszka I i jego małżonki Dobrawy, według portretów autorstwa Jana Matejki,
- *Centrum Pieniądza Narodowego Banku Polskiego im. Sławomira S. Skrzypka*: moneta srebrna o nominale 10 zł z wykonanym techniką selektywnego złocenia wizerunkiem jednego z punktów ekspozycji Centrum Pieniądza,
- *Stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości – Józef Haller*: moneta srebrna o nominale 10 zł i złota o nominale 100 zł¹⁹,
- *35. rocznica pacyfikacji kopalni Wujek*: moneta srebrna o nominale 10 zł.

W 2016 r. Narodowy Bank Polski kontynuował emisję monet o wartości nominalnej 5 zł z wizerunkiem okolicznościowym, w standardzie obiegowym. Monety te są emitowane w ramach serii zatytułowanej *Odkryj Polskę*, dwa razy w roku.

Narodowy Bank Polski kontynuował także emisję złotych monet inwestycyjnych *Orzeł bielik*, o wartości nominalnej 500 zł.

Wyemitowana w 2014 r. srebrna moneta kolekcjonerska o nominale 10 zł, upamiętniająca 100. rocznicę urodzin Jana Karskiego, zdobyła tytuł najbardziej inspirującej monety świata w prestiżowym konkursie numizmatycznym *Coin of the Year 2016*.

4.3. Wprowadzenie do obiegu zmodernizowanych i nowych banknotów

W lutym 2016 r. wprowadzono do obiegu zmodernizowane banknoty o wartości nominalnej 200 zł.

Ponadto w 2016 r. NBP prowadził przygotowania do wprowadzenia do obiegu w lutym 2017 r. banknotów o wartości nominalnej 500 zł.

4.4. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych

W 2016 r. wycofano z obiegu 210,9 mln sztuk banknotów i monet, w tym: 200,2 mln sztuk banknotów i 10,7 mln sztuk monet (w 2015 r. — 200,8 mln sztuk, w tym: 194,3 mln sztuk banknotów i 6,5 mln sztuk monet) z powodu ich zużycia lub utraty zabezpieczeń przed fałszerstwami.

4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych

W 2016 r. liczba ujawnionych w obiegu fałszyfikatów znaków pieniężnych w polskiej walucie zmalała o 16,73% w porównaniu z 2015 r. Liczba fałszyfikatów banknotów i monet przypadająca na milion

¹⁹ Monety srebrne wyemitowane przez NBP w tej serii w latach 2015–2018 stworzą kompozycyjną całość.

znaków pieniężnych²⁰ w obiegu wyniosła natomiast 2,68 szt. i zmniejszyła się o 0,86 szt. w porównaniu z 2015 r.

Dane na temat liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Liczba ujawnionych fałszyfikatów polskich znaków pieniężnych w obiegu w latach 2013–2016

Falsyfikaty	2013	2014	2015	2016
Banknoty	9 010	11 549	7 803	6 919
Monety	5 390	4 250	2 296	1 490
Ogółem	14 400	15 799	10 099	8 409

Źródło: dane NBP.

4.6. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne

W 2016 r. banki oraz podmioty mające ustawowe upoważnienie do pobierania z NBP i odprowadzania do NBP polskiej waluty pobrały 197,8 mld zł (w 2015 r. 189,7 mld zł), z czego:

- 94,1 mld zł w systemie depozytowym (w 2015 r. 77,2 mld zł),
- 103,7 mld zł w systemie podstawowym (w 2015 r. 112,5 mld zł)²¹.

4.7. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W 2016 r. Narodowy Bank Polski wdrożył zmiany w funkcjonowaniu obrotu gotówkowego²². Nowe regulacje polegają na wprowadzeniu:

- wymagań wobec banków w zakresie sprawozdawczości sortowanych i przeliczanych banknotów,
- kryteriów oceny jakości obiegowej banknotów,
- wymagań, jakie powinny spełniać urządzenia stosowane w obrocie gotówkowym (w tym w zakresie klasyfikacji banknotów), oraz obowiązku przeprowadzania testów takich urządzeń.

Zmienione regulacje umożliwiają NBP uzyskanie nowych danych na temat obrotu gotówkowego, w tym o skali recyklingu banknotów i monet poza NBP, a tym samym pozwalają lepiej planować wielkość zamówień na banknoty i monety. Celem nowych regulacji jest także poprawa jakości

²⁰ W przypadku monet uwzględniono nominały 1, 2 i 5 zł.

²¹ W systemie podstawowym waluta polska pobierana jest ze skarbców oddziałów okręgowych NBP po przekazaniu NBP środków na ten cel; w systemie depozytowym waluta polska, będąca własnością NBP, przechowywana jest w skarbcach jednostek organizacyjnych banków i pobierana po przekazaniu NBP środków na ten cel. W obu przypadkach pobieranie waluty polskiej odbywa się na podstawie zawartych umów.

²² Zarządzenie nr 19/2016 Prezesa NBP w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki.

banknotów znajdujących się w obiegu i sprawniejsze eliminowanie z obiegu banknotów nieautentycznych.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Wprowadzenie do obiegu banknotu o wartości nominalnej 200 zł ze zmodernizowanymi zabezpieczeniami
- Przygotowania do wprowadzenia do obiegu banknotu o wartości nominalnej 500 zł
- Wprowadzenie nowych regulacji umożliwiających usprawnienie obrotu gotówkowego

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi²³

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na rynkach globalnych oraz zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Incydentalnie mogą być wykorzystane do wsparcia stabilności rynków finansowych lub sektora bankowego w warunkach znacznych zaburzeń ich funkcjonowania.

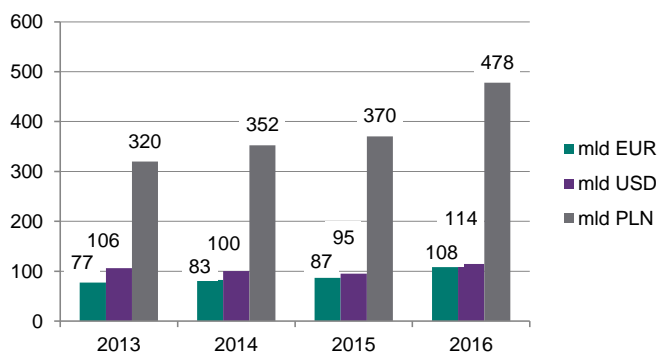
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2016 r. oficjalne aktywa rezerwowe²⁴ NBP wzrosły:

- w przeliczeniu na euro o 21,2 mld (24,4%), do 108,1 mld euro,
- w przeliczeniu na dolary o 19,5 mld (20,5%), do 114,4 mld dolarów,
- w przeliczeniu na złote o 107,8 mld (29,1%), do 478,1 mld zł.

Było to przede wszystkim skutkiem zwiększonego zaangażowania w transakcje *reverse repo* zawierane łącznie z *repo*, przeprowadzane w celu zwiększenia dochodowości rezerw. Do wzrostu oficjalnych aktywów rezerwowych przyczyniło się również dodatnie saldo przepływów zewnętrznych.

Wykres 5. Oficjalne aktywa rezerwowe (stan na koniec roku)

Źródło: dane NBP.

²³ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o NBP.

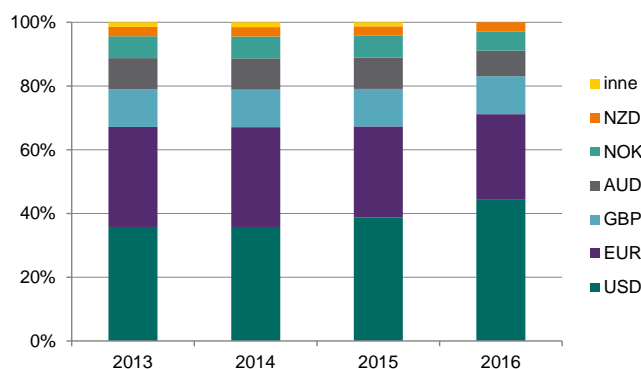
²⁴ Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnięcia (SDR), pozycję rezerwową w MFW oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami walutowymi²⁵

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich właściwej płynności. Narodowy Bank Polski, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw.

Uwzględniając analizy globalnych perspektyw makroekonomicznych, prognozy rozwoju sytuacji na światowych rynkach finansowych oraz wyniki analizy optymalizacyjnej i symulacyjnej, Zarząd NBP podjął decyzję o ograniczeniu w 2016 r. w strukturze walutowej rezerw udziału: EUR (o 2 pkt proc., do 27%), AUD (o 2 pkt proc., do 8%) oraz NOK (o 1 pkt proc., do 6%), przy zwiększeniu zaangażowania w USD (o 5 pkt proc., do 44%). Ponadto zakończono inwestycje w brazylijskie i meksykańskie papiery rządowe. *Modified duration*²⁶ rezerw zostało utrzymane na poziomie zbliżonym do obowiązującego w 2015 r. (1,9 wobec 2,0).

Wykres 6. Struktura walutowa rezerw w latach 2013–2016

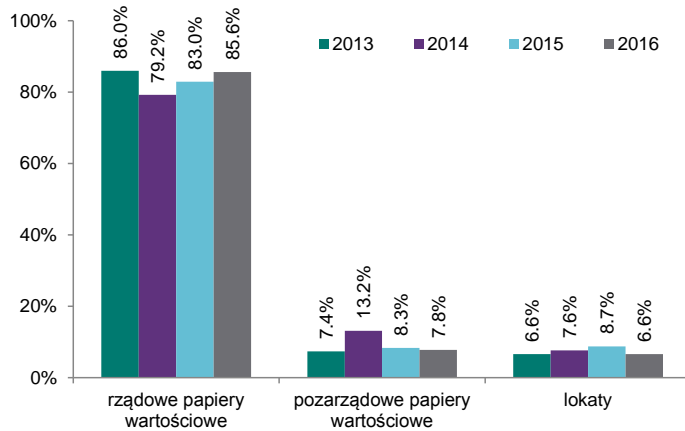
Źródło: dane NBP.

Największa część rezerw walutowych jest inwestowana w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe są emitowane przede wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe. Niewielką część rezerw stanowią krótkoterminowe lokaty w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej oraz obligacje korporacyjne w USD. Przy zarządzaniu *modified duration* są wykorzystywane kontrakty *bond futures*.

²⁵ Bez uwzględnienia środków walutowych na rachunkach MF w NBP.

²⁶ *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Wykres 7. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach walutowych NBP (stan na koniec roku)

Źródło: dane NBP.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem towarzyszącym dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych.

Tabela 4. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i pozarządowych papierów wartościowych Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów transakcji lokacyjnych i wymiany walutowej Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Kursowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Stopy procentowej	Poziom <i>modified duration</i> Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Płynności	Inwestycje na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

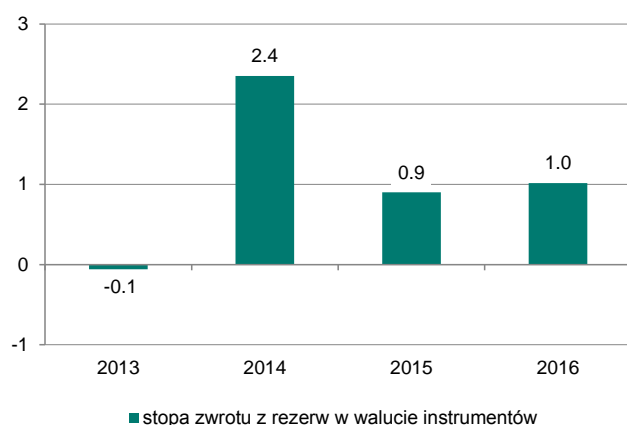
Źródło: dane NBP.

5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych

Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: poziomu rentowności, zmian cen instrumentów inwestycyjnych oraz kursów walutowych.

W 2016 r. stopa zwrotu z rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów²⁷ wyniosła 1,0%, w warunkach relatywnie niskiej rentowności rządowych papierów wartościowych²⁸, wynikającej z niskiej inflacji, umiarkowanego tempa wzrostu gospodarczego na świecie oraz ekspansywnej polityki pieniężnej większości banków centralnych²⁹.

Wykres 8. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych (w %)

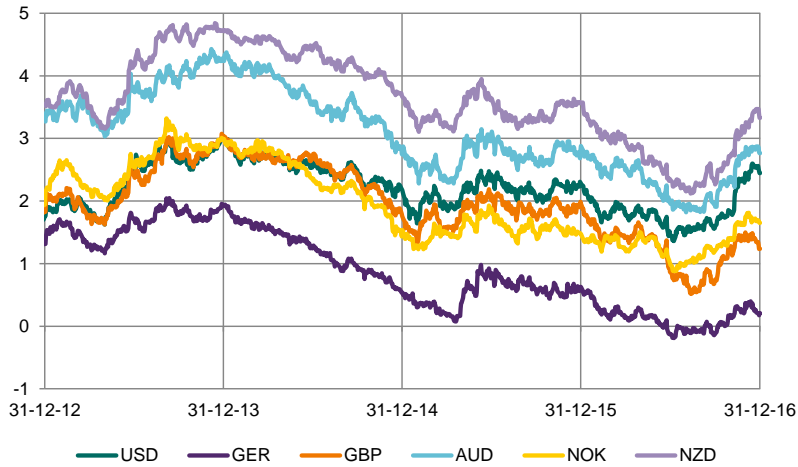
Źródło: dane NBP.

²⁷ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów.

²⁸ Według stanu na 31 grudnia 2016 r. rentowność 10-letnich obligacji rządowych Stanów Zjednoczonych wynosiła 2,45%, Niemiec 0,21%, Wielkiej Brytanii 1,24%, Australii 2,77%, Norwegii 1,65%, a Nowej Zelandii 3,33%. W 2016 r. rentowność 10-letnich obligacji rządowych uległa obniżeniu na rynkach: niemieckim, brytyjskim, australijskim i nowozelandzkim (od 12 pkt bazowych w Australii do 72 pkt bazowych w Wielkiej Brytanii), oraz nieznacznie wzrosła na rynkach amerykańskim i norweskim (odpowiednio o 18 i 17 pkt bazowych).

²⁹ W 2016 r. oficjalne stopy procentowe zostały obniżone przez banki centralne: Wielkiej Brytanii, Norwegii, Australii i Nowej Zelandii, oraz przez EBC. Dodatkowo EBC i Bank Anglii prowadziły skup aktywów w ramach luzowania ilościowego. Z kolei Fed podwyższył oprocentowanie, jednak w mniejszym stopniu, niż oczekiwali uczestnicy rynku.

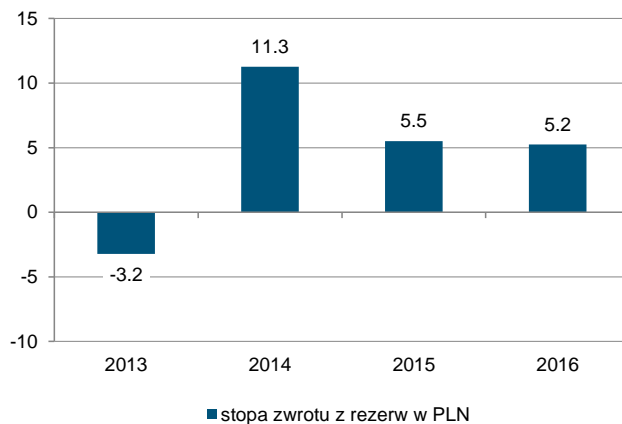
Wykres 9. Rentowność 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach (w %)

Źródło: Bloomberg.

W 2016 r. stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych³⁰ wyniosła 5,2%. Wyższa dochodowość rezerw wyliczona w złotych niż w walucie instrumentów wynikała z aprecjacji względem złotego wszystkich walut rezerwowych z wyjątkiem funta szterlinga³¹.

Wykres 10. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych (w %)

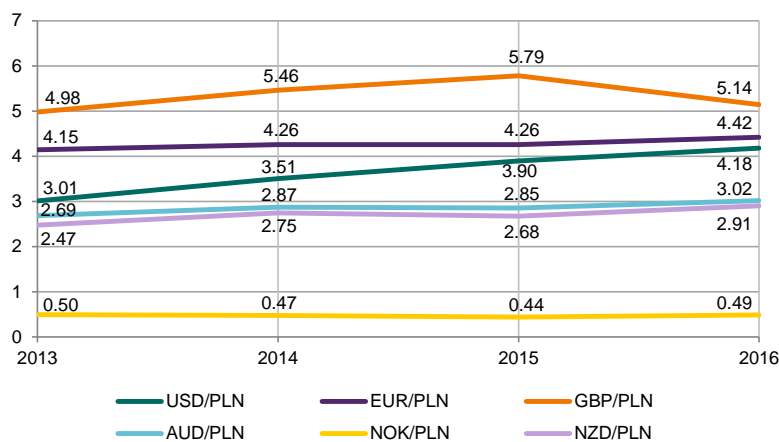

Źródło: dane NBP.

³⁰ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych w relacji do złotego.

³¹ Wzrost kursów USD/PLN o 7,1%, EUR/PLN o 3,8%, AUD/PLN o 5,7%, NOK/PLN o 9,9% i NZD/PLN o 8,6%; spadek kursu GBP/PLN o 11,1% (fixing NBP).

Wykres 11. Kursy głównych walut rezerwowych w relacji do złotego (poziom na koniec roku)

Źródło: dane NBP.

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2016 r. dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 3,3 mld zł (4,1 mld zł w 2015 r.).

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych wyniósł w 2016 r. 9,32 mld zł, natomiast koszty niezrealizowane z wyceny kursowej zasobów walut obcych 1,17 mld zł³².

Najważniejsze działanie w 2016 r.:

- Wprowadzenie zmian w strukturze walutowej rezerw, które korzystnie oddziaływały na ich stopę zwrotu w 2016 r.

³² Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP dodatnie różnice z wyceny kursowej (przychody niezrealizowane) nie wpływają na wynik finansowy NBP, lecz są ujmowane w pasywach bilansu NBP. Koszty z tytułu niezrealizowanych ujemnych różnic z wyceny kursowej pomniejszają natomiast wynik finansowy NBP, podobnie jak koszty z tytułu zrealizowanych różnic kursowych.

6. Działalność dewizowa³³

Działalność dewizowa polega przede wszystkim na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełnienia obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych i wykonania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

W 2016 r. dokonano 836 wpisów do rejestru działalności kantorowej (w 2015 r. – 873), z tego 194 wpisy dotyczyły nowych przedsiębiorców rozpoczynających działalność (w 2015 r. – 168), a pozostałe polegały na wykreśleniu wpisanych przedsiębiorców lub zmianie danych w rejestrze.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w Polsce działało 4990 kantorów (według stanu na 31 grudnia 2015 r. – 5022).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2016 r. wydano ogółem 14 decyzji dewizowych, z tego: 12 zezwoleń i 2 inne decyzje (w 2015 r. wydano 28 decyzji). Zezwolenia zostały udzielone na odstępnie od ograniczeń w zakresie dokonywania obrotu dewizowego z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area). Decyzje dotyczyły: umorzenia postępowania ze względu na jego bezprzedmiotowość oraz podwyższenia kwoty przekazu za granicę.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrola prowadzona przez Prezesa NBP w 2016 r. obejmowała kontrole rezydentów podlegających obowiązkowi przekazywania do NBP danych niezbędnych do sporządzenia bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz kontrole podmiotów gospodarczych prowadzących działalność kantorową.

³³ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy o NBP, art. 21 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2016 r. poz. 299, z późn. zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz.U. z 2012 r. poz. 826, z późn. zm.).

W 2016 r. przeprowadzono ogółem 1645 kontroli (w 2015 r. – 1707), w tym:

- 951 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (w 2015 r. – 885),
- 692 kontrole działalności kantorowej (w 2015 r. – 822),
- 2 kontrole realizacji indywidualnych zezwoleń dewizowych (w 2015 r. – 1).

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 662 kontroli, czyli w 40% wszystkich przeprowadzonych kontroli (w 2015 r. – 44%), w tym:

- podczas 404 kontroli wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2015 r. – 399),
- w 258 kontrolach działalności kantorowej (w 2015 r. – 360).

Po stwierdzeniu nieprawidłowości do kierowników kontrolowanych jednostek wystosowano zalecenia pokontrolne. W 640 przypadkach o naruszeniach norm prawnych NBP zawiadomił właściwe organy finansowe. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań urzędy skarbowe poinformowały NBP o ukaraniu 120 podmiotów oraz o 349 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu³⁴. Wyniki wszystkich kontroli wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

Podejmowane przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z procedurami określającymi zasady prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego z dokumentami źródłowymi.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Przeprowadzenie 1645 kontroli dewizowych, wydanie 14 decyzji dewizowych

³⁴ W myśl art. 16 par. 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2016 r. poz. 2137, z późn. zm.) nie podlega karze za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe sprawca, który po popełnieniu czynu zabronionego zawiadomił o tym organ powołany do ścigania, ujawniając istotne okoliczności tego czynu, w szczególności osoby współdziałające w jego popełnieniu.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego³⁵

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują:

- działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych,
- działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych,
- działania nadzorcze nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 jest systemem płatności typu RTGS, w którym są prowadzone rachunki bieżące banków i dokonywany jest rozrachunek międzybankowy płatności w złotych. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (przetwarzanie zleceń na bieżąco w ciągu dnia, a nie w wyznaczonych godzinach).

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 45 banków (w 2015 r. – 44) oraz rachunki dla KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2016 r. otwarto jeden rachunek bieżący w złotych – dla Banku Spółdzielczego w Brodnicy.

W 2016 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano około 3 mln 924 tys. zleceń (w 2015 r. – 3 mln 655 tys.) na kwotę 71,0 bln zł (w 2015 r. – 72,2 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych zleceń o 269 tys. (o 7,4%) oraz spadek ich wartości o 1,3 bln zł (o 1,7%) w stosunku do 2015 r. Średnia wartość pojedynczego zlecenia w 2016 r. spadła o 8,6% i wyniosła 18,1 mln zł (w 2015 r. – 19,8 mln zł).

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET2-NBP

System TARGET2-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET2 – paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro.

³⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy o NBP, a także ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz.U. z 2016 r. poz.1224, z późn. zm.).

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w systemie TARGET2-NBP prowadzono rachunki w euro dla 23 uczestników: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz dla 19 banków komercyjnych³⁶.

W 2016 r. w systemie TARGET2-NBP zrealizowano blisko 1,4 mln operacji na łączną kwotę 839 mld euro. W porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost liczby zrealizowanych operacji o około 18,4 tys. (tj. o 1,4%) oraz wzrost ich wartości o około 73,4 mld euro (tj. o 9,6%). Średnia wartość operacji wyniosła 611,2 tys. euro i zwiększyła się o 8,1% w porównaniu z 2015 r. (w 2015 r. wyniosła 565,4 tys. euro).

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne

W ramach działań regulacyjnych dotyczących systemu płatniczego NBP uczestniczy w pracach legislacyjnych nad projektami przepisów prawnych. W 2016 r. ich przedmiotem były:

- Wymogi wobec transakcji kartą płatniczą realizowanych na terenie Unii Europejskiej, głównie w odniesieniu do maksymalnej dopuszczalnej wysokości opłat *interchange* w transakcjach dokonywanych za pomocą kart. W Polsce opłaty te wynoszą (z pewnymi wyjątkami) 0,2% wartości transakcji dla kart debetowych oraz 0,3% dla kart kredytowych. Zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw³⁷ NBP został wskazany jako krajowy organ właściwy w zakresie sprawdzania prawidłowości stosowania wysokości opłat *interchange*³⁸. Ustawa ta wprowadziła ponadto nadzór systemowy Prezesa NBP nad schematami płatniczymi funkcjonującymi na terytorium Polski (por. pkt 7.3.).
- Reguły dostępu konsumentów do podstawowego rachunku płatniczego. Z zasady oferuje on bezpłatne korzystanie z gwarantowanej liczby transakcji płatniczych³⁹.
- Obniżenie górnego limitu jednorazowej wartości transakcji gotówkowych dokonywanych między przedsiębiorcami z 15 tys. euro do 15 tys. zł.⁴⁰

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności i dostosowanie do systemów płatności działających w krajach Unii Europejskiej

W 2016 r. w celu rozwoju krajowych wysokokwotowych systemów płatności podjęto następujące działania:

³⁶ W 2016 r. zamknięto rachunek BPH SA (4 listopada 2016 r.) oraz otwarto rachunki: Banku Raiffeisen Bank Polska SA (4 lipca 2016 r.) i Banku Gospodarstwa Krajowego (25 lipca 2016 r.).

³⁷ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1997).

³⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat *interchange* w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L 123 z 19.5.2015, str. 1).

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie przejrzystości i porównywalności opłat związanych z prowadzeniem rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (Dz. Urz. UE L 257/214 z 28.8.2014).

⁴⁰ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. poz. 780).

- Uruchomiono nową wersję systemu SORBNET2. Wprowadza ona usprawnienia zaprojektowane w NBP oraz postulowane przez uczestników systemu.
- Kontynuowano prace nad dostosowaniem infrastruktury NBP, tj. komponentu TARGET2-NBP, do współpracy z platformą TARGET2-Securities⁴¹ oraz nad przygotowaniem NBP do świadczenia usługi autokolateralizacji w pełnym zakresie. Prace są prowadzone w ramach projektu T2S-NBP, który został zatwierdzony przez Zarząd NBP w dniu 18 lutego 2016 r. Zakończenie działań jest planowane na koniec 2017 r.

7.2.3. Upowszechnianie obrotu bezgotówkowego

W ramach upowszechniania obrotu bezgotówkowego w Polsce NBP prowadził w 2016 r. następujące działania:

- Realizował wieloletni program promocyjno-edukacyjny Akademia Dostępne Finanse (ADF), którego celem jest upowszechnienie obrotu bezgotówkowego i ograniczenie wykluczenia finansowego, przez podniesienie wiedzy na temat usług finansowych, w szczególności wśród osób starszych. W 2016 r. zorganizowano 367 spotkań, w których wzięło udział około 12 tys. osób.
- Kontynuował opracowywanie całościowej koncepcji działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do osób młodych.
- Uczestniczył w pracach Koalicji na rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, w tym włączył się w promocję akcji Dzień bez płacenia gotówką (5 kwietnia 2016 r.) oraz przeprowadził – we współpracy z Izbą Gospodarki Elektronicznej – badanie zwyczajów płatniczych Polaków w transakcjach krajowych i transgranicznych w ramach handlu elektronicznego.
- Uczestniczył w realizacji rządowego programu Od papierowej do cyfrowej Polski – w części dotyczącej zwiększenia obrotu bezgotówkowego.

7.2.4. Działania w zakresie rozwoju SEPA

W 2016 r. były prowadzone dalsze działania na rzecz wprowadzenia Jednolitego Obszaru Płatności w Euro (Single Euro Payments Area, SEPA).

Po okresie dostosowywania się polskich dostawców usług płatniczych do uregulowań europejskich dotyczących wymogów technicznych i handlowych w odniesieniu do poleceń przelewu w euro⁴² od 1 listopada 2016 r. podmioty te realizują wszystkie polecenia przelewu i polecenia zapłaty w euro zgodnie ze standardami SEPA.

⁴¹ TARGET2-Securities (T2S) to paneuropejska platforma rozrachunku papierów wartościowych, którą uruchomiono 22 czerwca 2015 r.

⁴² Wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) ustanawiającego wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009.

W 2016 r. NBP kontynuował świadczenie usługi pośrednictwa dla banków zainteresowanych uczestnictwem w paneuropejskiej izbie rozliczeniowej STEP2, umożliwiając rozliczanie poleceń przelewu w euro w schemacie SEPA Credit Transfer (SCT)⁴³. Ponadto analizował na wniosek KIR SA możliwość świadczenia usługi pośrednictwa NBP w procesie rozliczania poleceń zapłaty w euro w schemacie SEPA Direct Debit (SDD).

7.2.5. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz rozwoju tego systemu. W 2016 r. Rada omawiała przede wszystkim:

- zagadnienie upowszechnienia elektronicznych płatności w sektorze publicznym,
- funkcjonowanie polskiego systemu płatności mobilnych BLIK (po roku od uruchomienia),
- stan prac nad projektem wprowadzenia krajowego systemu kart płatniczych (pn. Schemat Krajowy),
- stan realizacji zaproponowanych przez NBP działań wspierających rozwój systemów płatności natychmiastowych w Polsce,
- perspektywy rozwoju kart płatniczych z punktu widzenia głównych organizacji kartowych działających na polskim rynku,
- dokument pt. *Vision 2020*, określający rozwój europejskiej infrastruktury rynku finansowego z punktu widzenia Eurosystemu,
- wybrane projekty infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej Grupy Kapitałowej KDPW w kontekście dostosowania do regulacji Unii Europejskiej oraz rozszerzania i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego.

7.3. Nadzór nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego

Sprawowanie nadzoru nad systemem płatniczym i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego ma na celu minimalizowanie ryzyka związanego z ewentualnymi zakłóceniami w funkcjonowaniu systemów płatności, systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych oraz w świadczeniu usługi *acquiring* przez krajowe instytucje płatnicze. Służy on także utrzymaniu stabilności finansowej.

Uchwalone w 2016 r. zmiany w ustawie o usługach płatniczych⁴⁴ przewidują rozszerzenie kompetencji nadzorczych NBP w tym zakresie, tj. Prezes NBP uzyskał kompetencje do sprawowania nadzoru nad schematami płatniczymi funkcjonującymi na terytorium Polski (w tym zarządzanymi przez międzynarodowe organizacje płatnicze) i rozszerzone uprawnienia w sprawowanym nadzorze

⁴³ Na koniec 2016 r. z pośrednictwa tego korzystało 20 banków.

⁴⁴ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r., poz. 1997).

systemowym nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego. Ponadto znolizowana ustawa doprecyzowała uprawnienia nadzorcze Prezesa NBP w zakresie usługi płatniczej *acquiring*.

7.3.1. Nadzór nad systemami płatności

W 2016 r. NBP na bieżąco analizował dane statystyczne i inne informacje dotyczące nadzorowanych systemów płatności. Dokonywał także oceny incydentów zakłócających ich funkcjonowanie oraz podejmował działania zmierzające do zapewnienia ich bezpiecznego i sprawnego funkcjonowania. W 2016 r. Prezes NBP wydał 5 decyzji dotyczących wyrażenia zgody na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności.

W 2016 r. dokonano oceny nadzorczej prowadzonego przez NBP systemu SORBNET2 pod kątem zgodności z zasadami dotyczącymi infrastruktur rynku finansowego (*Principles for financial market infrastructures*). Rozpoczęto także procedurę zmierzającą do przeprowadzenia oceny systemu płatności pn. Krajowy System Rozliczeń, prowadzonego przez First Data Polska SA.

7.3.2. Nadzór nad usługą płatniczą *acquiring*

W ramach sprawowanego nadzoru nad usługą płatniczą *acquiring* (usługą pośrednictwa w autoryzacji płatności bezgotówkowych) Prezes NBP, na wniosek KNF, wydał w formie postanowień dwie opinie dotyczące świadczenia tej usługi.

7.3.3. Nadzór nad infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego

Jako uczestnik kolegium nadzorczego utworzonego przy Komisji Nadzoru Finansowego NBP współpracował przy wydaniu we wrześniu 2016 r. pozytywnej decyzji w sprawie wniosku KDPW_CCP SA o rozszerzenie zezwolenia na świadczenie usług rozliczeniowych na transakcje instrumentami finansowymi zawierane w obrocie zorganizowanym i niezorganizowanym w walucie euro.

W 2016 r. Prezes NBP wydał, w formie postanowień, 6 opinii dotyczących zmian regulaminów określających zasady funkcjonowania systemów rozrachunku i rozliczeń papierów wartościowych.

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2016 r. NBP posiadał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych⁴⁵:

⁴⁵ Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP duże znaczenie w zakresie działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego.

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie, który jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce,
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA z siedzibą w Warszawie, która jest kluczową instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności,
- spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych przeznaczonych przede wszystkim dla instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych, oraz dla administracji publicznej.

Tabela 5. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (zł)	Liczba posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7 000	33,33%
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3 750	34,44%
Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o.	10 000 000	1 000	100,00%

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Prace nad dostosowaniem systemu TARGET2-NBP do współpracy z platformą TARGET2-Securities i do świadczenia przez NBP usługi autokolateralizacji
- Uzyskanie przez Narodowy Bank Polski kompetencji w zakresie sprawowania nadzoru nad schematami płatniczymi
- Udział w realizacji rządowego programu Od papierowej do cyfrowej Polski – w części dotyczącej zwiększenia obrotu bezgotówkowego

8. Obsługa Skarbu Państwa⁴⁶

Zadania realizowane przez NBP w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania wspierające zarządzanie długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2016 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przede wszystkim: centralny rachunek bieżący budżetu państwa, rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, w tym urzędów obsługujących organy podatkowe, oraz rachunki jednostek budżetowych na wydatki niewygasające. Narodowy Bank Polski prowadził również rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych dla podmiotów uprawnionych do posiadania rachunków w NBP.

Ponadto na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP prowadził rachunki innych osób prawnych.

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał operacje na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej, przede wszystkim w systemie bankowości elektronicznej, a także w formie gotówkowej. W obsłudze rachunków bankowych niektórych klientów (np. Departamentu Budżetu Państwa MF, sądów powszechnych) wykorzystywano międzysystemowy interfejs B2B, który zapewnia nowoczesny sposób komunikowania się posiadacza rachunku z NBP oraz wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych.

W związku z kontynuacją przez Departament Administracji Podatkowej MF procesu centralizacji rozliczeń w administracji podatkowej w 2016 r. prowadzono prace związane z rozwojem interfejsu z systemem e-Podatki.

W 2016 r. zakończono proces przeniesienia obsługi rachunków prowadzonych przez NBP do nowego systemu bankowości elektronicznej NBE, który zastąpił funkcjonujący od 2002 r. system *enbepe*. System NBE uruchomiono również u posiadaczy rachunków, którzy wcześniej nie korzystali z elektronicznego dostępu do usług bankowych.

⁴⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, 51, 52 ustawy o NBP, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.).

W 2016 r. NBP kontynuował przygotowania do udostępnienia nowych usług dla posiadaczy rachunków. Na podstawie przeprowadzonych analiz Zarząd NBP podjął decyzje o przystąpieniu do realizacji rozwiązań pozwalających na usprawnienie i ograniczenie operacji gotówkowych wykonywanych przez posiadaczy rachunków w NBP.

8.1.2. Rodzaje rachunków prowadzonych przez NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. NBP obsługiwał 3075 klientów (w 2015 r. – 3111), dla których oddziały okręgowe prowadziły 14 364 rachunki (w 2015 r. – 14 371), z czego 6754 rachunki były obsługiwane w ramach zastępczej obsługi kasowej (w 2015 r. – 6863.)⁴⁷.

8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa

Na podstawie umów agencyjnych podpisanych w latach ubiegłych z Ministrem Finansów oraz umowy z 18 listopada 2016 r. zawartej z Ministrem Rozwoju i Finansów Narodowy Bank Polski prowadził obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa z tytułu:

- 58 pożyczek udzielonych Rządowi RP przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 74 gwarantowanych przez Rząd RP pożyczek i kredytów zagranicznych udzielonych podmiotom krajowym,
- jednej umowy o udostępnienie środków kredytów podmiotom krajowym,
- udziałów Polski w 8 międzynarodowych instytucjach finansowych.

Pełniąc funkcję depozytariusza Grupy Banku Światowego, NBP obsługiwał 16 skryptów dłużnych wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w instytucjach tej grupy finansowej.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

NBP pełni funkcję agenta emisji skarbowych papierów wartościowych. W związku z tym jest zobowiązany do organizowania przetargów sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargów sprzedaży, zamiany i odkupu obligacji skarbowych. W 2016 r. przeprowadzono:

- 5 przetargów sprzedaży bonów skarbowych, w tym 2 przetargi uzupełniające; podaź wyniosła 6,8 mld zł, popyt – 19,6 mld zł, sprzedaż – 6,5 mld zł;

⁴⁷ Zastępcza obsługa kasowa jest prowadzona dla posiadaczy rachunków mających siedzibę poza miastem, w którym znajduje się oddział okręgowy NBP.

- 16 przetargów sprzedaży obligacji skarbowych, w tym 9 przetargów uzupełniających; podaż wyniosła łącznie 118,0 mld zł, popyt – 184,2 mld zł, sprzedaż – 114,3 mld zł; większość obligacji oferowanych przez MF stanowiły obligacje o stałym oprocentowaniu, a ich sprzedaż wyniosła 61,6% ogółu sprzedaży;
- 4 przetargi zamiany, na których MF odkupiło obligacje o wartości 28,9 mld zł, a sprzedało obligacje o wartości 30,7 mld zł; wartość zakupu gotówkowego wyniosła 4,6 mln zł; większość obligacji sprzedanych na przetargach (41,8%) to obligacje o stałym oprocentowaniu.

W 2016 r. odbył się jeden przetarg odkupu obligacji nominowanych w dolarach – podaż wyniosła 1,00 mld USD, popyt 651,0 mln USD, odkup 650,0 mln USD.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)

W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)⁴⁸. Na podstawie umowy zawartej z Ministerstwem Finansów NBP:

- udostępniał Ministerstwu Finansów miesięczne i kwartalne oceny aktywności banków będących DSPW oraz kandydatów do pełnienia tej funkcji na pierwotnych oraz wtórnych rynkach bonów i obligacji skarbowych,
- pełnił funkcję organizatora fixingu skarbowych papierów wartościowych⁴⁹,
- uczestniczył w cyklicznych spotkaniach Rady Uczestników Rynku – zespołu opiniodawczo-doradczego przy Ministerstwie Finansów.

Ponadto w ramach współpracy z Ministerstwem Finansów NBP wykonywał czynności weryfikacyjno-kontrolne w bankach, których rachunki i konta depozytowe skarbowych papierów wartościowych są prowadzone w systemie SKARBNET4.

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2016 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji służących koordynowaniu polityki

⁴⁸ Głównym celem systemu jest wyodrębnienie *primary dealers*. Jest to grupa banków, które w zamian za przywilej wyłącznego składania ofert na przetargach skarbowych papierów wartościowych (SPW) oraz wyłączności lub uprzywilejowania w zakresie przeprowadzania indywidualnych operacji z Ministrem Finansów są zobowiązane do regularnego uczestniczenia w przetargach sprzedaży SPW i fixingach SPW, kwotowania SPW (szczególnie emisji bazowych na rynku elektronicznym), podejmowania działań na rzecz rozszerzania bazy inwestorów SPW, rzetelnego wypełniania obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemach depozytowych oraz promowania rynku SPW. Działania te mają służyć realizacji strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych, w szczególności zwiększeniu płynności, efektywności i przejrzystości rynku SPW.

⁴⁹ Jako organizator fixingu SPW Narodowy Bank Polski określa jego zasady w porozumieniu z MF (emitentem) oraz BondSpot SA (pełnomocnikiem), a także sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu (par. 2 ust. 3 regulaminu fixingu).

zarządzania długiem publicznym prowadzonej przez MF z polityką pieniężną i polityką kursową prowadzonymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Zakończenie przenoszenia obsługi rachunków prowadzonych przez NBP do nowego systemu bankowości elektronicznej NBP (NBE)
- Zorganizowanie łącznie 26 przetargów sprzedaży, zamiany i odkupu skarbowych papierów wartościowych

9. Działalność analityczno-badawcza⁵⁰

Badania ekonomiczne prowadzone w 2016 r. w Narodowym Banku Polskim dotyczyły obszarów badawczych wskazanych w *Ramowym programie badań ekonomicznych NBP na lata 2013-2016*, tj. stabilności makroekonomicznej, stabilności finansowej oraz metod badań ilościowych. Wyniki prac były wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez RPP i Zarząd NBP.

W 2016 r. w uznanych periodykach krajowych i międzynarodowych ukazało się 109 publikacji naukowych pracowników NBP, w tym 36 publikacji po polsku i 73 publikacje po angielsku. W czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej znalazło się 17 publikacji (załącznik 7).

9.1. Badania dotyczące polityki pieniężnej, procesów i oczekiwań inflacyjnych

9.1.1. Prace analityczne i koncepcyjne dotyczące strategii polityki pieniężnej i jej realizacji w innych bankach centralnych

- Monitorowano i analizowano politykę pieniężną banków centralnych oraz ich komunikację z otoczeniem.
- Przeprowadzono badanie związku pomiędzy poziomem długoterminowych stóp procentowych a premią terminową w Polsce oraz w strefie euro w kontekście konwencjonalnej polityki pieniężnej NBP i łagodzenia ilościowego EBC.

9.1.2. Prace analityczno-badawcze i modelowe dotyczące mechanizmu transmisji polityki pieniężnej i jego zmian

- Opublikowano raport pt. *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Co wiemy w 2015 roku?*, w którym zebrano najnowsze oszacowania wpływu polityki pieniężnej NBP na polską gospodarkę.
- Prowadzono prace badawcze, dotyczące: efektywności polityki pieniężnej w różnych fazach cyklu koniunkturalnego, wpływu polityki pieniężnej na oprocentowanie kredytów i depozytów, a także na kryteria i warunki udzielania kredytów przedsiębiorstwom sektora niefinansowego oraz na wolumen kredytów.

9.1.3. Analizy i badania cen towarów oraz usług konsumpcyjnych

- Kontynuowano analizy i badania procesów inflacyjnych w gospodarce narodowej, jak również przygotowywano krótkookresowe prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz jego składowych.
- Prowadzono prace analityczne i badawcze nad miarami wskaźników inflacji bazowej.

⁵⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o NBP.

- Kontynuowano badania dotyczące częstotliwości zmian cen w polskiej gospodarce.
- Analizowano wpływ zmian cen na światowych rynkach surowcowych (w tym na rynkach produktów rolno-spożywczych oraz surowców energetycznych) oraz wpływ globalizacji na zmiany różnych kategorii cen w gospodarce narodowej.

9.1.4. Analiza oczekiwań inflacyjnych w Polsce

- Przeprowadzono analizy porównawcze prognoz probabilistycznych sporządzonych przez prognostów zewnętrznych z projekcjami makroekonomicznymi opracowywanymi w NBP.
- Analizowano mechanizm formułowania oczekiwań inflacyjnych przez różne grupy podmiotów oraz jego zmiany w okresie kryzysu finansowego i niskiej inflacji.
- Analizowano związek między oczekiwaniami inflacyjnymi a gotowością konsumentów do zakupów i oszczędzania.

9.2. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

9.2.1. Badania sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw

- Przeprowadzono kwartalne badania Szybki Monitoring NBP, obejmujące m.in. decyzje produkcyjne, zatrudnieniowe, inwestycyjne, finansowe i cenowe firm oraz ich relacje z systemem bankowym. Dodatkowej analizie poddano wybrane aspekty deflacji i jej oddziaływania na procesy realne, a także postrzeganie niepewności oraz jej wpływ na decyzje zatrudnieniowe i inwestycyjne przedsiębiorstw.
- Przeprowadzono badanie Ankieta Roczna NBP, koncentrujące się na długookresowych tendencjach rozwojowych sektora przedsiębiorstw. Szczególną uwagę poświęcono: skutkom potencjalnych gwałtownych zmian kursu złotego, wielkości i specyfice luki finansowej oraz czynnikom wpływającym na obserwowane obecnie zmiany sytuacji gospodarczej firm, w tym zmianom otoczenia legislacyjnego.
- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji finansowej sektora przedsiębiorstw, aktywności inwestycyjnej i zatrudnieniowej, źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw oraz ich wypłacalności i płynności. W analizach uwzględniono w szczególności oddziaływania zmian legislacyjnych na sytuację handlu detalicznego, wpływ zdarzeń na rynku rosyjskim na sytuację w transporcie samochodowym oraz ocenę efektów spadku inwestycji w sektorze przedsiębiorstw z punktu widzenia kondycji budownictwa i firm oferujących dobra inwestycyjne.
- Przeprowadzono kompleksową analizę wpływu procesów deflacyjnych na sferę realną polskiej gospodarki, z uwzględnieniem wpływu na wyniki finansowe przedsiębiorstw oraz decyzje konsumpcyjne konsumentów.
- Prowadzono prace mające na celu określenie bezpośredniego i pośredniego wpływu zmian cen surowców i cen energii na wysokość cen producentów.
- Wspólnie z Bankiem Światowym prowadzono badania dotyczące postępu technologicznego w przedsiębiorstwach i procesu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw.

- W ramach sieci badawczej CompNet rozwijano bazę danych mikroekonomicznych, pozwalającą na porównania w skali międzynarodowej zachowań i wyników ekonomicznych przedsiębiorstw.

9.2.2. Badania sytuacji gospodarstw domowych

- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji finansowej sektora gospodarstw domowych w zakresie źródeł pozyskiwania dochodów oraz decyzji kształtujących konsumpcję i oszczędności, jak również akumulacji aktywów finansowych i zadłużenia gospodarstw domowych.
- Badano wpływ zmian demograficznych i edukacyjnych na sytuację polskich gospodarstw domowych.

9.3. Inne badania makroekonomiczne

9.3.1. Badania rynku pracy

- Cyklicznie analizowano sytuację na rynku pracy, w tym czynniki prowadzące do zmian zatrudnienia i bezrobocia, płace i ich determinanty oraz zmienność i zjawisko migracji.
- Rozwijano metody pomiaru zasobów pracy oraz badano wpływ czynników demograficznych i struktury wykształcenia na wzrost gospodarczy, a także wpływ zmian regulacji prawnych na podaż pracy i wynagrodzenia.
- Przeprowadzono kolejną edycję Badania Ankietowego Rynku Pracy oraz opublikowano raport z tego badania, zawierający analizy funkcjonowania polskiego rynku pracy, w tym na tle doświadczeń międzynarodowych.
- Narodowy Bank Polski brał udział w międzynarodowym projekcie badawczym EBC pt. Wage Dynamics Network. W ramach prac opublikowano raport podsumowujący badania przedsiębiorstw przeprowadzone w latach 2009-2013, dotyczące zmian wynagrodzeń i zatrudnienia w firmach w reakcji na zmiany popytu, źródeł finansowania i regulacji rynku pracy.
- Analizowano wpływ deflacji na decyzje dotyczące wynagrodzeń (sprzężenie płacowo-cenowe), mechanizm przenoszenia wzrostów płacy minimalnej na płace w gospodarce, jak również przeprowadzono badania dotyczące coraz szerszego zatrudnienia imigrantów w polskich firmach.

9.3.2. Analizy i badania sektora finansów publicznych

- Prowadzono analizy i prognozy sytuacji budżetu państwa i jednostek sektora finansów publicznych.
- Prowadzono analizy i prognozy wykorzystania funduszy z budżetu Unii Europejskiej oraz ich wpływu na główne agregaty makroekonomiczne.

9.3.3. Analizy i badania otoczenia zewnętrznego gospodarki Polski

- Prowadzono analizy konkurencyjności polskiej gospodarki.
- Analizowano zmiany strukturalne w zakresie wymiany handlowej towarów i usług z zagranicą.
- Sporządzano regularne (trzy razy w roku) prognozy polskiego bilansu płatniczego wraz z oceną stabilności wskaźników równowagi zewnętrznej polskiej gospodarki.

9.3.4. Analizy i badania gospodarki światowej

- Prowadzono analizy kształtowania się koniunktury międzynarodowej, obejmujące bieżącą i prognozowaną sytuację w głównych gospodarkach świata oraz krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej.
- Analizowano koniunkturę i politykę gospodarczą wybranych krajów na potrzeby opracowania stanowiska do dokumentów MFW.
- Prognozowano zmienne makrofinansowe dla wybranych gospodarek świata, wykorzystywane w zarządzaniu rezerwami walutowymi, oraz oceniano perspektywy sytuacji gospodarczej krajów, w których NBP inwestuje rezerwy walutowe.
- Przeprowadzono ocenę ryzyka związanego ze zmianami zachodzącymi w gospodarce Chin i ich skutkami dla gospodarki światowej.
- Analizowano wpływ konsekwencji planowanego wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej na sytuację głównych partnerów handlowych Polski.
- Przeprowadzono badanie czynników oddziałujących na konkurencyjność eksportu krajów UE.
- Monitorowano i analizowano reformy instytucjonalne planowane i wdrażane w unii gospodarczej i walutowej.
- Przeprowadzono analizę konsekwencji przystąpienia Estonii, Słowacji i Słowenii do strefy euro.

9.4. Działalność prognostyczno-badawcza

- Zakończono budowę systemu łączenia krótkookresowych prognoz podstawowych zmiennych makroekonomicznych. System ma charakter probabilistyczny. Prognoza zagregowana i prognozy składowe są reprezentowane przez całe rozkłady predyktywne. Wykorzystywane w systemie modele składowe podlegają ewaluacji. System umożliwia także wprowadzanie nowych specyfikacji, a także modyfikację metod łączenia.
- Przeprowadzono respecyfikację niektórych równań głównego modelu prognostycznego (NECMOD). W szczególności do modułu popytowego włączono aktywa finansowe gospodarstw domowych w celu zwiększenia roli sektora finansowego. Skutkiem zmiany jest poprawa własności prognostycznych i symulacyjnych modelu.
- Dokonano respecyfikacji wybranych równań oraz reestymacji całego modelu SoePL w celu poprawy jakości odwzorowania przez niego procesów gospodarczych. Opracowano i zastosowano w pracach prognostycznych techniki i procedury prognostyczne właściwe dla tej klasy modeli. Dodatkowo, rozpoczęto prace nad całościową rekonstrukcją modelu.

- Wykorzystano wariant modelu SoePL do zbadania współzależności między polityką fiskalną a monetarną.
- Kontynuowano badania nad skutecznością antycyklicznej regulacji wskaźnika LTV dla kredytów hipotecznych w heterogenicznej unii walutowej. W szczególności zbadano możliwość zastosowania takiej polityki do przeciwdziałania boomom na rynku mieszkaniowym oraz nierównowadze zewnętrznej w krajach peryferyjnych strefy euro.
- Przeprowadzono badanie nad skutecznością modeli klasy DSGE w prognozowaniu realnego i nominalnego kursu walutowego.
- Rozpoczęto prace sprawdzające możliwość zastosowania modeli z heterogenicznymi gospodarstwami domowymi w analizie polityki pieniężnej.
- Przeprowadzono badania pozwalające określić, jak rozwój mieszkaniowego rynku najmu wpływa na wahania cen nieruchomości oraz aktywność w sektorze budowlanym.

9.5. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP

W 2016 r. NBP zorganizował następujące konferencje międzynarodowe:

- 19-20 maja 2016 r.: *Transformation of Central Banking*. Konferencja współorganizowana z Narodowym Bankiem Ukrainy. Celem konferencji, która odbyła się w Kijowie, było stworzenie forum wymiany poglądów przez decydentów, cenionych praktyków gospodarczych i naukowców na temat polityki pieniężnej, niekonwencjonalnych instrumentów polityki pieniężnej oraz interakcji między polityką pieniężną a fiskalną.
- 22-24 czerwca 2016 r.: *5th NBP Summer Workshop*. Coroczne spotkanie polskich ekonomistów prowadzących badania w najważniejszych ośrodkach zagranicznych i krajowych, poświęcone makroekonomii i finansom.
- 15-16 września 2016 r.: *International Trade and Macroeconomic Interdependence in the Age of Global Value Chains*. Konferencja na temat globalnych sieci tworzenia wartości dodanych, organizowana wspólnie z Narodowym Bankiem Litwy, Centre for Economic Policy Research (CEPR) oraz Central Bank Research Association (CEBRA).
- 14 października 2016 r.: *Central Europe's Growth Perspectives in a "New Normal" World*. Kolejna z cyklu dorocznych konferencji NBP poświęconych przyszłości europejskiej gospodarki (*Future of the European Economy*). Podczas obrad omówiono sposoby przezwyciężenia ograniczeń rozwoju wynikających z nowej sytuacji w gospodarce światowej, charakteryzującej się niższym wzrostem gospodarczym i spadkiem tempa wzrostu wydajności pracy.
- 21-22 listopada 2016 r.: *NBP Workshop on Forecasting*. Warsztaty miały na celu wymianę wiedzy i doświadczeń w zakresie metod prognozowania kluczowych zmiennych makroekonomicznych (np. inflacja, produkcja, PKB) w bankach centralnych oraz innych instytucjach prognostycznych.

Ponadto zorganizowano 28 otwartych seminariów naukowych, podejmujących wiele zagadnień dotyczących polityki pieniężnej, funkcjonowania gospodarki, systemu finansowego oraz innych aspektów polityki ekonomicznej. Ich wykaz zamieszczono w załączniku 7.

9.6. Współpraca badawcza ze środowiskiem naukowym

W ramach organizowanego przez NBP programu wizyt zagranicznych ekonomistów – *NBP Visiting Researcher Program* – w 2016 r. w NBP gościło 10 badaczy z zagranicy wyłonionych w konkursie.

W 2016 r. zostały zaakceptowane raporty z 6 projektów badawczych wykonanych w ramach konkursów na projekty badawcze NBP przeznaczone do realizacji przez pracowników NBP i osoby spoza NBP. W 2016 r. po raz ósmy ogłoszono konkurs NBP na projekty badawcze, w wyniku którego będą realizowane kolejne projekty.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych poświęconych procesom zachodzącym w polskiej i światowej gospodarce
- Opublikowanie 109 publikacji naukowych pracowników NBP, w tym 17 w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej
- Zorganizowanie 5 międzynarodowych konferencji naukowych i 28 otwartych seminariów naukowych

10. Działalność statystyczna⁵¹

Badania statystyczne NBP koncentrują się na danych dotyczących sektora finansowego oraz szeroko rozumianej statystyki relacji z zagranicą. Dane te służą do prowadzenia polityki pieniężnej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, są też wykorzystywane w badaniach stabilności finansowej i analizach makroostrożnościowych. Narodowy Bank Polski regularnie publikuje dane o szerokim zakresie, a także przekazuje informacje sprawozdawcze instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania statystyczne NBP obejmują gromadzenie, przetwarzanie oraz bieżącą analizę danych statystycznych, a także prace związane z rozwojem metodyki ich pozyskiwania i prezentacji zgodnie ze standardami międzynarodowymi.

W 2016 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów analitycznych i publikacji, przeznaczonych zarówno dla odbiorców w Banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Do najważniejszych z nich należą:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,
- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,
- miesięczny bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych, zawierający podstawowe agregaty monetarne (podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),
- kwartalne dane na temat adekwatności kapitałowej sektora bankowego,
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych.

Informacje statystyczne były udostępniane m.in.: Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, ZBP i instytucjom naukowym. Przekazywano je również EBC i organizacjom międzynarodowym: MFW, BŚ, OECD, BIS i Eurostatowi.

⁵¹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13, art. 23 ustawy o NBP oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.).

Ponadto w 2016 r. NBP:

- W ramach uczestnictwa w grupie roboczej Komisji Europejskiej ds. Oceny Ryzyka (Risk Assessment Working Group)⁵² prowadził badania dotyczące ryzyka sektorowego.
- Wspólnie z Narodowym Bankiem Republiki Białorusi realizował projekt badawczy dotyczący metodyki sezonowej korekty szeregów czasowych podstawowych wskaźników ekonomicznych.
- Kontynuował analizy skłonności do oszczędzania w gospodarstwach domowych w Polsce.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

W 2016 r. NBP kontynuował współpracę w obszarze statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską (Eurostatem), Komitetem ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB), Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (EBA), Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB).

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2016 r. NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane z zakresu bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych (MIF), statystyki stóp procentowych i statystyki funduszy inwestycyjnych.

Ponadto w 2016 r. NBP:

- Kontynuował budowę nowego systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej MONREP, w tym opracował regulacje dotyczące zakresu i trybu przekazywania danych sprawozdawczych do NBP⁵³ za pośrednictwem nowego systemu (uruchomienie systemu jest planowane na lipiec 2017 r.).
- Uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Statystyki Monetarnej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics), m.in. w pracach nad przygotowaniem rozporządzenia w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej w odniesieniu do funduszy emerytalno-rentowych oraz w pracach nad stworzeniem zintegrowanego systemu sprawozdawczego banków (European Reporting Framework), a także w pracach Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets), związanych z projektem budowy zharmonizowanej bazy danych o pojedynczych kredytach.

⁵² Risk Assessment Working Group – grupa robocza działająca w ramach ECCBSO (Europejski Komitet Danych Bilansowych Podmiotów Niefinansowych) funkcjonującego pod auspicjami Komisji Europejskiej.

⁵³ Uchwała nr 71/2016 Zarządu NBP z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.

- We współpracy z UKNF rozpoczął pozyskiwanie nowych danych sprawozdawczych z zakładów ubezpieczeń.
- Rozwijał współpracę z EBC i bankami centralnymi UE dotyczącą rozszerzenia zakresu podmiotowego Rejestru Instytucji i Jednostek Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Database, RIAD) prowadzonego przez EBC.

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2016 r. w obszarze statystyki ostrożnościowej NBP:

- Wdrożył w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) nowe wymagania sprawozdawcze wynikające z nowelizacji rozporządzenia Komisji (UE) nr 680/2014, obejmujące dane z zakresu wskaźnika płynności krótkoterminowej (ang. *liquidity coverage ratio 2*, LCR2) oraz dodatkowych wskaźników monitorowania płynności (ang. *additional liquidity monitoring metrics*, ALMM). Dokonano również znacznej modyfikacji zakresu danych dotyczących wskaźnika dźwigni (ang. *leverage ratio*, LR).
- Współpracował z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA). Uczestniczył w ocenie jakości procesów sprawozdawczych (*peer review*) przeprowadzonej przez EBA w każdym z krajów członkowskich UE podlegających obowiązkowi sprawozdawczym wynikającym z rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 680/2014. Brał także udział w pracach powołanej w ramach EBA Grupy Roboczej ds. Księgowości, Raportowania i Audytu (Standing Committee on Accounting, Reporting and Auditing, SCARA) i jej podgrup: Podgrupy ds. Sprawozdawczości (Subgroup on Reporting), Podgrupy ds. XBRL (Subgroup on XBRL) oraz Podgrupy ds. Płynności (Subgroup on Liquidity) działającej w ramach Standing Committee on Regulation and Policy.
- Uczestniczył w pracach grup roboczych EBC: Grupy Roboczej ds. Statystyki Nadzorczej (Working Group on Supervisory Statistics) i Grupy Roboczej ds. Jakości Danych (Expert Group on Data Quality).
- Kontynuował przekazywanie do EBC raportów z zakresu sprawozdawczości finansowej oraz adekwatności kapitałowej (*consolidated banking data*).

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

W 2016 r. NBP:

- Uczestniczył w pracach międzynarodowych grup roboczych: Grupy Roboczej ds. Statystyki Relacji z Zagranicą (Working Group on External Statistics) w EBC, Grupy Roboczej ds. Statystyki Bilansu Płatniczego (Working Group on Balance of Payments Statistics) w Eurostacie oraz Grupy Roboczej ds. Statystyki Inwestycji Zagranicznych (Working Group on International Investment Statistics) w OECD.
- Brał udział w pracach dotyczących wprowadzania, na poziomie europejskim, zintegrowanych ram sprawozdawczości przedsiębiorstw na potrzeby statystyki bilansu płatniczego.

- Kontynuował badania sytuacji ekonomicznej Polaków pracujących w krajach UE.
- Opublikował raport z badania przeprowadzonego we współpracy z Ośrodkiem Badań nad Migracjami dotyczącego obywateli Ukrainy pracujących w Polsce.

10.2.4. Pozostałe rodzaje statystyki

Pozostałe najważniejsze działania statystyczne dotyczyły:

- Statystyki rachunków finansowych. NBP uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Rachunków Finansowych (Working Group on Financial Accounts) oraz w pracach związanych z zapewnieniem jakości danych wykorzystywanych w procedurze nierównowag makroekonomicznych w UE, prowadzonych w ramach CMFB.
- Statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych. NBP brał udział w pracach Zespołu ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołanego przez Prezesa GUS, a także w pracach Grupy Roboczej ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych w EBC (Working Group on Government Finance Statistics).
- Statystyki sektora realnego. NBP kontynuował współpracę z grupą roboczą BACH⁵⁴, w szczególności w zakresie analizy i poprawy jakości danych. W 2016 r. NBP przygotował i przedstawił projekt nowoczesnego narzędzia wizualizacji danych z bazy BACH.
- Statystyki inwestycji w papiery wartościowe. NBP rozpoczął pozyskiwanie danych sprawozdawczych dotyczących inwestycji w papiery wartościowe z banków, kontynuował prace nad możliwością pozyskiwania tych danych z pozostałych firm inwestycyjnych oraz uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Papierów Wartościowych w EBC (Working Group on Securities Statistics).

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Kontynuacja budowy systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej MONREP
- Rozpoczęcie pozyskiwania nowego zakresu danych z zakładów ubezpieczeń, we współpracy z UKNF
- Wdrożenie w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) nowych wymogów sprawozdawczych wynikających z nowelizacji rozporządzenia Komisji (UE) nr 680/2014
- Rozpoczęcie pozyskiwania danych w zakresie statystyki inwestycji w papiery wartościowe

⁵⁴ Working Group on Bank for the Accounts of Companies Harmonised – grupa robocza działająca w ramach ECCBSO (Europejski Komitet Danych Bilansowych Podmiotów Niefinansowych).

11. Działalność edukacyjna i informacyjna

Działalność edukacyjna NBP jest związana z zadaniami wymienionymi w art. 59 ustawy o NBP, zgodnie z którymi bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizowane są przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie przejrzystości działania Banku oraz podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa o zasadach funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej NBP są realizowane projekty mające na celu upowszechnianie wiedzy o zasadach funkcjonowania rynku finansowego, kształtowanie postaw sprzyjających jego stabilności i rozwojowi, podnoszenie poziomu znajomości zagadnień ekonomicznych, w tym w zakresie roli i misji banku centralnego, a także kształtowanie postaw sprzyjających przedsiębiorczości, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu oraz popularyzowanie wiedzy na temat dziedzictwa ekonomicznego, historii pieniądza i nowych nurtów w ekonomii.

W 2016 r. NBP zorganizował konkursy o nagrodę Prezesa NBP: za najlepszą pracę magisterską, doktorską i habilitacyjną z zakresu nauk ekonomicznych oraz za wybitne publikacje książkowe z dziedziny bankowości i finansów; a także konkursy na prace pisemne dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych dotyczące zarządzania finansami osobistymi⁵⁵.

Ponadto NBP dofinansował 170 projektów edukacyjnych adresowanych do różnych grup społecznych, w tym do środowisk szkolnych⁵⁶, akademickich, seniorów i osób zagrożonych wykluczeniem finansowym.

Narodowy Bank Polski finansuje projekty edukacyjne na podstawie opinii wydanych przez powołane w tym celu ciała kolegialne. Projekty o wartości powyżej 30 tys. zł opiniuje Rada ds. Edukacji Ekonomicznej, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP. W jej skład wchodzi przedstawiciele środowisk społecznych i zawodowych związanych z działalnością edukacyjną, naukową, komunikacją społeczną i polityką finansową. W 2016 r. dofinansowanie przyznano 37 przedsięwzięciom edukacyjnym zaopiniowanym przez Radę. Projekty, których wartość nie przekracza 30 tys. zł, mające najczęściej zasięg lokalny, ocenia powołana w NBP Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych. W 2016 r. dofinansowanie przyznano 133 przedsięwzięciom edukacyjnym zaopiniowanym przez Komisję.

⁵⁵ Tematy prac to: *Czy tylko skarbonka? Jak oszczędzać pieniądze, których nie widać?* oraz *Mądre i odpowiedzialne zadłużanie się – jak unikać pułapek kredytowych?*

⁵⁶ Działaniami objęto 200 tys. uczniów i 3,6 tys. nauczycieli.

Wszystkie zrealizowane w 2016 r. projekty edukacyjne zostały poddane ewaluacji. Uczestniczą w niej pracownicy NBP oraz wyłonione w przetargu zewnętrzne agencje badawcze. Istotną rolę w procesie ewaluacji odgrywa Rada ds. Edukacji Ekonomicznej i Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych, formułując wnioski i rekomendacje będące podstawą oceny projektów.

W 2016 r. NBP przeprowadził badanie społeczne, diagnozujące stan wiedzy i świadomości ekonomicznej studentów w Polsce. Pozwoli ono na aktualizowanie ich potrzeb edukacyjnych w tym zakresie.

11.1.2. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

W 2016 r. uruchomiono w NBP placówkę edukacyjno-ekspozycyjną Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka. Jej głównym zadaniem jest przybliżanie dziejów pieniądza i jego roli w społeczno-gospodarczej historii Polski i świata. Centrum oferuje nowoczesne interaktywne wystawy, około 10 tys. eksponatów oraz programy edukacyjne skierowane głównie do młodzieży szkolnej i akademickiej. Zwiedzanie ekspozycji i korzystanie z działalności edukacyjnej Centrum Pieniądza NBP jest bezpłatne.

W dniu 20 kwietnia 2016 r. odbyła się uroczysta inauguracja działalności placówki, a 14 maja 2016 r. udostępniono ją zwiedzającym. Łącznie w 2016 r. Centrum odwiedziło 25 tys. osób (około 13,5 tys. indywidualnie, około 11,5 tys. w ramach grup szkolnych).

Centrum Pieniądza NBP uzyskało certyfikat *Obiekt bez barier* wydawany przez Fundację Integracja, potwierdzający dostępność ekspozycji dla osób o różnych formach niepełnosprawności.

W 2016 r. rozpoczęto digitalizację zbiorów, uruchomiono stronę internetową i profil na portalu społecznościowym Facebook oraz prowadzono badania ewaluacyjne wśród zwiedzających.

11.1.3. Portal Edukacji Ekonomicznej NBPortal.pl

NBPortal.pl to jeden z najdłużej funkcjonujących w Polsce serwisów edukacyjnych. Jest przeznaczony głównie dla młodzieży z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, studentów oraz nauczycieli. Celem portalu jest upowszechnianie wiedzy o gospodarce, mechanizmach rynkowych, prowadzeniu działalności gospodarczej oraz funkcjonowaniu banków i rynków finansowych.

NBPortal.pl oferuje obecnie poszerzone i udoskonalone pod względem technologicznym materiały edukacyjne, w tym prezentacje i gry multimedialne, krzyżówki, komiksy, quizy, artykuły, recenzje i scenariusze lekcji.

W 2016 r. NBPortal.pl odwiedziło 385 tys. użytkowników (w 2015 r. – 228 tys.).

11.1.4. Klub Przedsiębiorczych Nauczycieli IMPULS

W ramach serwisu NBPportal.pl funkcjonuje Klub Przedsiębiorczych Nauczycieli IMPULS, zrzeszający blisko 700 nauczycieli z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z całej Polski.

W 2016 r. członkowie Klubu IMPULS mogli uczestniczyć w 18 projektach i konkursach edukacyjnych oraz 11 warsztatach z zakresu ekonomii, finansów i przedsiębiorczości.

11.2. Działalność informacyjna i promocyjna

11.2.1. Kampanie informacyjno-promocyjne

W 2016 r. NBP przeprowadził następujące kampanie o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- *Bezpieczne Pieniądze*. NBP przygotował ogólnopolską kampanię informacyjną, dotyczącą wprowadzenia do obiegu w lutym 2016 r. banknotów o nominale 200 zł ze zmodernizowanymi zabezpieczeniami.
- *Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz*. NBP kontynuował działania, których celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa na ryzyko związane z zawieraniem niektórych umów finansowych, w tym tzw. chwilówek i umów z instytucjami, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa.

W 2016 r. NBP przygotowywał się także do przeprowadzenia ogólnopolskiej kampanii dotyczącej emisji banknotu o nominale 500 zł w lutym 2017 r.

11.2.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

W 2016 r. prezentowano następujące działania NBP w Internecie:

- Kontynuowano transmisje na żywo (*streaming* z tłumaczeniem symultanicznym) konferencji prasowych RPP i wybranych międzynarodowych konferencji organizowanych przez NBP.
- Prowadzono kanał NBP w Internecie (NBPTv na YouTube) oraz strony NBP na portalach Facebook i Twitter.
- Redagowano portal internetowy ObserwatorFinansowy.pl (wersja angielska: FinancialObserver.eu); kontynuowano współpracę ze środowiskiem akademickim i szkolnym (w tym poprzez udział w organizowaniu dorocznej Konferencji Katedr Finansów oraz konkursu pt.: *Gdyby to zależało ode mnie, to...*) oraz ze środowiskiem ekspertów ekonomicznych, rozwijano darmową aplikację na urządzenia mobilne pn. *Spot On*, zawierającą wybrane publikacje portalu.

W 2016 r. stronę internetową NBP.pl odwiedziło ponad 6,94 mln użytkowników (w 2015 r. – 6,8 mln).

11.2.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W ramach kontaktów z mediami w 2016 r. NBP:

- informował o opracowywanych w Banku raportach i analizach, w tym dotyczących polityki pieniężnej, systemu finansowego (szczególnie nadzoru makroostrożnościowego), systemu płatniczego i rozwoju sytuacji makroekonomicznej,
- prezentował bieżącą działalność NBP, w tym związaną z emisją znaków pieniężnych,
- przeprowadził czternastą edycję Konkursu o Nagrodę im. Władysława Grabskiego,
- organizował spotkania z dziennikarzami i konferencje prasowe, w tym po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej i po publikacji ważniejszych raportów i opracowań NBP.

11.2.4. Pozostałe działania informacyjno-promocyjne

Pozostałe działania NBP o charakterze informacyjno-promocyjnym w 2016 r. to m.in.:

- promowanie monet i banknotów kolekcjonerskich za pośrednictwem ogólnopolskich i regionalnych kampanii prasowych i radiowych, jak również wydarzeń specjalnych (uroczystych prezentacji, wystaw numizmatycznych),
- zorganizowanie po raz trzynasty Dni Otwartych NBP (pod hasłem: *Poznaj NBP*), w których uczestniczyło ponad 22 tys. osób (w 2015 r. – również 22 tys.),
- dalsze prace na rzecz wdrożenia kompleksowego systemu identyfikacji wizualnej NBP.

11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna

W 2016 r. wydawano publikacje periodyczne i nieperiodyczne: *Sprawozdanie z działalności NBP w 2015 r.*, *Plan działalności NBP na lata 2017-2019*, *Raport Roczny 2015*, *Płynność sektora bankowego*, *Instrumenty polityki pieniężnej*, *Założenia polityki pieniężnej na rok 2017*, *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2015*, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2015 r.*, *Raport o inflacji* – marzec, lipiec, listopad 2015 r., *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski w 2015 roku*, *Alternatywne strategie polityki pieniężnej*, *Badanie zasobności gospodarstw domowych*. Ponadto przygotowano takie publikacje, jak: *Bank i Kredyt*, *Bankoteka*, *Biuletyn Informacyjny*, *Informacja Wstępna*, *Perspektywy rozwoju obrotu bezgotówkowego*, *Bankowy zawrót głowy*, *Dobre rady Pani Róży*, *Karty płatnicze – co warto o nich wiedzieć*, *Bezpieczne pieniądze*, opracowania z serii *Materiały i Studia* i *NBP Working Paper* (szczegółowy wykaz za 2016 r. zawiera załącznik 7). Większość wydawnictw ukazuje się w dwóch wersjach językowych – po polsku i angielsku. Ponadto w ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym NBP co kwartał przygotowano streszczenia *Biuletynu Ekonomicznego EBC*.

W 2016 r. Centralną Bibliotekę NBP odwiedziło około 10 tys. czytelników. Łącznie udostępniono 13 tys. woluminów książek i czasopism. Księgozbiór Centralnej Biblioteki NBP liczy ponad 143,5 tys. woluminów książek (w 2016 r. zbiory powiększyły się o 3,5 tys. pozycji). W 2016 r. zmodernizowano pomieszczenia biblioteczne, m.in. przystosowano je do potrzeb osób niepełnosprawnych.

11.4. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów

W 2016 r. rozpatrzono ogółem 4533 sprawy skierowane do NBP (w 2015 r. – 4356), w tym 4368 listów (w 2015 r. – 4232) oraz 165 skarg i wniosków o udostępnienie informacji publicznej (w 2015 r. – 124).

Spśród wszystkich nadesłanych spraw 4098 załatwiono w NBP, a pozostałe 435 przekazano zgodnie z kompetencjami do banków i innych instytucji.

Podobnie jak w 2015 r. sprawy rozpatrzone w NBP dotyczyły wielu zagadnień, w tym: działalności kredytowo-depozytowej banków komercyjnych, informacji historycznych nt. działalności banków komercyjnych i instytucji finansowych, wskazania następców prawnych zlikwidowanych banków, interpretacji przepisów prawnych, kwestii emisyjno-skarbcowych i kolekcjonerskich, spraw kadrowych i socjalnych, objęcia patronatem NBP, informacji statystycznych oraz udostępnienia publikacji lub danych NBP.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Udostępnienie zwiedzającym placówki edukacyjno-ekspozycyjnej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka
- Kontynuacja kampanii informacyjnych NBP pt. *Bezpieczne Pieniądze* oraz *Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz*

12. Działalność legislacyjna⁵⁷

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2016 r. organy NBP wydały 162 akty prawne, z których 35 wydał Prezes NBP, 6 – Rada Polityki Pieniężnej, a 121 – Zarząd NBP. W Monitorze Polskim ogłoszono 29 aktów prawnych wydanych przez organy NBP, a w Dzienniku Urzędowym NBP – 12 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. W tej działalności dążył do zapewnienia stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2016 r. NBP otrzymał:

- 930 dokumentów nadesłanych w ramach prac Komitetu Rady Ministrów (KRM) oraz 237 dokumentów nadesłanych w ramach uzgodnień międzyresortowych⁵⁸,
- około 1200 dokumentów w ramach prac Komitetu do Spraw Europejskich (KSE),
- 64 projekty ustaw nadesłane z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta.

W 2016 r. pracownicy NBP wzięli udział w 19 konferencjach uzgodnieniowych i 12 komisjach prawniczych, a także w 53 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych i senackich.

Do najważniejszych projektów aktów prawnych zaopiniowanych przez NBP w 2016 r., nie dotyczących bezpośrednio sektora bankowego (najważniejsze akty prawne dotyczące sektora bankowego zostały wskazane w pkt 12.3), należały:

- Projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 4 maja 2016 r. poz. 615),
 - ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z dnia 4 czerwca 2016 r. poz. 780),

⁵⁷ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i ust. 4 i art. 21 pkt 3 i 4 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów innych ustaw zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydania aktów prawnych.

⁵⁸ Spośród tych dokumentów 218 to projekty ustaw.

- ustawa z dnia 6 lipca 2016 r. o podatku od sprzedaży detalicznej (Dz.U. z dnia 1 sierpnia 2016 r. poz. 1155, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z dnia 29 września 2016 r. poz. 1579),
- ustawa z dnia 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z dnia 15 grudnia 2016 r. poz. 2036).
- Projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw,
 - rządowy projekt ustawy o dystrybucji ubezpieczeń,
 - rządowy projekt ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym wraz z projektem ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym,
 - rządowy projekt ustawy o spółkach rynku wynajmu nieruchomości,
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw,
 - rządowy projekt ustawy o Narodowym Funduszu Mieszkaniowym i przekazaniu nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa na cele budownictwa mieszkaniowego.

W 2016 r. NBP uczestniczył w pracach Komitetu do Spraw Europejskich (KSE) w szczególności przez opiniowanie projektów krajowych aktów prawnych (w tym: ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami) oraz projektów stanowisk Rządu do projektów dokumentów i aktów prawnych UE.

Narodowy Bank Polski współtworzył także rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Rady Dialogu Społecznego.

12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Narodowy Bank Polski zaopiniował:

- Projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. z dnia 22 marca 2016 r. poz. 381),

- ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z dnia 8 lipca 2016 r. poz. 996),
- ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 9 grudnia 2016 r. poz. 1997).
- Projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw,
 - przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki,
 - poselski projekt ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej,
 - rządowy projekt ustawy o kasach oszczędnościowo-budowlanych i o wspieraniu przez państwo oszczędzania na cele mieszkaniowe,
 - rządowy projekt ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami,
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw,
 - poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny.

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2016 r. NBP uczestniczył w opiniowaniu 61 projektów aktów prawnych, do których EBC wydał opinie⁵⁹. Opinie EBC do unijnych aktów prawnych dotyczyły:

- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,
- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie ustanowienia wspólnych zasad dotyczących sekurytyzacji, utworzenia europejskich ram dla prostych, przejrzystych i standardowych sekurytyzacji,
- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 806/2014 w celu ustanowienia europejskiego systemu gwarantowania depozytów,
- projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 600/2014 w sprawie rynków instrumentów finansowych, rozporządzenie (UE) nr 596/2014 w sprawie nadużyć na rynku oraz rozporządzenie (UE) nr 909/2014 w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów

⁵⁹ Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych, dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

wartościowych w odniesieniu do niektórych dat oraz w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy zmieniającej dyrektywę 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych w odniesieniu do niektórych dat,

- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 345/2013 w sprawie europejskich funduszy *venture capital* oraz rozporządzenie (UE) nr 346/2013 w sprawie europejskich funduszy na rzecz przedsiębiorczości społecznej,
- projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniającej dyrektywę 2009/101/WE.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty aktów prawnych państw UE (w tym również projekty polskich ustaw wymienionych w pkt. 12.2 i 12.3). Regulują one m.in. kwestie związane z transakcjami finansowymi, systemami gwarantowania depozytów, a także wdrożeniem dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków.

Najważniejsze działania NBP w 2016 r.:

- Udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych mających znaczenie dla systemu bankowego
- Opiniowanie projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów ustaw z krajów UE, w tym dotyczących restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, ochrony depozytów oraz usług płatniczych

13. Współpraca międzynarodowa⁶⁰

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

W 2016 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ESRB, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Koncentrowano się na zagadnieniach dotyczących unii bankowej, w tym wdrożenia dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD) oraz dyrektywy w sprawie systemów gwarancji depozytów (Deposit Guarantee Scheme Directive, DGSD), a także inicjatyw związanych z tworzeniem unii rynków kapitałowych.

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP brali udział w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. W 2016 r. Prezes NBP uczestniczył w kwartalnych posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (organu decyzyjnego EBC). Do jej zadań należy w szczególności opiniowanie aktów prawnych wydawanych przez Radę Prezesów EBC, współdziałanie przy wykonywaniu zadań związanych ze sprawozdawczością statystyczną oraz udział w ustalaniu nieodwołalnych kursów walutowych państw przystępujących do strefy euro.

Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC były przede wszystkim: sytuacja makroekonomiczna państw członkowskich UE, polityka pieniężna państw pozostających poza strefą euro, testy warunków skrajnych oraz monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego⁶¹ i zakazem uprzywilejowanego dostępu⁶².

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach 12 komitetów ESBC oraz licznych grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC. W trakcie spotkań tych gremiów omawiano zagadnienia dotyczące m.in.:

- sytuacji makroekonomicznej w krajach UE,
- potencjalnych konsekwencji ekonomicznych wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE,

⁶⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.

⁶¹ Wynikającym z art. 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁶² Wynikającym z art. 124 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- porozumienia między EBC i Eurostatem w sprawie zapewnienia jakości danych wykorzystywanych w procedurze badania nierównowag makroekonomicznych w krajach UE (MIP),
- wspólnego kodeksu dobrych praktyk (*Global FX Code*) dotyczącego aktywności na rynku walutowym,
- budowy centralnego systemu europejskiej rejestracji kredytobiorców (AnaCredit), mającego na celu gromadzenie i przetwarzanie danych z wykorzystaniem krajowych rejestrów kredytobiorców,
- platformy TARGET2-Securities,
- rachunkowości i sprawozdawczości finansowej banków centralnych ESBC,
- fałszerstw banknotów euro.

Ponadto:

- W czerwcu 2016 r. w Warszawie odbyło się spotkanie Counterfeit Experts' Group – grupy roboczej działającej w ramach Komitetu ds. Banknotów ESBC (BANCO), zajmującej się ochroną waluty euro przed fałszerstwami.
- Na zaproszenie Europejskiego Banku Centralnego NBP współorganizował wystawę polskiej sztuki współczesnej w siedzibie EBC we Frankfurcie nad Menem. Wystawa była częścią cyklu wystaw poświęconych sztuce współczesnej krajów członkowskich UE i trwała od maja do czerwca 2016 r.

13.1.2. Udział w pracach innych organów unijnych

W 2016 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących gremiów UE:

- Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń),
- Komitetu Rady UE ds. Ekonomicznych i Finansowych (Economic and Financial Committee – EFC),
- komitetów i grup roboczych Komisji Europejskiej,
- Komitetu ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB) oraz grup roboczych Eurostatu.

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Grupą Banku Światowego (BŚ)

W ramach współpracy z Grupą Banku Światowego przedstawiciele NBP uczestniczyli m.in. w:

- Wiosennych oraz Dorocznych Spotkaniach Rad Gubernatorów BŚ i MFW w Waszyngtonie (w kwietniu i w październiku); w czasie październikowego spotkania zakończono prace nad

formułą wyliczania udziałów członkowskich w BŚ (zostanie ona wykorzystana w trakcie przeglądu udziałów w 2017 r.);

- spotkaniu przedstawicieli państw będących członkami konstytuandy w BŚ (do której należy Polska), zorganizowanym w Kazachstanie;
- spotkaniach negocjacyjnych w ramach prac nad 18. Uzpełnieniem Funduszy Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju (International Development Association, IDA). W ramach negocjacji zdecydowano o zwiększeniu budżetu IDA do 75 mld USD. Środki te mają być przeznaczone m.in. na realizację reform instytucjonalnych (w tym związanych z zapobieganiem oszustwom finansowym) oraz projektów skierowanych do państw w sytuacji kryzysowej, w tym związanej z napływem uchodźców. W ramach 18. Uzpełnienia Polska wesprze IDA kwotą 17,3 mln EUR (dwukrotnie wyższą niż poprzednio; środki te pochodzą z budżetu państwa).

13.2.2. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W ramach współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym w 2016 r. NBP:

- uczestniczył w spotkaniach z przedstawicielami MFW, w tym podczas misji Funduszu w Polsce, odbywającej się na podstawie art. IV umowy o MFW,
- brał udział, we współpracy z Ministerstwem Finansów, w opiniowaniu dokumentów rozpatrywanych przez Radę Wykonawczą MFW⁶³,
- był współorganizatorem prezentacji raportu MFW poświęconego perspektywom rozwoju gospodarki światowej (*World Economic Outlook*).

W ramach podwyższenia udziałów członkowskich w MFW⁶⁴ Polska objęła nowe udziały w Funduszu (NBP opłacił udziały 2 lutego 2016 r.). W rezultacie udział naszego kraju w MFW wzrósł z poziomu 1 mld 688,4 mln SDR do 4 mld 95,4 mln SDR.

Narodowy Bank Polski kontynuuje działania mające na celu czasowe zwiększenie zasobów finansowych MFW:

- Od listopada 2011 r. NBP jest członkiem Nowych Porozumień Pożyczkowych (New Arrangements to Borrow, NAB)⁶⁵.

⁶³ W listopadzie 2016 r. przedstawiciel Polski objął przewodnictwo w konstytuancie w MFW, do której należy Polska (przewodnictwo ma charakter rotacyjny).

⁶⁴ W wyniku wejścia w życie w dniu 26 stycznia 2016 r. Rezolucji Rady Gubernatorów MFW z 2010 r. w sprawie podwyższenia udziałów członkowskich w ramach 14. Ogólnego Przeglądu Udziałów oraz reformy Rady Wykonawczej MFW.

⁶⁵ NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki, do kwoty odpowiadającej 1,29 mld SDR. W momencie przystępowania NBP do NAB w 2011 r. limit ten wynosił 2,53 mld SDR. W związku z opłaceniem przez NBP nowych udziałów członkowskich w MFW, z dniem 2 lutego 2016 r. limit został zmniejszony do obecnego poziomu 1,29 mld SDR (limity pozostałych członków NAB zostały również zmniejszone). W lutym 2017 r. Zarząd NBP wyraził zgodę na kontynuowanie udziału NBP w NAB do listopada 2022 r., na obecnym ww. poziomie zaangażowania finansowego.

- W marcu 2013 r. NBP zawarł z MFW umowę pożyczki dwustronnej o wartości do 6,27 mld EUR. Ze względu na zbliżający się termin wygasania poszczególnych umów pożyczkowych w drugiej połowie 2016 r. MFW prowadził rozmowy ze wszystkimi sygnatariuszami (w tym z NBP) na temat możliwości przedłużenia umów. Na mocy uchwały Zarządu NBP z października 2016 r. obowiązywanie umowy zostało przedłużone na kolejny okres, w tej samej wysokości. Umowa obowiązuje do końca 2019 r. i za zgodą NBP może być przedłużona o rok.

Środki udostępnione MFW przez NBP w ramach NAB, jak też na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. Do końca 2016 r. MFW nie korzystał z pożyczki dwustronnej, natomiast zostały wypłacone środki w ramach NAB: na koniec 2016 r. MFW wykorzystał kwotę odpowiadającą 225,15 mln SDR⁶⁶.

Ponadto w 2016 r. NBP wraz z Ministerstwem Finansów prowadził prace związane z dostępem Polski do Elastycznej Linii Kredytowej (Flexible Credit Line, FCL)⁶⁷. W dniu 13 stycznia 2017 r. Rada Wykonawcza MFW podjęła decyzję o przyznaniu Polsce dostępu do FCL na kolejne dwa lata. Zgodnie z wnioskiem polskich władz wysokość środków udostępnionych w ramach FCL została zmniejszona o połowę⁶⁸ i obecnie wynosi 6,5 mld SDR (około 8,8 mld USD wg średniego kursu NBP z 12 stycznia 2017 r.).

13.2.3. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR)

W 2016 r.:

- Odbyło się XXV Doroczne Spotkanie Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Tbilisi. W czasie spotkania podsumowano 25 lat działalności EBOR i wybrano dotychczasowego prezesa, Suma Chakrabartiego, na kolejną czteroletnią kadencję⁶⁹.
- NBP zorganizował doroczne spotkanie przedstawicieli państw UE-11⁷⁰, na którym omówiono współpracę EBOR z tą grupą krajów.
- W siedzibie NBP odbyło się – zorganizowane we współpracy z MSZ i Biurem Regionalnym EBOR w Warszawie – kolejne seminarium dla polskich przedsiębiorców, poświęcone możliwościom udziału w projektach EBOR poza granicami kraju.

⁶⁶ W latach 2011–2016 NBP udzielił MFW pożyczek w ramach NAB na łączną kwotę 451,2 mln SDR oraz otrzymał spłatę pożyczki w łącznej wysokości 226,05 mln SDR.

⁶⁷ NBP obsługuje FCL jako agent finansowy Rządu RP na podstawie art. 52 ust. 3 ustawy o NBP.

⁶⁸ 14 stycznia 2015 r. Rada Wykonawcza MFW podjęła decyzję o przyznaniu Polsce dostępu do FCL na kolejne dwa lata, w wysokości 15,5 mld SDR (ok. 21 mld USD). W ramach obowiązkowego, okresowego przeglądu (styczeń 2016 r.), na wniosek polskich władz skierowany do MFW, kwota dostępu do FCL została zmniejszona do 13 mld SDR (ok. 17,6 mld USD).

⁶⁹ Polskim kandydatem na to stanowisko był Marek Belka, Prezes NBP w latach 2010-2016.

⁷⁰ UE-11 to grupa 11 krajów Unii Europejskiej, w której skład wchodzi: Bułgaria, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Chorwacja.

13.2.4. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS)

W 2016 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w 6 posiedzeniach Gubernatorów BIS. W czerwcu 2016 r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS, podczas którego przyjęto 86. Raport Roczny i zatwierdzono bilans Banku na 31 marca 2016 r. Rachunek wyników wykazał zysk netto w wysokości 413 mln SDR, z czego 120 mln SDR przeznaczono na wypłatę dywidendy. Narodowy Bank Polski otrzymał dywidendę w wysokości 1 mln 720 tys. SDR.

13.2.5. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2016 r. eksperci NBP uczestniczyli w posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD oraz w pracach w ramach inicjatywy OECD International Network on Financial Education (Międzynarodowa Grupa ds. Edukacji Finansowej).

W lutym 2016 r. odbyło się – z udziałem przedstawicieli NBP – podsumowanie XIV przeglądu gospodarczego Polski. Tematami spotkania były przede wszystkim: migracja, zwiększanie kompetencji pracowników oraz rozwój inwestycji infrastrukturalnych.

W listopadzie 2016 r. eksperci NBP spotkali się z członkami misji Sekretariatu OECD przygotowującej kolejny, XV przegląd gospodarczy Polski.

13.2.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej (MBWG)

W 2016 r. przedstawiciele NBP i Ministerstwa Finansów uczestniczyli w posiedzeniach Rady MBWG oraz spotkaniach roboczych związanych z bieżącą działalnością tego banku.

13.2.7. Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)

Z dniem 15 czerwca 2016 r. Polska przystąpiła do Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych. Nasz kraj objął udziały w tym banku, a NBP rozpoczął współpracę z Ministerstwem Finansów w zakresie opiniowania dokumentów dotyczących polityki AIIB oraz planowanych projektów infrastrukturalnych.

Ze względu na to, że przedstawiciel NBP pełni funkcję Zastępcy Gubernatora w AIIB⁷¹, przedstawiciele NBP uczestniczyli również w:

- posiedzeniu Rady Gubernatorów AIIB w Pekinie w styczniu 2016 r., podczas którego zainaugurowano działalność banku,
- dorocznym spotkaniu Rady Gubernatorów AIIB w Pekinie w czerwcu 2016 r., na którym oceniono działalność banku w pierwszych 6 miesiącach jego funkcjonowania.

⁷¹ Funkcję Gubernatora pełni Minister Rozwoju i Finansów.

13.2.8. Inne działania na forum międzynarodowym

W ramach aktywności na forum międzynarodowym NBP bierze udział w organizowaniu konferencji międzynarodowych i prowadzi działania z zakresu współpracy technicznej na rzecz banków centralnych.

W 2016 r. NBP zorganizował lub współorganizował z międzynarodowymi i krajowymi instytucjami 18 konferencji międzynarodowych (poza konferencjami naukowymi), w tym:

- prezentacje dwóch raportów Banku Światowego (pt. *World Bank Global Economic Prospects* oraz *Credit at Crossroads: Risks and Returns. Managing Financial Trade-Offs for Inclusive Growth in ECA*),
- konferencję współorganizowaną z Bankiem Światowym pt. *Global Development and the Role of Multilateral Development Banks*,
- drugie spotkanie ekonomistów zorganizowane wspólnie przez NBP oraz Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF),
- cykl konferencji międzynarodowych pt. *NBP Biannual EU Presidency Lecture*, w formie wykładów prezesów banków centralnych państw sprawujących przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej; w 2016 r. odbyły się wykłady Prezesa Banku Holandii i Prezesa Narodowego Banku Słowacji.

W ramach współpracy technicznej z bankami centralnymi oraz instytucjami wykonującymi zadania analogiczne do zadań NBP z państw rozwijających się, Narodowy Bank Polski zrealizował łącznie 64 przedsięwzięcia, w tym:

- 22 wizyty studyjne, 24 wyjazdy eksperckie i 3 staże,
- 7 seminariów (w tym jedno we współpracy z Narodowym Bankiem Szwajcarii oraz jedno we współpracy z Polską Wytwórnią Papierów Wartościowych i Mennicą Polską), poświęconych polityce makroostrożnościowej, systemowi płatniczemu i rozliczeniom bezgotówkowym, obiegowi gotówkowemu, produkcji monet i banknotów, przeciwdziałaniu fałszerstwom pieniędzy, procedurze udzielania zamówień publicznych, zarządzaniu bezpieczeństwem telekomunikacyjnym, zarządzaniu zasobami ludzkimi oraz współpracy międzynarodowej NBP,
- 8 warsztatów, dotyczących: modelowania DSGE, ekonometrii bayesowskiej, zarządzania ryzykiem finansowym, analizy danych statystycznych i wyrównywania sezonowego ekonomicznych szeregów czasowych, narzędzi polityki pieniężnej, modelowania transmisji monetarnej oraz sposobu prezentowania danych na temat bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ).

W przedsięwzięciach tych uczestniczyło łącznie 230 osób z 23 banków centralnych.

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Udział w pracach gremiów UE dotyczących unii bankowej, w tym: wdrożenia dyrektywy w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków i dyrektywy w sprawie systemów gwarancji depozytów, a także inicjatyw związanych z tworzeniem unii rynków kapitałowych
- Współorganizowanie z EBC wystawy polskiej sztuki współczesnej w siedzibie EBC we Frankfurcie nad Menem
- Organizacja w Polsce dorocznego spotkania przedstawicieli państw UE-11 dotyczącego współpracy z EBOR

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 91 etatów niższe niż w 2015 r. i wyniosło 3296 etatów. Zmniejszenie zatrudnienia jest wynikiem przeprowadzonego Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP⁷² oraz wprowadzenia w oddziałach okręgowych NBP centralizacji obsługi posiadaczy rachunków i koncentracji procesu przeliczania oraz sortowania banknotów.

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2016 r. były o 2,6% wyższe niż w 2015 r., natomiast łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników były wyższe o 2,8%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2013–2016

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2016 - 2015
Ogółem	3 642	3 622	3 387	3 296	-91
Centrala i ZUG*	1 933	1 983	1 926	1 934	8
Oddziały okręgowe	1 709	1 639	1 461	1 362	-99

*ZUG (Zakład Usług Gospodarczych w Warszawie) – odrębna w stosunku do Centrali NBP jednostka organizacyjna NBP zlikwidowana 31 grudnia 2014 r.

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry. W 2016 r. na jednego pracownika przypadało średnio 3,8 szkolenia (2015 r. – 3,3). Prowadzona przez NBP ocena efektywności szkoleń pozostała na wysokim poziomie i wyniosła 4,8 w pięciostopniowej skali.

W 2016 r. kontynuowano realizację programu rozwoju kadry kierowniczej oraz podejmowano działania wspomagające adaptację nowych pracowników.

⁷² W ramach tego programu z pracy w NBP w latach 2014-2016 odeszło 541 osób.

Ponadto w 2016 r.:

- NBP brał udział w organizacji międzynarodowych inicjatyw szkoleniowych w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych.
- Przeprowadzono trzecią edycję programu Staże Prezesa NBP dla absolwentów szkół wyższych. W ramach tej edycji programu na staż przyjęto 7 osób, 6 z nich go ukończyło. Wszystkie osoby, które ukończyły staż, otrzymały propozycję zatrudnienia w NBP i ją przyjęły. Do kolejnego programu staży, uruchomionego we wrześniu 2016 r., zakwalifikowało się 13 absolwentów.
- Zorganizowano praktyki dla 75 studentów z uczelni krajowych i 15 studentów z uczelni zagranicznych. Program jest skierowany do osób przygotowujących prace dyplomowe z dziedziny finansów i bankowości.

14.2. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2016 r. NBP monitorował poziom ryzyka operacyjnego i prowadził działania służące ograniczeniu możliwości wystąpienia niekorzystnych zdarzeń stanowiących ryzyko operacyjne, wynikających z niewłaściwego zarządzania, zawodności działania zasobów NBP lub zdarzeń zewnętrznych.

W 2016 r. kontynuowano szkolenia podnoszące świadomość ryzyka i zagrożeń dla NBP, rozbudowano system informatyczny wspomagający zarządzanie ryzykiem operacyjnym i wprowadzono nowe regulacje, których celem jest udoskonalenie procesu zarządzania tym ryzykiem w skali NBP.

W Narodowym Banku Polskim obowiązują Zasady Etyki Pracowników NBP, mające na celu promowanie zasad godnego, uczciwego i profesjonalnego zachowania pracowników.

14.3. Działalność inwestycyjna

W 2016 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 119,0 mln zł (w 2015 r. 95,9 mln zł). Wzrost nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2015 r. (o 23,1 mln zł) wynikał głównie z wyższych wydatków na inwestycje w obszarze teleinformatycznym oraz kasowo-skarbcowym. Zmniejszyły się natomiast nakłady na inwestycje o charakterze budowlanym.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne w 2016 r. dotyczyły głównie wymiany serwerów, rozbudowy systemów bezpieczeństwa informatycznego, modernizacji infrastruktury sieciowej, a także wdrożenia nowych lub unowocześnienia używanych programów i aplikacji informatycznych.

Główną inwestycją w obszarze kasowo-skarbcowym był zakup wysokowydajnych urządzeń do sortowania banknotów i dodatkowego wyposażenia do tych urządzeń.

Do najważniejszych inwestycji budowlanych należały zadania wieloletnie: budowa Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka, przebudowa i modernizacja siedziby Oddziału Okręgowego NBP w Krakowie oraz program modernizacji zabezpieczeń technicznych w NBP.

14.4. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

W 2016 r. wdrożono w NBP system SEZ (System Elektronicznych Zamówień). Dzięki nowemu rozwiązaniu skrócono czas obiegu dokumentów związanych z zamówieniami publicznymi i wprowadzono elektroniczną formę zamówień. Narodowy Bank Polski jest jedną z pierwszych instytucji publicznych w Polsce, która wprowadziła ten sposób obsługi zamówień.

Ponadto wdrożono nowy System Ewidencji Banków (EWIB 2.0) oraz zintegrowany system zarządzania tożsamością użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych NBP – ZSZT.

Dokonano również modernizacji lub rozbudowy systemów i rozwiązań informatycznych w zakresie statystyki, systemu płatniczego, polityki pieniężnej, działalności emisyjno-skarbcowej, obsługi Skarbu Państwa i rachunkowości.

Prowadzono także liczne prace, mające na celu wzmocnienie zabezpieczeń przed cyberzagrożeniami, w tym przygotowywano się do powołania w NBP Operacyjnego Centrum Bezpieczeństwa (por. pkt 14.7).

14.5. Audyt wewnętrzny

W 2016 r. przeprowadzono 27 zadań audytowych⁷³ i jedno zadanie doradcze (w 2015 r. – 33 zadania audytowe i 2 zadania doradcze). Badania audytorskie obejmowały większość działalności NBP, w tym działalność emisyjno-skarbcową, informatykę, rachunkowość, działania na rzecz systemu finansowego, prowadzenie rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych emitowanych przez NBP i Skarb Państwa, oraz kwestie pobierania opłat w obrocie zagranicznym. Badano także program modernizacji zabezpieczeń technicznych w NBP, oraz działalność edukacyjną, współpracę międzynarodową, administrację i organizację wewnętrzną.

Audytem wewnętrznym objęto 17 departamentów Centrali i 7 oddziałów okręgowych NBP. W jego wyniku sformułowano zalecenia i rekomendacje, mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości, wzrost efektywności działania i poprawę stosowanych rozwiązań organizacyjnych.

14.6. Działalność oddziałów okręgowych NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych znajdujących się w każdym mieście wojewódzkim.

⁷³ W tym 2 zadania zleczone przez Komitet ds. Audytu Wewnętrznego ESBC.

W 2016 r. zakończono prace nad zmianami struktury i zasad funkcjonowania oddziałów, w tym nad: standaryzacją stanowisk obsługi posiadaczy rachunków w NBP, centralizacją obsługi transakcji gotówkowych w ramach jednego stanowiska, odformalizowaniem zasad składania dyspozycji wpłat gotówkowych, koncentracją przeliczania oraz sortowania banknotów w oddziałach okręgowych oraz wdrożeniem nowego systemu bankowości elektronicznej NBE.

Wprowadzone zmiany umożliwiły skrócenie czasu realizacji operacji gotówkowych w NBP, ułatwiły bieżącą współpracę i komunikację pomiędzy NBP a posiadaczami rachunków, jak również wpłynęły na optymalizację zatrudnienia w oddziałach okręgowych.

W 2016 r. prowadzono także prace nad poprawą efektywności realizacji zadań administracyjnych i kasowo-skarbcowych. Ponadto, zgodnie z przepisami ustawowymi⁷⁴, wprowadzono elektroniczną obsługę zajęć wierzytelności z rachunku bankowego, z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego Ognivo EZ.

14.7. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2016 r. prowadzono prace nad utrzymaniem i zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, w tym:

- rozbudowywano system cyberochrony, w tym m.in. zdecydowano o powołaniu Operacyjnego Centrum Bezpieczeństwa w NBP,
- wprowadzono zmiany wzmacniające ochronę przed dostępem osób nieuprawnionych do obiektów NBP,
- kontynuowano program modernizacji zabezpieczeń technicznych w NBP,
- dostosowano systemy kryptograficzne NBP do nowych przepisów o usługach zaufania⁷⁵ oraz do aktualnych europejskich regulacji z zakresu kryptografii⁷⁶,
- przygotowano system bezpieczeństwa NBP do realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy antyterrorystycznej⁷⁷.

⁷⁴ Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r. poz. 1311).

⁷⁵ Ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1579), rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 5 października 2016 r. w sprawie krajowej infrastruktury zaufania (Dz. U. poz. 1632)

⁷⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 73). Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2015/1505 z dnia 8 września 2015 r. ustanawiająca specyfikacje techniczne i formaty dotyczące zaufanych list zgodnie z art. 22 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym.

⁷⁷ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. poz. 904) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie zakresu przedsięwzięć wykonywanych w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych CRP (Dz. U. poz. 1101).

Najważniejsze działania w 2016 r.:

- Wdrożenie w NBP elektronicznego systemu zamówień publicznych
- Działania na rzecz wzmocnienia zabezpieczeń przed cyberzagrożeniami
- Zakończenie prac nad zmianami struktury i zasad funkcjonowania oddziałów okręgowych NBP w obszarze obsługi posiadaczy rachunków i klientów NBP

Załączniki

1. Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2016 roku wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta na temat skróconego sprawozdania finansowego

Bilans NBP na dzień 31 grudnia 2016 roku

Aktywa	Nota	31.12.2015	31.12.2016
		w tys. złotych	
1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	1	13 713 371,9	16 035 770,9
2. Należności od nierezydentów w walutach obcych		356 610 371,8	463 246 904,8
2.1. Należności od MFW	2	7 742 741,0	4 394 707,8
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	3	348 867 630,8	458 852 197,0
3. Należności od rezydentów w walutach obcych		0,0	0,0
4. Należności od nierezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej		0,0	0,0
5.1. Podstawowe operacje refinansujące		0,0	0,0
5.2. Długoterminowe operacje refinansujące		0,0	0,0
5.3. Operacje dostrajające		0,0	0,0
5.4. Operacje strukturalne		0,0	0,0
5.5. Kredyty lombardowe		0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	4	181 000,9	424,0
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej		0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa		1 667 611,9	1 605 404,8
10.1. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	5	884 890,1	916 396,1
10.2. Pozostałe aktywa finansowe	6	272 239,2	278 268,3
10.3. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	7	325 079,1	52 667,6
10.4. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	8	39 896,4	29 917,4
10.5. Inne	9	145 507,1	328 155,4
Aktywa ogółem		372 172 356,5	480 888 504,5

Pasywa	Nota	31.12.2015	31.12.2016
		w tys. złotych	
1. Pieniądz w obiegu	10	163 225 778,0	187 574 849,5
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	11	123 346 018,8	114 553 118,7
2.1. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)		48 666 911,2	25 878 583,9
2.2. Depozyty na koniec dnia		558 107,6	7 366 064,8
2.3. Depozyty o stałym oprocentowaniu		0,0	0,0
2.4. Inne operacje polityki pieniężnej		74 121 000,0	81 308 470,0
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	12	132 707,9	468 823,0
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	13	5 942 232,8	4 980 569,3
4.1. Zobowiązania wobec sektora rządowego		5 917 451,3	4 962 840,1
4.2. Pozostałe zobowiązania		24 781,5	17 729,2
5. Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	14	2 245 968,9	4 369 292,4
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	15	10 056 776,7	27 269 408,7
7. Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	16	12 043 802,7	77 748 365,9
8. Zobowiązania wobec MFW	17	7 057 646,7	7 401 999,6
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa		573 365,8	367 570,5
10.1. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	18	50 463,8	114 071,4
10.2. Rozliczenia międzyokresowe	19	126 864,6	131 628,2
10.3. Inne	20	396 037,4	121 870,9
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	21	133 267,4	133 314,0
12. Różnice z wyceny	22	36 645 364,5	44 312 771,7
13. Fundusze i rezerwy	23	13 701 557,1	13 315 346,1
13.1. Fundusz statutowy		1 500 000,0	1 500 000,0
13.2. Fundusz rezerwowy		993 645,5	1 007 434,5
13.3. Rezerwy		11 207 911,6	10 807 911,6
14. Wynik finansowy	24	-2 932 130,8	-1 606 924,9
14.1. Wynik finansowy roku bieżącego		8 275 780,8	9 200 986,7
14.2. Strata z lat ubiegłych		-11 207 911,6	-10 807 911,6
Pasywa ogółem		372 172 356,5	480 888 504,5

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

-/ Adam Glapiński
-/ Piotr Wiesiołek
-/ Anna Trzecińska
-/ Jacek Bartkiewicz
-/ Andrzej Kaźmierczak
-/ Ryszard Kokoszczyński
-/ Paweł Samecki
-/ Paweł Szałamacha
-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2017 r.

Rachunek zysków i strat NBP za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Nota	2015	2016
		w tys. złotych	
1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii		1 050 878,0	867 087,6
1.1. Przychody z tytułu odsetek, dyskonta, premii	29	6 288 696,5	6 240 080,7
1.2. Koszty z tytułu odsetek, dyskonta, premii	30	5 237 818,5	5 372 993,1
2. Wynik z operacji finansowych		8 233 082,8	9 285 022,2
2.1. Przychody z operacji finansowych	31	15 232 622,6	15 175 692,6
2.2. Koszty operacji finansowych	32	2 439 268,0	4 190 076,0
2.3. Koszty niezrealizowane	33	2 092 748,4	2 100 594,4
2.4. Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	34	0,0	400 000,0
2.5. Koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	34	2 467 523,4	0,0
3. Wynik z tytułu opłat i prowizji		4 547,5	5 706,2
3.1. Przychody z tytułu opłat i prowizji	35	37 138,5	59 667,6
3.2. Koszty z tytułu opłat i prowizji	36	32 591,0	53 961,4
4. Przychody z tytułu akcji i udziałów	37	11 284,0	15 016,7
5. Pozostałe przychody	38	104 230,2	84 923,6
A. Przychody netto ogółem [1+2+3+4+5]		9 404 022,5	10 257 756,3
6. Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia	39	464 529,7	477 380,6
7. Koszty administracyjne	40	239 671,2	232 602,7
8. Koszty amortyzacji	41	81 121,8	84 840,3
9. Koszty emisji znaków pieniężnych	42	311 340,4	250 932,1
10. Pozostałe koszty	43	31 578,6	11 013,9
B. Wynik finansowy roku bieżącego [A-6-7-8-9-10]	44	8 275 780,8	9 200 986,7

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Adam Glapiński
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Andrzej Kaźmierczak
/-/ Ryszard Kokoszczynski
/-/ Paweł Samecki
/-/ Paweł Szałamacha
/-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2017 r.

Skrócona informacja dodatkowa

1. Wprowadzenie

Skrócone sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego (zwanego dalej „NBP”) zostało sporządzone na podstawie zbadanego rocznego sprawozdania finansowego NBP na dzień 31 grudnia 2016 r. i obejmuje:

- bilans NBP na dzień 31 grudnia 2016 r.,
- rachunek zysków i strat NBP za rok zakończony 31 grudnia 2016 r.,
- skróconą informację dodatkową, obejmującą wprowadzenie do skróconego sprawozdania finansowego NBP oraz wybrane informacje objaśniające.

Skrócone sprawozdanie finansowe NBP zostało sporządzone zgodnie z wymogami określonymi w uchwale nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim (z późn. zm.). Zawiera ono niezbędne informacje, na poziomie zagregowania zapewniającym rzetelne zaprezentowanie sytuacji majątkowej i finansowej NBP. Dla pełnego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej NBP, skrócone sprawozdanie finansowe NBP powinno być czytane w powiązaniu ze zbadanym rocznym sprawozdaniem finansowym NBP.

Zbadane roczne sprawozdanie finansowe NBP wraz z opinią i raportem niezależnego biegłego rewidenta jest publikowane na stronie internetowej NBP.

1.1. Podstawa prawna, przedmiot działania i organy NBP

Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej NBP jest centralnym bankiem państwa. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. NBP odpowiada za wartość polskiego pieniądza.

Rolę, funkcje oraz cel i zadania NBP określają:

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o NBP”,
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1998, z późn. zm.),
- Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersje skonsolidowane Dz. Urz. UE 2016 C 202 z dnia 7 czerwca 2016 r., s.1).

W myśl art. 2 ustawy o NBP, NBP posiada osobowość prawną i nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych. NBP prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a jego siedzibą jest Warszawa.

Zgodnie z ustawą o NBP, podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP. Do zadań NBP należy także:

- organizowanie rozliczeń pieniężnych,
- prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi,
- prowadzenie działalności dewizowej w granicach określonych ustawami,
- prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa,
- regulowanie płynności banków oraz ich refinansowanie,
- kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego,
- działanie na rzecz stabilności systemu finansowego,
- działanie na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego w systemie finansowym,
- opracowywanie statystyki pieniężnej i bankowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- wykonywanie innych zadań określonych ustawami.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o NBP, organami NBP są:

1. Prezes NBP (powoływany na sześcioletnią kadencję),
2. Rada Polityki Pieniężnej (członkowie powoływani na sześcioletnią, nieodnawialną kadencję),
3. Zarząd NBP (członkowie powoływani na sześcioletnią kadencję).

Skład osobowy organów NBP na dzień 31 grudnia 2016 r.:

Prezes NBP

Adam Glapiński – powołany w dniu 10 czerwca 2016 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej; objął obowiązki Prezesa NBP w dniu 21 czerwca 2016 r.

Z dniem 11 czerwca 2016 r. wygasła kadencja Prezesa NBP Marka Belki, który pełnił obowiązki Prezesa NBP od dnia 12 czerwca 2016 r. do dnia 20 czerwca 2016 r.

Rada Polityki Pieniężnej¹

Przewodniczący	<i>Adam Glapiński</i>		
Członkowie	<i>Grażyna Ancyparowicz</i>	<i>Jerzy Kropiwnicki</i>	<i>Rafał Sura</i>
	<i>Eugeniusz Gatnar</i>	<i>Eryk Łon</i>	<i>Kamil Zubelewicz</i>
	<i>Łukasz Hardt</i>	<i>Jerzy Osiatyński</i>	<i>Jerzy Żyżyński</i>

Zarząd NBP²

Przewodniczący	<i>Adam Glapiński</i>		
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP	<i>Piotr Wiesiołek</i>		
Wiceprezes NBP	<i>Anna Trzecińska</i>		
Członkowie	<i>Jacek Bartkiewicz</i>	<i>Ryszard Kokoszczyński</i>	<i>Paweł Szalamacha</i>
	<i>Andrzej Kaźmierczak</i>	<i>Paweł Samecki</i>	<i>Katarzyna Zajdel-Kurowska</i>

¹ W 2016 r. zakończyły się kadencje członków Rady Polityki Pieniężnej w dniu:

- 20 stycznia 2016 r. - Andrzeja Bratkowskiego oraz Elżbiety Chojny-Duch,
- 24 stycznia 2016 r. - Jerzego Hausnera, Andrzeja Rzońcy oraz Jana Winickiego,
- 9 lutego 2016 r. - Anny Zielińskiej-Głębockiej,
- 19 lutego 2016 r. - Adama Glapińskiego oraz Andrzeja Kaźmierczaka.

W 2016 r. następujący członkowie Rady Polityki Pieniężnej zostali powołani na sześcioletnie kadencje rozpoczynające się z dniem:

- 25 stycznia 2016 r. - Marek Chrzanowski (na skutek zrzeczenia się przez niego funkcji członka Rady Polityki Pieniężnej odwołany z dniem 6 października 2016 r.), Eugeniusz Gatnar oraz Jerzy Kropiwnicki,
- 9 lutego 2016 r. - Grażyna Ancyparowicz oraz Eryk Łon,
- 20 lutego 2016 r. - Łukasz Hardt oraz Kamil Zubelewicz,
- 30 marca 2016 r. - Jerzy Żyżyński,
- 16 listopada 2016 r. - Rafał Sura.

² W 2016 r.:

- funkcję członka Zarządu NBP przestali pełnić: z dniem 22 stycznia 2016 r. - Eugeniusz Gatnar (odwołany na skutek zrzeczenia się przez niego funkcji członka Zarządu NBP), z dniem 7 września 2016 r. - Andrzej Raczko (w związku z zakończoną kadencją),
- od dnia 1 marca 2016 r. do dnia 9 czerwca 2016 r. funkcję członka Zarządu NBP pełnił Adam Glapiński,
- na funkcję członka Zarządu NBP powołani zostali: z dniem 16 lipca 2016 r. Andrzej Kaźmierczak oraz z dniem 6 października 2016 r. Paweł Szalamacha.

1.2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2016 r. zostało sporządzone na podstawie przepisów:

- ustawy o NBP,
- uchwały nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 38, z późn. zm.),
- uchwały nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP Nr 17, poz. 19), zwanej dalej „uchwałą nr 12/2010”,
- uchwały nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim (z późn. zm.).

1.3. Okres objęty sprawozdaniem finansowym

Sprawozdanie finansowe obejmuje rok kalendarzowy od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Dane porównywalne w sprawozdaniu finansowym obejmują rok kalendarzowy od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

1.4. Biegły rewident i sposób jego wyboru

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na 31 grudnia 2016 r. podlega badaniu i ocenie przez biegłego rewidenta – firmę Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., z siedzibą w Warszawie. Biegły rewident został wybrany w 2015 r. przez Radę Polityki Pieniężnej, zwaną dalej „RPP”, zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o NBP. Wyboru dokonano w trybie przetargu nieograniczonego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) na okres dwóch lat (badanie sprawozdania finansowego za lata 2015 i 2016).

1.5. Informacje o przyjęciu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego NBP za 2015 rok

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na 31 grudnia 2015 r. zostało przyjęte przez RPP uchwałą nr 1/2016 w dniu 5 kwietnia 2016 r. oraz zatwierdzone przez Radę Ministrów uchwałą nr 83/2016 w dniu 6 lipca 2016 r. Biegły rewident, badający to sprawozdanie – firma Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., wydał o nim opinię bez zastrzeżeń.

W sprawozdaniu finansowym sporządzonym na 31 grudnia 2015 r. NBP wykazał wynik finansowy w kwocie 8.275.780,8 tys. zł. W związku z tym w 2016 r., zgodnie z art. 69 ust. 4 ustawy o NBP, NBP dokonał wpłaty z zysku do budżetu państwa w kwocie 7.861.991,8 tys. zł. Zgodnie z art. 62 ustawy o NBP 5% zysku, tj. kwota 413.789,0 tys. zł, zostało przeznaczone na fundusz rezerwowy.

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawowe zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości stosowane przez NBP, określone w aktach prawnych wymienionych w punkcie 1.2. wprowadzenia do niniejszego sprawozdania finansowego, odpowiadają standardom stosowanym w Europejskim Systemie Banków Centralnych, których podstawę stanowią Wytoczne Europejskiego Banku Centralnego z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie ram prawnych rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w Europejskim Systemie Banków Centralnych (ECB/2016/34), zwane dalej „Wytocznymi EBC”.

Sporządzając sprawozdanie finansowe, NBP stosuje następujące zasady rachunkowości:

- wiernego i rzetelnego obrazu,
- kontynuacji działania,
- ostrożności,
- istotności,
- porównywalności,
- memoriału.

2.2. Kontynuacja działania

Sprawozdanie finansowe NBP zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności – zgodnie z art. 58 ustawy o NBP nie można ogłosić upadłości NBP.

2.3. Ujmowanie transakcji w księgach rachunkowych

W księgach rachunkowych roku obrotowego ujmuje się wszystkie zdarzenia gospodarcze, które wystąpiły w danym roku obrotowym.

Aktywa i zobowiązania, przychody i koszty ujmuje się w księgach rachunkowych, gdy:

- jest prawdopodobne, że wszelkie przyszłe korzyści ekonomiczne wpłyną albo zobowiązania zostaną uregulowane,

- ryzyka lub korzyści, związane ze składnikiem aktywów lub zobowiązań, zostały na NBP przeniesione,
- wartość składnika aktywów lub zobowiązania oraz przychodu lub kosztu może być określona w sposób wiarygodny.

Ujmując transakcje w księgach rachunkowych, NBP kieruje się ustalonym w Wytocznych EBC tzw. podejściem ekonomicznym i w związku z tym stosuje następujące reguły:

- waluty obce i złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej lub terminowej ujmuje się w księgach rachunkowych (na kontach pozabilansowych) w dniu zawarcia umowy,
- odsetki, dyskonto i premie od aktywów i zobowiązań oraz instrumentów finansowych pozabilansowych zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego³.

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej ujmuje się w księgach rachunkowych NBP zgodnie z tzw. podejściem kasowym, to jest w dniu rozliczenia.

2.4. Wycena na dzień bilansowy

W sprawozdaniu finansowym stosuje się zasadę wyceny bilansowej według cen/kursów rynkowych dla złota, walut obcych, papierów wartościowych zakupionych przez NBP (za wyjątkiem dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku) oraz instrumentów finansowych pozabilansowych. Efekty wyceny aktywów i zobowiązań do cen/kursów rynkowych obowiązujących na dzień bilansowy ujmuje się kierując się regułami:

- zaliczania do wyniku finansowego kosztów niezrealizowanych (ujemnych różnic z wyceny),
- niezaliczania do wyniku finansowego przychodów niezrealizowanych (dodatnich różnic z wyceny) – są one ujmowane w pasywach bilansu jako *Różnice z wyceny*.

Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań są wyceniane na bazie kosztu historycznego.

³ Z wyjątkiem:

- odsetek od środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach nostro, które są ujmowane na dzień zapłaty,
- odsetek do zapłaty z tytułu rezerwy obowiązkowej oraz odsetek od aktywów i zobowiązań związanych z gospodarką własną, które są ujmowane na koniec miesiąca,
- odsetek od depozytów zabezpieczających wykonanie gwarantowanych transakcji giełdowych (futures), które zalicza się do wyniku finansowego w dniu zapłaty.

2.5. Zasady ujmowania i wyceny aktywów, pasywów i instrumentów finansowych pozabilansowych oraz zaliczania przychodów i kosztów do wyniku finansowego

2.5.1. Złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości

Zakupione złoto ujmuje się w księgach rachunkowych według ceny zakupu, natomiast należności i zobowiązania w złocie – według średniej ceny rynkowej złota ustalonej na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych. Ceny uncji złota wyrażone w dolarze amerykańskim przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

Aktywa i zobowiązania w złocie, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w złocie, tworzą zasób złota, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu złota będący uśrednionym kosztem pozyskania uncji złota przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży złota (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w złocie koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu złota.

Na dzień bilansowy złoto wycenia się według średniej ceny rynkowej uncji złota, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego obowiązującego na dzień bilansowy. Nie rozróżnia się efektów wyceny kursowej i cenowej złota, lecz traktuje się je łącznie jako różnice z wyceny kursowej. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu złota.

2.5.2. Waluty obce

Walutę obcą zakupioną lub sprzedaną przez NBP za:

- walutę krajową – ujmuje się w księgach rachunkowych według kursu uzgodnionego w umowie lub określonego odrębnym przepisem,
- inną walutę obcą – ujmuje się w księgach rachunkowych według wartości waluty obcej kwotowanej, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

W pozostałych przypadkach walutę obcą przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień wystąpienia zdarzenia gospodarczego, albo według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

Aktywa i zobowiązania w danej walucie obcej, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w tej walucie, tworzą

zasób waluty obcej, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Zasób waluty obcej jest wyznaczany odrębnie dla każdej waluty obcej. Średni koszt zasobu waluty obcej, będący uśrednionym kosztem pozyskania jednostki waluty obcej przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży waluty obcej (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w walutach obcych koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu waluty obcej.

Na dzień bilansowy waluty obce wycenia się według kursów średnich NBP obowiązujących na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie waluty obcej (złota) z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie waluty obcej (złota). Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu waluty obcej.

Specjalne Prawo Ciągnięcia (SDR) jest traktowane jako odrębna waluta obca. Transakcjami powodującymi zmianę stanu SDR są transakcje nominowane w SDR lub transakcje w walutach obcych replikujące skład koszyka SDR (zgodnie z odpowiednią definicją i wagami koszyka). Przy ujmowaniu przychodów i kosztów niezrealizowanych na dzień bilansowy przyjmuje się zasadę, że zasób SDR obejmuje desygnowane pojedyncze zasoby walut obcych, tworzące koszyk SDR.

2.5.3. Dłużne papiery wartościowe zakupione przez NBP

Zakupione w transakcji bieżącej dłużne papiery wartościowe ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu.

Dyskonto i premie od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (odpowiednio jako przychody z dyskonta i koszty premii) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych według wewnętrznej stopy zwrotu. Odsetki od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako przychody z odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zakupu, a końcem każdego dnia.

Dłużne papiery wartościowe o tym samym kodzie (ISIN), względem których NBP realizuje określony zamiar zarządczy, tworzą zasób dłużnych papierów wartościowych.

Dla zasobu dłużnych papierów wartościowych notowanych na aktywnym rynku, niezakwalifikowanych jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych, będący uśrednionym kosztem pozyskania przez NBP papieru wartościowego o danym kodzie (uwzględniającym rozliczone dyskonto i premię), służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych (zrealizowanych różnic cenowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej.

Na dzień bilansowy dłużne papiery wartościowe, notowane na aktywnym rynku, niezakwalifikowane jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności wycenia się według średniej ceny rynkowej obowiązującej na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie dłużnych papierów wartościowych z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie dłużnych papierów wartościowych. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, notowane na aktywnym rynku, oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku wycenia się na dzień bilansowy według ceny zakupu skorygowanej o rozliczone dyskonto/premię, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości.

2.5.4. Akcje i udziały

Akcje i udziały ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu. Na dzień bilansowy wycenia się:

- akcje nienotowane na aktywnym rynku i udziały – według ceny zakupu, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości,
- akcje notowane na aktywnym rynku – według średniej ceny rynkowej.

2.5.5. Transakcje z udzielonym/otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych

Transakcja z udzielonym przyrzeczeniem odkupu polega na sprzedaży papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do odkupu tych papierów od kontrahenta w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmuje się w pasywach bilansu NBP jako lokatę otrzymaną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zmniejsza się w momencie zawarcia umowy.

Transakcja z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu polega na kupnie papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do ich odsprzedaży kontrahentowi w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmuje się w aktywach bilansu NBP jako pożyczkę udzieloną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zwiększa się w momencie zawarcia umowy. Papiery wartościowe zakupione w transakcjach z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu nie podlegają wycenie i nie zalicza się do wyniku finansowego przychodów i kosztów, wynikających z tych papierów.

Różnicę pomiędzy uzgodnioną ceną sprzedaży i odkupu (zakupu i odsprzedaży) papierów wartościowych, stanowiących zabezpieczenie transakcji z przyrzeczeniem odkupu, zalicza się do

wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania składnika aktywów lub zobowiązania a końcem każdego dnia.

2.5.6. Pieniądz w obiegu

Pieniądz w obiegu ujmuje się w pasywach bilansu NBP według wartości nominalnej wyemitowanych banknotów i monet, pomniejszonej o wartość nominalną banknotów i monet:

- znajdujących się w kasach i skarbcach NBP,
- złożonych do depozytu w skarbcach innych banków,
- wycofanych z obiegu z uwagi na stopień ich zużycia.

Koszty emisji banknotów i monet zalicza się do wyniku finansowego w dniu ich poniesienia, niezależnie od momentu wprowadzenia banknotów i monet do obiegu.

2.5.7. Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP

Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP ujmuje się w pasywach bilansu NBP w wartości nominalnej.

Dyskonto i premie od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych ujmuje się jako rozliczenia międzyokresowe i zalicza do wyniku finansowego (odpowiednio jako koszty dyskonta i przychody z premii) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

Odsetki od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako koszty odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

2.5.8. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu, powiększonej o koszty bezpośrednio związane z zakupem, a także przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania, lub
- kosztu wytworzenia.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dokonuje się metodą liniową, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym te składniki majątku przyjęto do używania. Poniższa tabela przedstawia przewidywany okres używania poszczególnych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych obowiązujący na dzień 31 grudnia 2016 r.

Środki trwałe	Okresy używania (w miesiącach)
Grunty	nieograniczony
<i>w tym Prawo wieczystego użytkowania gruntów</i>	800
Budynki i lokale	480-780
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	267-480
Kotły, maszyny energetyczne	86-300
Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	48-240
Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	86-204
Urządzenia techniczne	36-300
Środki transportu	72-180
Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie	78-240
<i>w tym Dzieła sztuki, eksponaty muzealne, przedmioty kolekcjonerskie</i>	nieograniczony
Wartości niematerialne i prawne	Okresy używania (w miesiącach)
Prawa autorskie, w tym prawa do wynalazków, znaków towarowych, wzorów użytkowych i przemysłowych	120
Licencje na oprogramowania informatyczne	72 lub 144
Oprogramowania informatyczne wytworzone przez NBP we własnym zakresie	120

W określonych przypadkach dla środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych przyjmuje się indywidualne okresy używania.

Okresy używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegają weryfikacji w każdym roku obrotowym.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o niskiej jednostkowej wartości początkowej, to jest poniżej 3,5 tys. zł, dokonuje się jednorazowo na koniec miesiąca, w którym te składniki majątku oddano do używania, w kwocie równej wartości początkowej.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne podlegają okresowemu (nie rzadziej niż na dzień bilansowy) przeglądowi w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby dokonania (zwiększenia) odpisu z tytułu utraty wartości lub czy ustały przyczyny utraty wartości, które wymagałyby odwrócenia (zmniejszenia) odpisu z tytułu utraty wartości.

Na dzień bilansowy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wycenia się według wartości początkowej, pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości.

2.5.9. Środki obrotowe

Środki obrotowe ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu – materiały i towary oraz złoto nieodpowiadające międzynarodowym standardom czystości i inne metale szlachetne,
- kosztu wytworzenia – produkty,
- wartości nominalnej – wartości kolekcjonerskie nieobiegowe.

Na dzień bilansowy środki obrotowe wycenia się według ceny zakupu/kosztu wytworzenia pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości, a w przypadku wartości kolekcjonerskich nieobiegowych – według wartości nominalnej.

2.5.10. Utrata wartości aktywów

Utrata wartości aktywów jest ustalana na dzień bilansowy, przez porównanie ich wartości księgowej z wartością użytkową lub rynkową, lub jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości oczekiwanych korzyści ekonomicznych.

2.5.11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania

Rezerwy na przyszłe zobowiązania ujmuje się w księgach rachunkowych NBP, gdy na NBP ciąży obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych lub zidentyfikowanego ryzyka i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie obowiązku lub wystąpienie zidentyfikowanego ryzyka, spowoduje w NBP zmniejszenie korzyści ekonomicznych, a kwotę tego obowiązku i kwotę odpowiednią by pokryć zidentyfikowane ryzyko, można wiarygodnie oszacować. Rezerwy tworzy się w ciężar kosztów w kwocie jaka musiałaby być zapłacona nie później niż na dzień bilansowy, w związku z wypełnieniem powyższego obowiązku lub byłaby odpowiednia by pokryć powyższe zidentyfikowane ryzyko.

Na dzień bilansowy rezerwy na przyszłe zobowiązania podlegają aktualizacji. Rezerwy na przyszłe zobowiązania, niewykorzystane z powodu ustania w całości lub części obowiązku lub ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.12. Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych szacuje się w oparciu o ogólnie akceptowane i stosowane konsekwentnie przez NBP metody szacowania ryzyka finansowego (por. Rozdział 9.1.4.).

Rezerwę tworzy się, wykorzystuje i rozwiązuje na dzień bilansowy.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów i nie może powodować dla NBP ujemnego wyniku finansowego roku bieżącego.

Rezerwę wykorzystuje się – zaliczając ją do przychodów – wyłącznie na pokrycie kosztów niezrealizowanych, wynikających ze zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie, która mogłaby spowodować stratę.

Nadwyżkę rezerwy rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.13. Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości

Rachunek rewaluacyjny złota rozwiązuje się na dobro przychodów w kwocie:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota, zaliczonych do wyniku finansowego w dniu bilansowym,
- odpowiadającej proporcjonalnie spadkowi stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego.

2.5.14. Transakcje terminowe walutowe – *foreign exchange forward*

Zakupione lub sprzedane środki pieniężne w transakcji terminowej walutowej ujmowane są od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zwyczajowo przyjętym dla rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.15. Transakcje wymiany walut – *foreign exchange swap*

Zakupione lub sprzedane oraz odpowiednio odsprzedane lub odkupione środki pieniężne w transakcji wymiany walut ujmuje się na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego od dnia zawarcia umowy do dnia rozliczenia. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku

finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.16. Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe – *forward transactions in securities*

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej ujmuje się na kontach pozabilansowych od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia według ceny ustalonej w umowie. W dniu zawarcia transakcji dłużne papiery wartościowe, zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej nie zmieniają zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej wycenia się na dzień bilansowy według ceny rynkowej tych transakcji, obowiązującej w dniu wyceny. Do przychodów i kosztów wynikających z wyceny stosuje się reguły przewidziane dla ujęcia przychodów i kosztów niezrealizowanych.

W dniu rozliczenia transakcji, dłużne papiery wartościowe zakupione w transakcji terminowej zwiększają zasób dłużnych papierów wartościowych, a dłużne papiery wartościowe sprzedane w transakcji terminowej pomniejszają zasób dłużnych papierów wartościowych.

Wynik z rozliczenia transakcji ustala się:

- dla dłużnych papierów wartościowych zakupionych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną rynkową a ceną ustaloną w umowie, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy,
- dla dłużnych papierów wartościowych sprzedanych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną ustaloną w umowie a średnim kosztem zasobu dłużnych papierów wartościowych, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy.

Jeżeli zawarto więcej niż jedną transakcję terminową zakupu lub sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, wyceny i rozliczenia tych transakcji dokonuje się odrębnie.

2.5.17. Gwarantowane transakcje giełdowe – *futures*

Gwarantowaną transakcję giełdową ujmuje się na kontach pozabilansowych, od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia, w wartości nominalnej zakupionego lub sprzedanego instrumentu bazowego.

Depozyt zabezpieczający wykonanie gwarantowanej transakcji giełdowej, złożony w środkach pieniężnych, ujmuje się na kontach bilansowych jako składnik aktywów. Depozyt zabezpieczający złożony w dłużnych papierach wartościowych nie zmienia ich zasobu.

Dzienne zmiany cen rynkowych gwarantowanej transakcji giełdowej zalicza się do wyniku finansowego każdego dnia, w tym również w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej.

W przypadku, gdy w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej ma miejsce rzeczywista dostawa instrumentu bazowego, jego zakup lub sprzedaż ujmuje się według ceny rynkowej.

2.6. Zdarzenia po dacie bilansu

W bilansie oraz rachunku zysków i strat uwzględnia się zdarzenia, o których informacje otrzymano po dniu bilansowym, a przed zatwierdzeniem rocznego sprawozdania finansowego, jeżeli mają istotny wpływ na ich treść.

3. Zmiany zasad rachunkowości

W 2016 r. w NBP nie wystąpiły zmiany zasad rachunkowości.

4. Wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, NBP dokonuje określonych szacunków oraz przyjmuje założenia, które mają wpływ na kwoty ujmowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia są oparte m.in. o dane historyczne oraz oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które wydają się być zasadne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego. Ponieważ istniejące okoliczności i oczekiwania dotyczące przyszłości mogą ulec zmianie, w związku ze zmianami rynkowymi lub czynnikami będącymi poza kontrolą NBP, dokonane przez NBP szacunki podlegają regularnemu przeglądowi.

Najistotniejszym obszarem, gdzie NBP dokonuje oszacowań jest ustalanie wysokości rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 9.1.4.). Zgodnie z uchwałą nr 12/2010 oszacowana rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest równa kwocie, jaka pokryłaby potencjalną zmianę wartości zasobów walut obcych z tytułu zidentyfikowanego ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, pomniejszonej o oszacowane przychody niezrealizowane, wynikające ze zmian kursu złotego do walut obcych. Oszacowana rezerwa nie może być niższa od kwoty niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych.

Inne obszary, gdzie NBP dokonuje oszacowań dotyczą w szczególności ustalania:

- kwoty rezerw na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe (szacowanie rezerw jest dokonywane na podstawie wyceny aktuarialnej, sporządzanej okresowo przez niezależnego aktuarusza),
- okresów używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- kwoty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów,
- kwot rozliczeń międzyokresowych biernych oraz czynnych.

5. Noty objaśniające do bilansu

Nota 1 Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	651 497,4	761 593,6	110 096,2
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym	13 061 874,5	15 274 177,3	2 212 302,8
- rachunki bieżące w złocie	3 402,7	3 673,5	270,8
- lokaty terminowe w złocie	13 058 471,8	15 270 503,8	2 212 032,0
Razem	13 713 371,9	16 035 770,9	2 322 399,0
w tym różnice z wyceny złota	9 374 594,8	11 692 060,2	2 317 465,4

w tys. uncji	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	157,2	157,2	0,0
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym	3 152,0	3 153,1	1,1
- rachunki bieżące w złocie	0,8	0,8	0,0
- lokaty terminowe w złocie	3 151,2	3 152,3	1,1
Razem	3 309,2	3 310,3*	1,1

* Co odpowiada wadze 103,0 ton.

Zasób złota jest przechowywany w NBP oraz w Banku Anglii.

Złoto przechowywane w Banku Anglii jest:

- utrzymywane na rachunku bieżącym w Banku Anglii,
- inwestowane w transakcje lokat terminowych z zagranicznymi bankami komercyjnymi oraz bankami centralnymi; odsetki od lokat terminowych w złocie są naliczane i wypłacane w USD (por. Nota 3 i Nota 29).

W porównaniu z 31.12.2015 wzrost salda o 1,1 tys. uncji wynikał z rozliczenia transakcji lokacyjnych w złocie i dotyczył różnic w wadze sztab złota otrzymywanych na zakończenie lokaty w stosunku do przekazanych (różnice te są rozliczane w USD).

Wzrost wartości pozycji w walucie krajowej wynikał głównie z aktualizacji wyceny złota (por. Nota 22).

Nota 2 Należności od MFW

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Transza rezerwowa	1 249 943,4	1 302 060,8	52 117,4
Rachunek bieżący w MFW	5 121 205,3	1 775 124,3	-3 346 081,0
Lokata terminowa w MFW	38 263,5	40 119,7	1 856,2
Pożyczki udzielone MFW	1 333 328,8	1 277 403,0	-55 925,8
Razem	7 742 741,0	4 394 707,8	-3 348 033,2
w tym różnice z wyceny kursowej SDR	962 663,9	115 136,4	-847 527,5

w tys. SDR	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Transza rezerwowa	231 077,3	229 575,6	-1 501,7
Rachunek bieżący w MFW	946 758,4	312 984,7	-633 773,7
Lokata terminowa w MFW	7 073,8	7 073,8	0,0
Pożyczki udzielone MFW	246 492,8	225 228,0	-21 264,8
Razem	1 431 402,3	774 862,1	-656 540,2

Pozycja obejmuje nominowane w SDR:

- transzę rezerwową, która odpowiada udziałom członkowskim Rzeczypospolitej Polskiej w Międzynarodowym Funduszu Walutowym (MFW) pomniejszonym o zobowiązania z tytułu rachunku prowadzonego przez NBP dla MFW w walucie krajowej (tzw. Rachunek nr 1).

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	9 226 226,1	22 122 554,9	12 896 328,8
Rachunek nr 1 MFW	-7 976 282,7	-20 820 494,1	-12 844 211,4
Transza rezerwowa	1 249 943,4	1 302 060,8	52 117,4

w tys. SDR	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	1 688 400,0	4 095 400,0	2 407 000,0
Rachunek nr 1 MFW	-1 457 322,7	-3 865 824,4	-2 408 501,7
Transza rezerwowa	231 077,3	229 575,6	-1 501,7

Wielkość udziałów w MFW jest określana dla każdego kraju członkowskiego na podstawie wybranych wskaźników makroekonomicznych i wnoszona w pełnej wysokości (w walucie krajowej i w walutach obcych). Od wielkości udziałów uzależnione są m.in. liczba głosów w MFW danego kraju członkowskiego, przypisana mu wielkość alokacji SDR, limity przyznawanych kredytów.

Środki zgromadzone na Rachunku nr 1 MFW są wykorzystywane przez MFW w ramach kwartalnych Planów Transakcji Finansowych - Financial Transactions Plans (FTP). Środki te są zamieniane na walutę obcą i przekazywane krajom członkowskim – pożyczkobiorcom MFW, co powoduje wzrost transzy rezerwowej. Z kolei spłaty dokonywane przez pożyczkobiorców MFW w walutach obcych są zamieniane na walutę krajową i ujmowane na Rachunku nr 1 MFW, co powoduje spadek transzy rezerwowej.

Spadek transzy rezerwowej powodują również wpływy na Rachunek nr 1 MFW z tytułu opłacenia w złotych przez kraje członkowskie podwyższenia ich udziałów w MFW.

- rachunek bieżący w MFW, na którym są ujmowane środki pieniężne otrzymane w ramach alokacji SDR (por. Nota 17) oraz dokonywane rozliczenia z tytułu odsetek i opłat od sald i transakcji związanych z MFW,
- nieoprocentowaną lokatę terminową NBP w administrowanym przez MFW Funduszu Powierniczym PRG-HIPC (Program Ograniczania Ubóstwa i Wspierania Wzrostu Gospodarczego – Inicjatywa na rzecz Oddłużenia Krajów Najuboższych),
- pożyczki udzielone MFW w walutach obcych w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych – New Arrangements to Borrow (NAB) (por. Nota 27).

Transza rezerwowa (z wyjątkiem części nieoprocentowanej, która jest stała i wynosi 56.236,0 tys. SDR), saldo rachunku bieżącego w MFW oraz pożyczki udzielone MFW są oprocentowane według stopy procentowej określonej przez MFW.

W dniu 26 stycznia 2016 r. weszła w życie rezolucja nr 66-2 Rady Gubernatorów MFW o przeprowadzeniu 14. Ogólnego Przeglądu Udziałów oraz reformy Rady Wykonawczej MFW⁴, w wyniku której nastąpił wzrost udziałów Rzeczypospolitej Polskiej w MFW z 1.688.400,0 tys. SDR do 4.095.400,0 tys. SDR. W związku z tym w dniu 2 lutego 2016 r. NBP dokonał wniesienia:

- 75% wartości obejmowanych udziałów (1.805.250,0 tys. SDR) w walucie krajowej poprzez uznanie Rachunku nr 1 MFW w kwocie 10.093.258,9 tys. zł,
- 25% wartości obejmowanych udziałów (601.750,0 tys. SDR) w SDR ze środków zgromadzonych na rachunku bieżącym w MFW, co skutkowało zmianą struktury pozycji *Należności od MFW*, to jest zwiększeniem transzy rezerwowej i zmniejszeniem środków na rachunku bieżącym w MFW w powyższej kwocie.

Spadek pozycji w walucie oryginalnej był natomiast wynikiem:

- opłacenia udziałów członkowskich w MFW w złotych przez inne kraje członkowskie w kwocie 603.325,0 tys. SDR, co skutkowało zmniejszeniem transzy rezerwowej,

⁴ Rezolucja Rady Gubernatorów MFW z dnia 15 grudnia 2010 r.

- zasileń Rachunku nr 2 MFW (por. Nota 14) środkami pieniężnymi z Rachunku nr 1 MFW w kwocie 73,3 tys. SDR, co skutkowało zwiększeniem transzy rezerwowej,
- zmniejszenia należności z tytułu pożyczek udzielonych MFW w ramach NAB, co było efektem spłaty przez MFW części zadłużenia wobec NBP w kwocie 21.323,8 tys. SDR przy jednoczesnym zwiększeniu naliczonych odsetek w kwocie 59,0 tys. SDR,
- rozliczeń z MFW z tytułu odsetek i opłat w kwocie 32.023,7 tys. SDR, co skutkowało zmniejszeniem rachunku bieżącego w MFW.

Na wartość pozycji w walucie krajowej wpływ miała również aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22 i Nota 33).

Nota 3 Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rachunki bieżące w walutach obcych, w tym	2 847 147,0	15 599 875,3	12 752 728,3
- rachunek bieżący w EBC dla rozliczeń w systemie TARGET2	1 162 185,5	3 660 897,8	2 498 712,3
Lokaty terminowe w walutach obcych	34 718 174,9	32 324 537,1	-2 393 637,8
Lokaty terminowe w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	11 908 632,8	76 444 450,1	64 535 817,3
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, w tym	299 263 199,9	332 892 291,0	33 629 091,1
- dyskontowe dłużne papiery wartościowe	31 953 191,3	42 166 508,3	10 213 317,0
- oprocentowane dłużne papiery wartościowe	267 310 008,6	290 725 782,7	23 415 774,1
Zapas banknotów i monet zagranicznych	126 274,5	154 066,5	27 792,0
Inne należności w walutach obcych, w tym	4 201,7	1 436 977,0	1 432 775,3
- depozyty zabezpieczające gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych	0,0	266 055,0	266 055,0
- odsetki od lokat terminowych w złocie	4 201,7	4 732,3	530,6
- pozostałe	0,0	1 166 189,7	1 166 189,7
Razem	348 867 630,8	458 852 197,0	109 984 566,2
w tym			
- różnice z wyceny kursowej	23 492 133,7	37 033 262,2	13 541 128,5
- różnice z wyceny cenowej	1 100 632,3	473 484,1	-627 148,2

Pozycja obejmuje głównie podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w USD, EUR, GBP, AUD, NOK i NZD, to jest: dłużne papiery wartościowe (dyskontowe i o oprocentowaniu stałym), lokaty terminowe, lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty reverse repo). W 2016 r. NBP zakończył inwestycje w rządowe papiery wartościowe w walutach krajów rozwijających się (real brazylijski - BRL, peso meksykańskie - MXN).

Instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

31.12.2015 <i>w tys. złotych</i>	Lokaty terminowe	Lokaty reverse repo	Dłużne papiery wartościowe	Razem
USD	3 592 972,5	1 729 978,1	125 708 831,1	131 031 781,7
EUR	8 556 728,5	0,0	88 164 335,8	96 721 064,3
GBP	627 224,1	10 178 654,7	37 868 205,4	48 674 084,2
AUD	3 025 482,8	0,0	29 906 633,4	32 932 116,2
NOK	13 386 781,0	0,0	9 105 322,7	22 492 103,7
NZD	5 528 986,0	0,0	4 294 194,6	9 823 180,6
BRL	0,0	0,0	1 209 449,3	1 209 449,3
MXN	0,0	0,0	3 006 227,6	3 006 227,6
Razem	34 718 174,9	11 908 632,8	299 263 199,9	345 890 007,6

31.12.2016 <i>w tys. złotych</i>	Lokaty terminowe	Lokaty reverse repo	Dłużne papiery wartościowe	Razem
USD	1 943 818,0	51 017 525,8	155 017 068,9	207 978 412,7
EUR	13 138 993,3	4 138 207,1	92 964 819,3	110 242 019,7
GBP	806 148,0	21 288 717,2	41 958 804,5	64 053 669,7
AUD	267 409,5	0,0	27 468 530,4	27 735 939,9
NOK	10 829 562,5	0,0	10 301 305,8	21 130 868,3
NZD	5 338 605,8	0,0	5 181 762,1	10 520 367,9
BRL	0,0	0,0	0,0	0,0
MXN	0,0	0,0	0,0	0,0
Razem	32 324 537,1	76 444 450,1	332 892 291,0	441 661 278,2

Wszystkie dłużne papiery wartościowe w walutach obcych zakupione przez NBP są notowane na aktywnym rynku i wyceniane według średnich cen rynkowych. Zarówno na 31.12.2015, jak i na 31.12.2016 NBP nie posiadał dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych jako utrzymywane do terminu wymagalności.

Wzrost pozycji był przede wszystkim wynikiem zwiększenia zaangażowania w lokaty reverse repo w USD i GBP. W ramach realizowanego przez NBP procesu inwestycyjnego powyższe lokaty są zwykle zawierane łącznie z lokatami terminowymi z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty repo; por. Nota 16). Ponadto na wzrost pozycji wpływ miało zwiększenie zasobu dłużnych papierów wartościowych w USD i GBP oraz zwiększenie poziomu środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach bieżących w EUR. Dodatkowo zmiana pozycji była rezultatem aktualizacji wyceny kursowej (por. Nota 22 i Nota 33).

Nota 4 Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Kredyty i pożyczki udzielone w walucie krajowej	180 576,7	0,0	-180 576,7
Odsetki należne za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej	420,9	420,9	0,0
Inne należności w walucie krajowej	3,3	3,1	-0,2
Razem	181 000,9	424,0	-180 576,9

Na 31.12.2016 pozycja obejmowała:

- należności od spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej z tytułu odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
- należności od banków krajowych z tytułu rozliczeń związanych z przyjmowaniem krajowych znaków pieniężnych.

Na 31.12.2015 pozycja obejmowała również należności od banku krajowego z tytułu udzielonego mu w 2015 r. kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku. W związku z ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej banku⁵ należność została przeniesiona do pozycji A.10.5 *Inne aktywów bilansu NBP*, ze względu na zmianę klasyfikacji statystycznej podmiotu⁶ (por. Nota 9).

Nota 5 Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Środki trwałe brutto	1 729 351,8	1 757 171,9	27 820,1
Umorzenie	-906 730,0	-905 618,0	1 112,0
Odpisy aktualizujące	-26 673,4	-26 438,3	235,1
<i>Środki trwałe netto</i>	<i>795 948,4</i>	<i>825 115,6</i>	<i>29 167,2</i>
Wartości niematerialne i prawne brutto	406 205,1	430 161,9	23 956,8
Umorzenie	-317 254,5	-338 872,5	-21 618,0
Odpisy aktualizujące	-8,9	-8,9	0,0
<i>Wartości niematerialne i prawne netto</i>	<i>88 941,7</i>	<i>91 280,5</i>	<i>2 338,8</i>
Razem	884 890,1	916 396,1	31 506,0

⁵ W dniu 22 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, X Wydział Gospodarczy dla spraw Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych, zmienił prowadzone postępowanie upadłościowe banku krajowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego.

⁶ Od dnia 29 lutego 2016 r. bank przestał być klasyfikowany jako monetarna instytucja finansowa.

Na 31.12.2016, podobnie jak na 31.12.2015, na wartość bilansową pozycji składały się głównie nieruchomości, maszyny i urządzenia oraz oprogramowania informatyczne.

Nota 6 Pozostałe aktywa finansowe

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Akcje i udziały w podmiotach krajowych, w tym	128 848,9	128 848,9	0,0
- akcje Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.	51 708,1	51 708,1	0,0
- akcje Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.	75 312,5	75 312,5	0,0
- udziały w Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	1 820,0	1 820,0	0,0
- udziały w spółdzielniach mieszkaniowych	8,3	8,3	0,0
Akcje i udziały w podmiotach zagranicznych, w tym	143 390,3	149 419,4	6 029,1
- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych	54 092,0	56 716,0	2 624,0
- udziały w S.W.I.F.T.	675,4	701,1	25,7
- udziały w Europejskim Banku Centralnym	88 622,9	92 002,3	3 379,4
Razem	272 239,2	278 268,3	6 029,1

Wzrost wartości pozycji w walucie krajowej wynikał z aktualizacji wyceny kursowej akcji i udziałów w podmiotach zagranicznych.

Zaangażowanie NBP w podmiotach krajowych nie uległo zmianie w stosunku do 31.12.2015 i na 31.12.2016 kształtowało się następująco:

Podmiot	Kapitał zakładowy (w tys. złotych)	Cena nominalna 1 udziału/akcji (w tys. złotych)	Liczba akcji/udziałów w posiadaniu NBP	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	21 000,0	1,0	7 000	33,33%
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	5 445,0	0,5	3 750	34,44%
Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	10 000,0	10,0	1 000	100,00%

Zaangażowanie NBP w podmiotach zagranicznych kształtowało się następująco:

- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements - BIS).

Na 31.12.2015 i 31.12.2016 NBP posiadał 8.000 akcji przekładających się na tę samą liczbę głosów. Opłacono 25% wartości nominalnej akcji (wartość nominalna jednej akcji wynosi 5,0 tys. SDR), co wynosi 10.000,0 tys. SDR. Udział NBP w kapitale udziałowym BIS stanowi 1,43%.

- udziały w S.W.I.F.T.

Na 31.12.2015 i na 31.12.2016 NBP posiadał 53 udziały (w wysokości 158,5 tys. EUR) z ogólnej liczby udziałów: 110.251 - na 31.12.2015 i 110.137 - na 31.12.2016.

- udziały w Europejskim Banku Centralnym.

Od 01.05.2004, to jest od dnia przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, NBP posiada udziały w kapitale EBC. Na 31.12.2016 wartość opłaconych przez NBP udziałów w kapitale EBC wyniosła 92.002,3 tys. zł (20.796,2 tys. EUR).

Zgodnie z art. 28 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, zwanego dalej „Statutem ESBC i EBC”, wyłącznie krajowe banki centralne ESBC są uprawnione do subskrybowania kapitału EBC. Kapitał EBC jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w art. 29 Statutu ESBC i EBC, to jest udziały krajowych banków centralnych w kapitale EBC są wyrażone procentowo i odpowiadają udziałowi poszczególnych państw członkowskich w łącznej liczbie ludności oraz łącznym produkcie krajowym brutto państw Unii Europejskiej (w równej proporcji). Aktualizacja klucza subskrypcji kapitału EBC jest przeprowadzana regularnie co pięć lat, jak również w momencie przystąpienia nowego kraju do Unii Europejskiej. Ostatnia regularna aktualizacja klucza subskrypcji kapitału nastąpiła z dniem 1 stycznia 2014 r. W jej wyniku udział NBP w kapitale subskrybowanym EBC wzrósł z 4,8581% do 5,1230%, co odpowiadało wzrostowi kwoty udziałów z 525.889,7 tys. EUR do 554.565,1 tys. EUR.

NBP jako bank centralny spoza strefy euro jest zobligowany do pokrycia określonego przez Radę Ogólną EBC (na podstawie art. 47 Statutu ESBC i EBC) minimalnego procentu subskrybowanego przezeń kapitału EBC, jako wkładu NBP na rzecz kosztów operacyjnych EBC. Procent ten od dnia 29 grudnia 2010 r. wynosi 3,75%. W przeciwieństwie do banków centralnych strefy euro, NBP nie ma prawa do udziału w zyskach EBC, ani też obowiązku pokrywania strat EBC. W wyniku ostatniej aktualizacji klucza subskrypcji kapitału EBC z dnia 1 stycznia 2014 r. wysokość udziału opłaconego przez NBP w kapitale EBC wzrosła z 19.720,9 tys. EUR do 20.796,2 tys. EUR. W momencie przystąpienia Polski do strefy euro, NBP będzie zobowiązany do opłacenia pozostałych 96,25% subskrybowanego przezeń kapitału EBC, to jest 533.768,9 tys. EUR.

Klucz subskrypcji kapitału, kapitał subskrybowany i kapitał opłacony EBC w podziale na banki centralne ESBC nie uległy zmianie w stosunku do 31.12.2015 i na 31.12.2016 kształtowały się następująco:

w EUR	Klucz subskrypcji kapitału	Kapitał subskrybowany	Kapitał opłacony
	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
Narodowy Bank Austrii	1,9631%	212 505 713,78	212 505 713,78
Narodowy Bank Belgii	2,4778%	268 222 025,17	268 222 025,17
Centralny Bank Cypru	0,1513%	16 378 235,70	16 378 235,70
Bank Estonii	0,1928%	20 870 613,63	20 870 613,63
Bank Finlandii	1,2564%	136 005 388,82	136 005 388,82
Bank Francji	14,1792%	1 534 899 402,41	1 534 899 402,41
Bank Grecji	2,0332%	220 094 043,74	220 094 043,74
Bank Hiszpanii	8,8409%	957 028 050,02	957 028 050,02
Bank Holandii	4,0035%	433 379 158,03	433 379 158,03
Centralny Bank Irlandii	1,1607%	125 645 857,06	125 645 857,06
Bank Litwy	0,4132%	44 728 929,21	44 728 929,21
Centralny Bank Luksemburga	0,2030%	21 974 764,35	21 974 764,35
Bank Łotwy	0,2821%	30 537 344,94	30 537 344,94
Centralny Bank Malty	0,0648%	7 014 604,58	7 014 604,58
Niemiecki Bank Federalny	17,9973%	1 948 208 997,34	1 948 208 997,34
Bank Portugalii	1,7434%	188 723 173,25	188 723 173,25
Narodowy Bank Słowacji	0,7725%	83 623 179,61	83 623 179,61
Bank Słowenii	0,3455%	37 400 399,43	37 400 399,43
Bank Włoch	12,3108%	1 332 644 970,33	1 332 644 970,33
<i>Razem krajowe banki centralne w strefie euro</i>	<i>70,3915%</i>	<i>7 619 884 851,40</i>	<i>7 619 884 851,40</i>
Narodowy Bank Bułgarii	0,8590%	92 986 810,73	3 487 005,40
Narodowy Bank Chorwacji	0,6023%	65 199 017,58	2 444 963,16
Narodowy Bank Czech	1,6075%	174 011 988,64	6 525 449,57
Narodowy Bank Danii	1,4873%	161 000 330,15	6 037 512,38
Narodowy Bank Polski	5,1230%	554 565 112,18	20 796 191,71
Narodowy Bank Rumunii	2,6024%	281 709 983,98	10 564 124,40
Bank Szwecji	2,2729%	246 041 585,69	9 226 559,46
Narodowy Bank Węgier	1,3798%	149 363 447,55	5 601 129,28
Bank Anglii	13,6743%	1 480 243 941,72	55 509 147,81
<i>Razem krajowe banki centralne spoza strefy euro</i>	<i>29,6085%</i>	<i>3 205 122 218,22</i>	<i>120 192 083,17</i>
Razem	100,0%	10 825 007 069,61	7 740 076 934,57

Nota 7 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	325 079,1	52 667,6	-272 411,5
Różnice z wyceny cenowej	0,0	0,0	0,0
Razem	325 079,1	52 667,6	-272 411,5

Pozycja obejmuje dodatnie różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25). Zarówno na 31.12.2016, jak i na 31.12.2015 nie wystąpiły dodatnie różnice z wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 22 i Nota 26).

Nota 8 Rozliczenia międzyokresowe kosztów

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rozliczenia międzyokresowe kosztów dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	21 597,0	10 868,6	-10 728,4
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów usług	18 299,4	19 048,8	749,4
Razem	39 896,4	29 917,4	-9 979,0

Spadek pozycji był wynikiem zmniejszenia dyskonta pozostającego do rozliczenia od wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych (por. Nota 11), przy jednoczesnym zwiększeniu salda rozliczeń międzyokresowych kosztów usług dotyczących gospodarki własnej NBP (głównie z tytułu opłat za usługi informatyczne na rzecz NBP).

Nota 9 Inne

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Środki obrotowe	31 963,5	17 056,6	-14 906,9
Kredyty i pożyczki udzielone pracownikom	20 605,4	20 358,4	-247,0
Inne kredyty udzielone w walucie krajowej	0,0	133 362,0	133 362,0
Należności z operacji finansowych, w tym	23 186,3	12 263,4	-10 922,9
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji	12 344,5	12 141,9	-202,6
Należności publicznoprawne	2 707,3	2 350,2	-357,1
Należności od odbiorców i dostawców	913,8	8 798,9	7 885,1
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu instrumentów pozabilansowych	47 497,9	116 887,9	69 390,0
Pozostałe	18 632,9	17 078,0	-1 554,9
Razem	145 507,1	328 155,4	182 648,3

Wzrost pozycji *Inne kredyty udzielone w walucie krajowej* był spowodowany dokonaną w 2016 r. reklasyfikacją należności od banku krajowego w upadłości likwidacyjnej z tytułu udzielonego mu w 2015 r. kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku (por. Nota 4). Na 31.12.2015 saldo tej należności wynosiło 180.576,7 tys. zł. Spadek salda w 2016 r. był wynikiem uzyskanych przez NBP spłat wierzytelności z umów kredytowych przelanych na rzecz NBP jako zabezpieczenie udzielonego kredytu (por. Nota 28).

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 10 Pieniądz w obiegu

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Banknoty krajowe w obiegu	158 945 406,2	182 999 892,6	24 054 486,4
Monety krajowe w obiegu	4 280 371,8	4 574 956,9	294 585,1
Razem	163 225 778,0	187 574 849,5	24 349 071,5

Pozycja obejmuje znajdujące się w obiegu wyemitowane przez NBP banknoty i monety, w tym banknoty i monety kolekcjonerskie, których wartość na 31.12.2016 wyniosła 279.868,8 tys. zł w porównaniu z 273.893,5 tys. zł na 31.12.2015.

Średni poziom pieniądza w obiegu w ciągu 2016 r. wyniósł 174.247,2 mln zł w porównaniu z 151.012,4 mln zł w 2015 r.

Nota 11 Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rachunki bieżące, w tym	48 666 911,2	25 878 583,9	-22 788 327,3
- rachunki bieżące banków	48 079 390,3	25 143 102,8	-22 936 287,5
- rachunki rezerwy obowiązkowej banków nieposiadających rachunku bieżącego w NBP oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej	587 520,9	686 618,8	99 097,9
- odsetki od środków rezerwy obowiązkowej w walucie krajowej	0,0	48 862,3	48 862,3
Depozyty na koniec dnia, w tym	558 107,6	7 366 064,8	6 807 957,2
- naliczone odsetki	7,6	201,8	194,2
Inne operacje polityki pieniężnej, w tym	74 121 000,0	81 308 470,0	7 187 470,0
- operacje podstawowe	74 121 000,0	59 846 070,0	-14 274 930,0
- operacje dostrajające	0,0	21 462 400,0	21 462 400,0
Razem	123 346 018,8	114 553 118,7	-8 792 900,1

Pozycja obejmuje zobowiązania z tytułu przeprowadzanych przez NBP operacji polityki pieniężnej. Składają się na nie:

- salda na:
 - rachunkach bieżących banków krajowych, służących realizacji rozliczeń międzybankowych w złotych i utrzymywaniu środków pieniężnych stanowiących rezerwę obowiązkową,
 - rachunkach rezerwy obowiązkowej banków nieposiadających rachunku bieżącego w NBP,
 - rachunku rezerwy obowiązkowej Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (KSKOK), służącym utrzymywaniu środków pieniężnych stanowiących rezerwę obowiązkową spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych oraz KSKOK;

Wartość środków pieniężnych utrzymywanych przez banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe oraz KSKOK w NBP z tytułu rezerwy obowiązkowej jest uzależniona od kształtowania się podstawy naliczania rezerwy obowiązkowej oraz obowiązującej stopy rezerwy obowiązkowej. Rezerwa obowiązkowa jest wielkością uśrednioną w okresie jej utrzymywania. Na 31.12.2016 poziom rezerwy wymaganej wyniósł 40.033,1 mln zł w porównaniu z 37.115,2 mln zł na 31.12.2015.

- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu depozytów na koniec dnia – w 2016 r. banki krajowe korzystały z możliwości lokowania wolnych środków na rachunkach lokat terminowych w NBP, w postaci oprocentowanego depozytu składanego na koniec dnia, z terminem zwrotu

w następnym dniu operacyjnym. Z reguły, najwyższe kwoty były lokowane w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej;

- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu emisji przez NBP bonów pieniężnych w ramach podstawowych⁷ i dostrajających⁸ operacji otwartego rynku, których celem jest absorpcja płynności.

Środki rezerwy obowiązkowej oraz depozyty na koniec dnia podlegają oprocentowaniu, natomiast bony pieniężne są emitowane z dyskontem (por. Nota 8).

Na 31.12.2016 stopy procentowe będące podstawą oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej, depozytów na koniec dnia oraz ustalenia dyskonta bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w ramach operacji otwartego rynku nie uległy zmianie w stosunku do 31.12.2015 i kształtowały się następująco:

%	31.12.2016
Rezerwa obowiązkowa*	1,35
Depozyt na koniec dnia**	0,50
Bony pieniężne***	1,50

* 0,9 stopy referencyjnej NBP; ** stopa depozytowa NBP; *** stopa referencyjna NBP

Spadek zobowiązań NBP z tytułu operacji polityki pieniężnej o 8.792.900,1 tys. zł na 31.12.2016 w porównaniu z rokiem ubiegłym był spowodowany zmniejszeniem płynności sektora bankowego w 2016 r. Podstawową przyczyną ograniczenia płynności był znaczący przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu w 2016 r. (por. Nota 10).

Dzień 31 grudnia 2016 r. był ostatnim dniem grudniowego okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Po zainwestowaniu środków w bony pieniężne NBP w ramach podstawowej operacji otwartego rynku (59.846.070,0 tys. zł), banki zainwestowały część pozostałych środków w bony pieniężne NBP w ramach przeprowadzonej przez NBP w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej operacji dostrajającej (21.462.400,0 tys. zł). Banki pozostawiły na rachunku bieżącym środki o wartości pozwalającej im na utrzymanie rezerwy obowiązkowej w wymaganej wysokości, a pozostałe środki złożyły do NBP w postaci depozytu na koniec dnia (7.365.863,0 tys. zł).

Z kolei dzień 31 grudnia 2015 r. był pierwszym dniem okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Banki, po zainwestowaniu części środków w bony pieniężne NBP w ramach podstawowej operacji

⁷ W 2016 r. okresy zapadalności operacji podstawowych wynosiły głównie 7 dni (występowały również operacje podstawowe o okresie zapadalności 6 i 8 dni).

⁸ W 2016 r. okresy zapadalności operacji dostrajających wynosiły 1, 2, 3 i 4 dni.

otwartego rynku w kwocie 74.121.000,0 tys. zł, złożyły depozyt na koniec dnia w kwocie 558.100,0 tys. zł, a pozostałe środki pozostawiły na rachunku bieżącym.

Nota 12 Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rozrachunki w krajowych systemach płatniczych KIR, w tym	128 051,3	463 560,8	335 509,5
- w systemie Elixir	78 004,6	387 857,8	309 853,2
- w systemie Express Elixir	50 046,7	75 703,0	25 656,3
Inne zobowiązania w walucie krajowej	4 656,6	5 262,2	605,6
Razem	132 707,9	468 823,0	336 115,1

Pozycja obejmuje zobowiązania wobec banków z tytułu operacji niezwiązanych z polityką pieniężną. Jej podstawowym składnikiem są zobowiązania wynikające z:

- pozostałych do rozliczenia na 31.12.2016 zleceń płatniczych klientów NBP, skierowanych do rozrachunku w krajowym systemie płatniczym Elixir,
- środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku służącym do rozliczeń w systemie Express Elixir,
- zastępczej obsługi kasowej prowadzonej przez banki krajowe; dotyczy ona wypłat gotówki dokonywanych w bankach krajowych przez państwowe jednostki budżetowe oraz urzędy obsługujące organy podatkowe, mające siedzibę poza miastem, w którym NBP prowadzi obsługę kasową.

Nota 13 Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2015 dane z zatwierdzonego sprawozdania finansowego	31.12.2015 dane porównywalne*	31.12.2016	Zmiana
Zobowiązania wobec sektora rządowego, w tym	5 917 451,3	5 917 451,3	4 962 840,1	-954 611,2
- rachunki budżetu państwa	4 071 306,0	4 073 453,2	3 669 504,9	-403 948,3
- rachunki funduszy ubezpieczeń społecznych	1 766 180,9	1 766 180,9	1 238 588,1	-527 592,8
- rachunki pozostałych podmiotów sektora rządowego	79 964,4	77 817,2	54 747,1	-23 070,1
Pozostałe zobowiązania	24 781,5	24 781,5	17 729,2	-7 052,3
Razem	5 942 232,8	5 942 232,8	4 980 569,3	-961 663,5

* Zmiany wynikają z dokonanej w 2016 r. reklasyfikacji wybranych rodzajów środków należnych sektorowi rządowemu.

Pozycja obejmuje głównie rachunki bieżące, pomocnicze oraz rachunki lokat terminowych w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla podmiotów krajowych innych niż banki.

Nota 14 Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rachunki międzynarodowych organizacji finansowych i banków centralnych, w tym	5 906,9	8 858,3	2 951,4
- Rachunek nr 2 MFW	69,7	102,5	32,8
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	2 240 062,0	4 360 434,1	2 120 372,1
Razem	2 245 968,9	4 369 292,4	2 123 323,5

Pozycja obejmuje rachunki bieżące w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla międzynarodowych organizacji finansowych i niefinansowych oraz banków centralnych, w tym rachunek prowadzony przez NBP dla MFW, służący realizacji wydatków administracyjnych MFW (tzw. Rachunek nr 2).⁹

Nota 15 Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rachunki budżetu państwa	8 946 863,2	22 565 158,1	13 618 294,9
Rachunki banków krajowych dla rozliczeń w systemie TARGET2	1 070 084,3	3 560 478,0	2 490 393,7
Pozostałe zobowiązania	39 829,2	1 143 772,6	1 103 943,4
Razem	10 056 776,7	27 269 408,7	17 212 632,0
w tym różnice z wyceny kursowej	364 624,0	1 116 251,0	751 627,0

Pozycja obejmuje głównie środki pieniężne zgromadzone na rachunkach w walutach obcych prowadzonych przez NBP dla:

- budżetu państwa – rachunki bieżące, pomocnicze oraz lokat terminowych,
- banków krajowych – rachunki bieżące w EUR służące rozliczeniom w systemie TARGET2.

Ponadto w pozycji tej są ujmowane zobowiązania wynikające z rozliczeń klientów NBP z kontrahentami zagranicznymi (m.in. nierozliczone zlecenia płatnicze, zobowiązania z tytułu sprzedaży czeków bankierskich).

⁹ Środki pieniężne MFW zgromadzone na Rachunku nr 2 podlegają przeszacowaniu na zlecenie MFW. Przeszacowanie jest dokonywane na podstawie kursu PLN do SDR podanego przez MFW. Efekty przeszacowania są ujmowane jako pozostałe przychody/koszty operacji finansowych (por. Nota 31 i Nota 32).

Nota 16 Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych, w tym	11 907 090,0	76 439 867,9	64 532 777,9
- lokaty repo w USD	1 729 961,7	51 015 037,0	49 285 075,3
- lokaty repo w EUR	0,0	4 137 862,0	4 137 862,0
- lokaty repo w GBP	10 177 128,3	21 286 968,9	11 109 840,6
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	44 721,7	44 288,6	-433,1
Pozostałe zobowiązania	91 991,0	1 264 209,4	1 172 218,4
Razem	12 043 802,7	77 748 365,9	65 704 563,2
w tym różnice z wyceny kursowej	1 036 253,3	7 352 661,4	6 316 408,1

Pozycja obejmuje głównie:

- lokaty repo zawierane z zagranicznymi instytucjami finansowymi. W ramach realizowanego przez NBP procesu inwestycyjnego powyższe lokaty są zwykle zawierane łącznie z lokatami reverse repo (por. Nota 3);
- rachunki w walutach obcych prowadzone przez NBP dla międzynarodowych organizacji niefinansowych;
- zobowiązania w walutach obcych z tytułu będących w trakcie rozliczenia zleceń transgranicznych banków krajowych oraz klientów NBP wysłanych do systemu STEP2 (system rozliczeń detalicznych w euro), jak również nierozliczonych transakcji własnych w walutach obcych.

Nota 17 Zobowiązania wobec MFW

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Alokacja SDR	7 057 646,7	7 401 999,6	344 352,9
w tym różnice z wyceny kursowej SDR	877 485,4	193 924,1	-683 561,3

w tys. SDR	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Alokacja SDR	1 304 748,7	1 305 099,0	350,3

Alokacja SDR została przeprowadzona w drugiej połowie 2009 r. Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach alokacji ogólnej i specjalnej, przyznano łącznie kwotę 1.304.639,7 tys. SDR.

Zobowiązanie wobec MFW z tytułu alokacji SDR jest oprocentowane według stopy procentowej MFW.

Wzrost pozycji w walucie oryginalnej wynikał ze wzrostu naliczonych odsetek o 350,3 tys. SDR.

Na zmianę pozycji w walucie krajowej wpływ miała przede wszystkim aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22 i Nota 33).

Nota 18 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	50 463,8	112 265,6	61 801,8
Różnice z wyceny cenowej	0,0	1 805,8	1 805,8
Razem	50 463,8	114 071,4	63 607,6

Pozycja obejmuje ujemne różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25) oraz wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 26 i Nota 33).

Nota 19 Rozliczenia międzyokresowe

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	50 029,5	56 289,7	6 260,2
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym	76 835,1	75 338,5	-1 496,6
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji	12 344,5	12 141,9	-202,6
Razem	126 864,6	131 628,2	4 763,6

Wzrost pozycji dotyczył głównie biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów związanych z gospodarką własną (wynagrodzenia, usługi obce) oraz z zarządzaniem rezerwami walutowymi (opłaty i prowizje).

Nota 20 Inne

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	19 112,5	18 502,4	-610,1
Zobowiązania z operacji finansowych	5 192,3	285,4	-4 906,9
Zobowiązania publicznoprawne	26 252,9	25 469,2	-783,7
Zobowiązania wobec dostawców	20 093,1	16 811,4	-3 281,7
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu instrumentów pozabilansowych	324 791,4	60 195,5	-264 595,9
Pozostałe	595,2	607,0	11,8
Razem	396 037,4	121 870,9	-274 166,5

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 21 Rezerwy na przyszłe zobowiązania

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, w tym z tytułu	125 562,8	124 596,4	-966,4
- odpraw emerytalnych	51 115,8	62 235,8	11 120,0
- odpraw rentowych	1 791,8	1 688,4	-103,4
- nagród jubileuszowych	55 818,7	49 710,2	-6 108,5
- niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	9 276,5	8 162,0	-1 114,5
- dodatkowych odpraw pieniężnych oraz dodatkowych świadczeń	7 560,0	2 800,0	-4 760,0
Pozostałe	7 704,6	8 717,6	1 013,0
Razem	133 267,4	133 314,0	46,6

Zmiana pozycji była głównie wynikiem:

- wykorzystania rezerw na odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe oraz zmiany założeń finansowych i demograficznych przyjętych do modelu ich szacowania,
- wykorzystania w 2016 r. rezerwy na odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników, w związku z realizacją rozpoczętego w 2014 r. *Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP*, który zakończył się w styczniu 2016 r.

Nota 22 Różnice z wyceny

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Dodatnie różnice z wyceny kursowej, w tym	33 589 083,2	41 291 274,5	7 702 191,3
- z wyceny złota	9 374 594,8	11 692 060,2	2 317 465,4
- z wyceny walut obcych	24 214 488,4	29 599 214,3	5 384 725,9
Dodatnie różnice z wyceny cenowej, w tym	1 438 258,1	1 403 474,0	-34 784,1
- z wyceny dłużnych papierów wartościowych	1 438 258,1	1 403 474,0	-34 784,1
- z wyceny instrumentów finansowych pozabilansowych	0,0	0,0	0,0
Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości	1 618 023,2	1 618 023,2	0,0
Razem	36 645 364,5	44 312 771,7	7 667 407,2

Dodatnie różnice z wyceny kursowej są ustalane:

- dla złota – przez porównanie średniego kosztu zasobu złota z wyższą od niego średnią ceną rynkową złota wyrażoną w złotych,
- dla walut obcych – przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z wyższym od niego kursem średnim NBP¹⁰.

Średnie koszty zasobu walut obcych i złota oraz kursy średnie NBP i średnia cena rynkowa złota

w złotych	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota
	31.12.2015		31.12.2016	
AUD	2,7815474073	2,8546	2,8770933978	3,0180
BRL	1,2672493104	0,9851	-	1,2838
EUR	4,1828658257	4,2615	4,2656978807	4,4240
GBP	5,3373270404	5,7862	5,2769729159	5,1445
MXN	0,2309055561	0,2242	-	0,2015
NOK	0,4694532178	0,4431	0,4572716446	0,4868
NZD	2,5817621826	2,6765	2,7625797543	2,9058
USD	3,3503676585	3,9011	3,5587564302	4,1793
SDR	4,7366679244	5,4092	5,5230104169	5,6716
uncja złota*	1 311,1032898126	4 143,9435	1 312,1863174561	4 844,2266

* Cena uncji złota wyrażona w USD wyniosła odpowiednio: 1.062,25 USD na 31.12.2015 i 1.159,10 USD na 31.12.2016.

¹⁰ W przypadku ujemnego zasobu waluty obcej, dodatnie różnice z wyceny kursowej są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z niższym od niego kursem średnim NBP.

Dodatnie różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
AUD	819 814,7	1 311 176,8	491 362,1
EUR	1 648 613,3	3 381 536,1	1 732 922,8
GBP	2 961 800,5	0,0	-2 961 800,5
NOK	0,0	1 275 691,0	1 275 691,0
NZD	333 207,9	541 345,3	208 137,4
USD	18 358 632,0	23 088 509,4	4 729 877,4
SDR	91 903,9	0,0	-91 903,9
Pozostałe	516,1	955,7	439,6
Razem	24 214 488,4	29 599 214,3	5 384 725,9

Dodatnie różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z wyższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Dodatnie różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Papiery wartościowe w GBP	327 156,4	452 106,4	124 950,0
Papiery wartościowe w EUR	118 200,0	287 746,9	169 546,9
Papiery wartościowe w NOK	307 679,9	242 101,6	-65 578,3
Papiery wartościowe w NZD	196 244,3	206 279,0	10 034,7
Papiery wartościowe w USD	161 105,6	139 355,0	-21 750,6
Papiery wartościowe w AUD	299 243,3	75 885,1	-223 358,2
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	28 628,6	0,0	-28 628,6
Razem	1 438 258,1	1 403 474,0	-34 784,1

Na 31.12.2016, podobnie jak na 31.12.2015 nie wystąpiły dodatnie różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych (transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych).

W związku z niewystąpieniem na 31.12.2016:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota,
- spadku stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego,

NBP, podobnie jak na 31.12.2015, nie dokonał rozwiązania rachunku rewaluacyjnego złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości.

Nota 23 Fundusze i rezerwy

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0	0,0
Fundusz rezerwowy	993 645,5	1 007 434,5	13 789,0
Rezerwy	11 207 911,6	10 807 911,6	-400 000,0
Razem	13 701 557,1	13 315 346,1	-386 211,0

Pozycja obejmuje:

- fundusz statutowy, którego wysokość określa art. 61 ustawy o NBP,
- fundusz rezerwowy, który zgodnie z art. 62 ustawy o NBP jest tworzony z odpisów z zysku NBP w wysokości 5% rocznego zysku aż do osiągnięcia przez ten fundusz równowartości funduszu statutowego i może być przeznaczony wyłącznie na pokrycie strat bilansowych NBP,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, której tworzenie przewiduje art. 65 ustawy o NBP.

Zmiana pozycji była efektem:

- dokonania 5% odpisu z zysku NBP osiągniętego w 2015 r. na fundusz rezerwowy w wysokości 413.789,0 tys. zł (por. Rozdział 1.5.);
- częściowego wykorzystania funduszu rezerwowego w kwocie 400.000,0 tys. zł na pokrycie straty z lat ubiegłych (por. Nota 24);
- rozwiązania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w wysokości 400.000,0 tys. zł (por. Nota 34 i Rozdział 9.1.4.).

Zmianę stanu rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w 2015 i 2016 r. przedstawia poniższa tabela:

w tys. złotych	Stan początkowy	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan końcowy
2015	8 740 388,2	2 467 523,4	0,0	0,0	11 207 911,6
2016	11 207 911,6	0,0	0,0	-400 000,0	10 807 911,6

Nota 24 Wynik finansowy

Na 31.12.2016 pozycja obejmowała:

- wynik finansowy roku bieżącego w kwocie 9.200.986,7 tys. zł (por. Nota 44),
- niepokrytą stratę z lat ubiegłych w kwocie 10.807.911,6 tys. zł, która jest efektem poniesienia przez NBP straty za 2007 r. w wysokości 12.427.261,7 tys. zł oraz jej częściowego pokrycia środkami z funduszu rezerwowego:
 - w 2008 r. – w kwocie 969.350,0 tys. zł,
 - w 2015 r. – w kwocie 250.000,0 tys. zł,
 - w 2016 r. – w kwocie 400.000,0 tys. zł.

6. Noty objaśniające do pozycji pozabilansowych

Nota 25 Transakcje bieżące ujęte na kontach pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących, w tym	2 303 405,6	1 656 266,9	-647 138,7
- AUD	0,0	425 233,7	425 233,7
- CHF	1 181,8	0,0	-1 181,8
- GBP	0,0	103 315,5	103 315,5
- NZD	0,0	672 700,3	672 700,3
- USD	2 302 223,8	455 017,4	-1 847 206,4
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących, w tym	2 303 405,6	1 656 266,9	-647 138,7
- AUD	597 946,9	0,0	-597 946,9
- EUR	1 492 213,1	352 149,7	-1 140 063,4
- GBP	0,0	102 867,6	102 867,6
- NOK	0,0	116 715,2	116 715,2
- NZD	213 164,4	0,0	-213 164,4
- PLN	81,2	0,0	-81,2
- USD	0,0	1 084 534,4	1 084 534,4

Spadek poszczególnych pozycji wynikał z niższego wolumenu zawartych przez NBP pod koniec roku transakcji bieżących zakupu/sprzedazy walut obcych.

Nota 26 Instrumenty finansowe pozabilansowe

w tys. złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych sprzedane w transakcjach terminowych, w tym	0,0	1 899 643,2	1 899 643,2
- papiery wartościowe w AUD	0,0	1 899 643,2	1 899 643,2
Zakupione gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych (bond futures), w tym	0,0	15 324 666,9	15 324 666,9
- gwarantowane transakcje giełdowe w USD	0,0	12 244 542,9	12 244 542,9
- gwarantowane transakcje giełdowe w GBP	0,0	1 548 635,2	1 548 635,2
- gwarantowane transakcje giełdowe w EUR	0,0	1 531 488,8	1 531 488,8
Sprzedane gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych (bond futures), w tym	0,0	940 295,0	940 295,0
- gwarantowane transakcje giełdowe w EUR	0,0	940 295,0	940 295,0

Pozycja obejmuje instrumenty finansowe pozabilansowe wykorzystywane przez NBP w ramach zarządzania rezerwami walutowymi.

Nota 27 Limity pożyczek udzielonych MFW w walutach obcych

Nowe Porozumienia Pożyczkowe (NAB)

Z dniem 15 listopada 2011 r. NBP stał się uczestnikiem Nowych Porozumień Pożyczkowych (NAB), do których mogą przystępować państwa członkowskie MFW lub banki centralne tych państw. Jako uczestnik NAB, NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek, do kwoty odpowiadającej ustanowionemu limitowi. Przekazanie przez NBP środków pieniężnych następuje na wniosek MFW.

W wyniku podniesienia udziałów członkowskich w MFW w 2016 r. (por. Nota 2) wielkość limitu uległa zmniejszeniu o 1.243.190,0 tys. SDR (z pierwotnej wielkości 2.528.590,0 tys. SDR do 1.285.400,0 tys. SDR).

Na 31.12.2016 kwota, do której NBP był zobowiązany udzielić MFW pożyczek w ramach NAB, wyniosła 1.060.251,3 tys. SDR (6.013.321,2 tys. zł według kursu średniego NBP na dzień bilansowy).

w tys. SDR	Stan początkowy	Zwiększenie		Zmniejszenie		Stan końcowy
		ustanowienie limitu	spłata pożyczki	udzielenie pożyczki	zmniejszenie limitu	
2011	0,0	2 528 590,0	0,0	-174 000,0	0,0	2 354 590,0
2012	2 354 590,0	0,0	2 500,0	-127 000,0	0,0	2 230 090,0
2013	2 230 090,0	0,0	27 200,0	-51 600,0	0,0	2 205 690,0
2014	2 205 690,0	0,0	72 827,5	-54 400,0	0,0	2 224 117,5
2015	2 224 117,5	0,0	102 200,0	-44 200,0	0,0	2 282 117,5
2016	2 282 117,5	0,0	21 323,8	0,0	-1 243 190,0	1 060 251,3
		Razem	226 051,3	-451 200,0	-1 243 190,0	

Obecnie obowiązujące Nowe Porozumienia Pożyczkowe wygasają 16 listopada 2017 r. W dniu 4 listopada 2016 r. Rada Wykonawcza MFW przyjęła decyzję ws. odnowienia NAB na kolejny okres. Decyzja wejdzie w życie dnia 17 listopada 2017 r., obejmując kolejne pięć lat (to jest do 16 listopada 2022 r.). W dniu 9 lutego 2017 r. Zarząd NBP wyraził zgodę na kontynuowanie uczestnictwa NBP w NAB, na poziomie obecnego maksymalnego zaangażowania finansowego.

Pożyczka dwustronna

W dniu 15 marca 2013 r. została zawarta umowa pożyczki dwustronnej pomiędzy NBP a MFW, zgodnie z którą NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek do wysokości stanowiącej równowartość w SDR kwoty 6.270.000,0 tys. EUR. Przekazanie przez NBP środków pieniężnych może następować na wniosek MFW. Skorzystanie przez MFW z tych środków jest możliwe w przypadku, gdy MFW wyczerpie inne dostępne zasoby finansowe pochodzące z udziałów członkowskich oraz pożyczek w ramach NAB.

Umowy pożyczek dwustronnych, w tym umowa z NBP, zawierane były przez MFW na okres dwóch lat, z możliwością ich przedłużenia o dwa jednoroczne okresy. W 2014 r. Rada Wykonawcza MFW po konsultacjach z sygnatariuszami umów (w tym NBP) podjęła decyzję o przedłużeniu o rok okresu obowiązywania umów pożyczek dwustronnych. Następnie, w 2015 r., po uzyskaniu zgody od sygnatariuszy umów (decyzja Zarządu NBP w tej sprawie została podjęta w dniu 9 lipca 2015 r.), Rada Wykonawcza MFW zatwierdziła przedłużenie okresu obowiązywania umów (w tym z NBP) o drugi jednoroczny okres, to jest do marca 2017 r.

W drugiej połowie 2016 r. MFW prowadził rozmowy ze wszystkimi sygnatariuszami umów pożyczek dwustronnych (w tym z NBP) dotyczące możliwości ich przedłużenia. W związku z tym, w dniu 20 października 2016 r. Zarząd NBP wyraził zgodę na zawarcie umowy pożyczki dwustronnej z MFW na kolejny okres, tj. do końca 2019 r., z możliwością jej jednorocznego przedłużenia (za zgodą NBP) do końca 2020 r. Umowa pożyczki weszła w życie z dniem 23 stycznia 2017 r. Wysokość limitu pożyczki została utrzymana na dotychczasowym poziomie.

Do 31.12.2016 MFW nie korzystał ze środków dostępnych w ramach umowy pożyczki dwustronnej zawartej z NBP. W związku z tym na 31.12.2016 kwota, do której NBP zobowiązany był udzielić MFW pożyczek w ramach umowy pożyczki dwustronnej, wyniosła 6.270.000,0 tys. EUR (27.738.480,0 tys. zł według kursu średniego NBP na dzień bilansowy).

Nota 28 Pozostałe pozycje ujęte na kontach pozabilansowych

Pozycja obejmuje głównie:

- otrzymane zabezpieczenia kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku w postaci wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP (por. Nota 4 i Nota 9); według danych uzyskanych od banku krajowego w upadłości likwidacyjnej, któremu NBP udzielił kredytu, na 31.12.2016 zaktualizowana wartość nominalna wierzytelności z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych przez bank krajowy na podstawie polskich standardów rachunkowości wyniosła 337.694,1 tys. zł w porównaniu z 945.641,4 tys. zł na 31.12.2015;
- otrzymane zabezpieczenia związane z gospodarką własną – głównie gwarancje i poręczenia będące zabezpieczeniem należytego wykonania umów na realizację dostaw i usług przez kontrahentów NBP oraz ustanowione na rzecz NBP zabezpieczenia hipoteczne związane z pożyczkami udzielonymi pracownikom NBP; na 31.12.2016 kwota zabezpieczeń wyniosła 28.243,8 tys. zł w porównaniu z 28.729,2 tys. zł na 31.12.2015;
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji, naliczone po dniu postawienia banku w stan likwidacji; na 31.12.2016 wartość odsetek od zadłużenia banku w likwidacji nie uległa zmianie w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosła 1.183.103,7 tys. zł.

7. Noty objaśniające do rachunku zysków i strat

Nota 29 Przychody z tytułu odsetek, dyskonta i premii

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Przychody od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, w tym	5 802 288,3	5 729 280,4	-73 007,9
- z dyskonta	108 834,9	126 436,4	17 601,5
- z odsetek	5 693 453,4	5 602 844,0	-90 609,4
Przychody z odsetek od rachunków bankowych NBP w walutach obcych i złocie, w tym	406 445,7	459 037,7	52 592,0
- od rachunków bieżących	43,4	26,2	-17,2
- od lokat terminowych, w tym	324 527,3	230 831,8	-93 695,5
• od lokat terminowych w złocie	28 705,5	29 756,4	1 050,9
- od lokat terminowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	81 875,0	228 179,7	146 304,7
Przychody z odsetek od kredytów i pożyczek, w tym	7 670,9	3 237,5	-4 433,4
- w walutach obcych	682,7	1 046,8	364,1
- w walucie krajowej	6 988,2	2 190,7	-4 797,5
Inne przychody z tytułu odsetek, w tym	72 291,6	48 525,1	-23 766,5
- od zadłużenia banku w likwidacji	65 231,8	202,6	-65 029,2
- od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walutach obcych	3 676,4	17 675,6	13 999,2
Razem	6 288 696,5	6 240 080,7	-48 615,8

Pozycja obejmuje głównie przychody:

- od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych (por. Nota 3), to jest:
 - przychody z odsetek i dyskonta od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych,
 - przychody z odsetek od lokat terminowych w walutach obcych,
 - przychody z odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty reverse repo),
- od instrumentów inwestycyjnych w złocie (por. Nota 1).

W 2016 r. spadek pozycji był głównie wynikiem:

- niższych o 21.449,6 tys. zł (z 6.179.985,1 tys. zł w 2015 r. do 6.158.535,5 tys. zł w 2016 r.) przychodów z odsetek i dyskonta od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych, co przede wszystkim stanowiło wypadkową następujących czynników:

- wzrostu poziomu rezerw walutowych¹¹ w ujęciu średniorocznym (ich średni poziom wyniósł 338.664,8 mln zł w 2016 r. w porównaniu z 324.450,3 mln zł w 2015 r.); zmianę poziomu rezerw walutowych w podziale na poszczególne waluty przedstawiono poniżej,

Średnioroczny poziom rezerw walutowych w podziale na waluty obce

w mln jednostek waluty oryginalnej	2015	2016	Zmiana
USD	31 712,1	37 231,1	5 519,0
EUR	26 313,1	23 682,7	-2 630,4
GBP	5 877,1	6 726,4	849,3
AUD	9 787,5	8 179,7	-1 607,8
NOK	43 230,5	40 182,1	-3 048,4
NZD	3 253,8	3 211,4	-42,4
BRL	1 280,3	91,1	-1 189,2
MXN	12 136,9	3 841,1	-8 295,8

- zmiany udziału poszczególnych instrumentów inwestycyjnych w strukturze rezerw walutowych – wzrostu udziału oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych przy jednoczesnym spadku udziału pozostałych instrumentów inwestycyjnych,

Struktura inwestycyjna rezerw walutowych NBP w ujęciu średniorocznym

%	2015	2016	Zmiana
Lokaty terminowe	11,3	11,0	-0,3 p.p.
Lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne)	2,5	0,8	-1,7 p.p.
Dyskontowe dłużne papiery wartościowe	14,5	10,9	-3,6 p.p.
Oprocentowane dłużne papiery wartościowe	71,7	77,3	5,6 p.p.

- zmiany średniego dziennego zaangażowania kwotowego w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych,

¹¹ W ramach rezerw walutowych uwzględniono: lokaty terminowe, lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne), dyskontowe dłużne papiery wartościowe oraz oprocentowane dłużne papiery wartościowe.

Średnie dzienne zaangażowanie w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych

w mln jednostek waluty oryginalnej	2015	2016	Zmiana
USD	1 027,6	8 015,9	6 988,3
EUR	73,4	302,1	228,7
GBP	2 343,5	2 802,9	459,4
AUD	100,3	9,1	-91,2

- zmiany średniorocznych kursów złotego do walut obcych – deprecjacji złotego do USD, EUR, AUD, NOK i NZD, przy jednoczesnej aprecjacji złotego w stosunku do GBP, BRL i MXN,

Średnioroczne kursy walut obcych

w złotych	2015	2016	Zmiana
USD	3,7701	3,9431	0,1730
EUR	4,1839	4,3625	0,1786
GBP	5,7637	5,3431	-0,4206
AUD	2,8352	2,9330	0,0978
NOK	0,4681	0,4695	0,0014
NZD	2,6375	2,7500	0,1125
BRL	1,1496	1,1375	-0,0121
MXN	0,2380	0,2113	-0,0267

- zmiany średniego oprocentowania instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych, w szczególności spadku średniorocznego oprocentowania lokat terminowych w NOK i NZD oraz oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych w USD, GBP i AUD, przy jednoczesnym wzroście średniorocznego oprocentowania lokat reverse repo w USD;
- niższych o 65.029,2 tys. zł przychodów z odsetek od zadłużenia banku w likwidacji ze względu na niższe niż w 2015 r. spłaty odsetek uzyskane przez NBP (por. Nota 9 i Nota 19);
- niższych o 4.813,8 tys. zł przychodów z odsetek od kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku. W związku z ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej banku, z dniem 22 lutego 2016 r. NBP zaprzestał naliczania odsetek od tego kredytu (por. Nota 4 i Nota 9);
- wyższych o 13.999,2 tys. zł przychodów z tytułu odsetek od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walutach obcych, co dotyczyło głównie przychodów z tytułu odsetek od lokat repo w EUR.

W 2016 r. w pozycji ujęto również jako *Inne przychody z tytułu odsetek* przychody w kwocie 28.180,8 tys. zł z tytułu otrzymanego na podstawie pozytywnej interpretacji podatkowej zwrotu zapłaconych przez

NBP zobowiązań publicznoprawnych za lata 2009-2015, związanych z tzw. „podatkiem u źródła” (por. Nota 30).

Nota 30 Koszty z tytułu odsetek, dyskonta i premii

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych	3 111 118,1	3 418 130,5	307 012,4
Koszty dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej	1 444 464,0	1 105 379,0	-339 085,0
Koszty odsetek od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walutach obcych, w tym:	72 811,0	197 565,2	124 754,2
- od lokat terminowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	72 536,5	187 471,4	114 934,9
Koszty odsetek od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walucie krajowej, w tym	530 674,6	551 260,6	20 586,0
- od rezerwy obowiązkowej	507 770,4	528 398,0	20 627,6
- od depozytów na koniec dnia	2 953,7	3 784,8	831,1
Inne koszty z tytułu odsetek, w tym	78 750,8	100 657,8	21 907,0
- od rachunków bankowych NBP w walutach obcych	48 135,6	94 349,5	46 213,9
Razem	5 237 818,5	5 372 993,1	135 174,6

Pozycja obejmuje głównie koszty:

- od instrumentów wykorzystywanych przez NBP w ramach operacji polityki pieniężnej (por. Nota 11), to jest:
 - koszty dyskonta od bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach podstawowych i dostrajających operacji polityki pieniężnej,
 - koszty odsetek od rezerwy obowiązkowej oraz depozytów na koniec dnia,
- od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych (por. Nota 3 i Nota 16), to jest:
 - koszty premii od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych,
 - koszty odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty repo),
- odsetek od rachunków prowadzonych przez NBP na rzecz innych podmiotów niż banki (głównie budżet państwa).

W 2016 r. wzrost pozycji był głównie wynikiem:

- wyższych o 307.012,4 tys. zł kosztów premii od zarówno dyskontowych jak i oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych. Wzrost kosztów premii od dyskontowych papierów wartościowych dotyczył papierów w EUR i był głównie spowodowany zwiększeniem ich ujemnej stopy zwrotu. Z kolei w przypadku oprocentowanych papierów wartościowych wystąpił wzrost kosztów premii od papierów w EUR, przy jednoczesnym spadku kosztów premii od papierów w USD;
- wyższych o 114.934,9 tys. zł kosztów odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych. Wzrost kosztów dotyczył głównie lokat repo w USD, co było spowodowane przede wszystkim:
 - wzrostem średniego dziennego zaangażowania kwotowego w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych zawieranych w tej walucie (por. Nota 29),
 - deprecjacją złotego w stosunku do USD w ujęciu średniorocznym (por. Nota 29),
 - wzrostem średniego oprocentowania lokat repo w USD;
- wyższych o 46.213,9 tys. zł kosztów odsetek od rachunków bankowych NBP w walutach obcych, co było głównie spowodowane wzrostem ujemnego oprocentowania lokat terminowych w EUR;
- wyższych o 20.627,6 tys. zł kosztów odsetek od rezerwy obowiązkowej, co było spowodowane wzrostem średniego poziomu rezerwy obowiązkowej w ciągu roku, przy jednoczesnym spadku średniorocznej stopy oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej;

Średni poziom rezerwy obowiązkowej^{*} oraz średnioroczne oprocentowanie rezerwy obowiązkowej^{**}

w mln złotych / %	2015	2016	Zmiana
Rezerwa obowiązkowa	35 595,0	38 821,5	3 226,5
Oprocentowanie rezerwy obowiązkowej	1,43	1,35	-0,08 p.p.

* Kwoty rezerwy obowiązkowej obliczane przy uwzględnieniu okresów rezerwowych ważonych liczbą dni w okresie.

** Środki rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy referencyjnej NBP.

- niższych o 339.085,0 tys. zł kosztów dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, na skutek niższego średniorocznego poziomu emisji bonów pieniężnych NBP oraz spadku średniorocznej stopy referencyjnej.

Średnioroczny poziom operacji podstawowych i dostrajających^{*} oraz średnioroczny poziom stopy referencyjnej

w mln złotych / %	2015	2016	Zmiana
Operacje podstawowe	87 955,6	71 198,1	-16 757,5
Operacje dostrajające	1 107,9	1 210,7	102,8
Stopa referencyjna NBP	1,59	1,50	-0,09 p.p.

* Do wyliczenia wielkości średniorocznych operacji podstawowych i dostrajających uwzględniono wszystkie dni kalendarzowe od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku.

W 2015 r. pozycja obejmowała również koszty zobowiązań publicznoprawnych wykazywanych w ramach *Innych kosztów z tytułu odsetek* w kwocie 27.107,0 tys. zł związanych z podatkiem dochodowym od osób prawnych od przychodów osiągniętych na terytorium Polski przez nierezydentów (tzw. „podatek u źródła”). Wynikały one z naliczenia i odprowadzenia przez NBP zobowiązań podatkowych głównie z tytułu transakcji z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych zawieranych przez NBP w latach poprzedzających 2015 r. (por. Nota 29).

Nota 31 Przychody z operacji finansowych

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Dodatnie zrealizowane różnice kursowe	12 874 818,0	10 845 941,7	-2 028 876,3
Dodatnie zrealizowane różnice cenowe, w tym	2 357 802,9	4 329 748,3	1 971 945,4
- z transakcji bieżących dłużnymi papierami wartościowymi	1 958 961,3	1 768 344,1	-190 617,2
- z instrumentów finansowych pozabilansowych, w tym	398 841,6	2 561 404,2	2 162 562,6
• z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe	328 157,6	571 245,2	243 087,6
• z gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures)	70 684,0	1 990 159,0	1 919 475,0
Pozostałe przychody z operacji finansowych	1,7	2,6	0,9
Razem	15 232 622,6	15 175 692,6	-56 930,0

W 2016 r. pozycja obejmowała głównie:

- dodatnie zrealizowane różnice kursowe z transakcji w walutach obcych i złocie,

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
AUD	537 911,9	926 123,6	388 211,7
BRL	0,0	33 434,3	33 434,3
EUR	855 732,2	1 428 157,7	572 425,5
GBP	2 233 141,4	636 111,4	-1 597 030,0
MXN	0,1	301,8	301,7
NOK	131 185,4	619 265,0	488 079,6
NZD	367 337,0	620 953,7	253 616,7
SDR	150 081,9	112 458,7	-37 623,2
USD	8 594 748,8	6 465 878,4	-2 128 870,4
złoto	906,3	0,2	-906,1
Pozostałe	3 773,0	3 256,9	-516,1
Razem	12 874 818,0	10 845 941,7	-2 028 876,3

- dodatkowo zrealizowane różnice cenowe z transakcji bieżących sprzedaży dłużnych papierów wartościowych,

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	508 679,0	628 623,8	119 944,8
Papiery wartościowe w GBP	419 128,1	582 048,0	162 919,9
Papiery wartościowe w AUD	406 526,6	322 419,5	-84 107,1
Papiery wartościowe w EUR	619 035,0	186 561,6	-432 473,4
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	5 592,6	48 691,2	43 098,6
Razem	1 958 961,3	1 768 344,1	-190 617,2

- dodatkowo zrealizowane różnice cenowe z dziennej wyceny gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures).

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Gwarantowane transakcje giełdowe w USD	19 381,2	1 276 212,0	1 256 830,8
Gwarantowane transakcje giełdowe w EUR	30 909,7	426 280,5	395 370,8
Gwarantowane transakcje giełdowe w GBP	20 393,1	287 666,5	267 273,4
Razem	70 684,0	1 990 159,0	1 919 475,0

Nota 32 Koszty operacji finansowych

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Ujemne zrealizowane różnice kursowe	1 602 185,3	1 527 150,5	-75 034,8
Ujemne zrealizowane różnice cenowe, w tym	837 077,8	2 662 923,6	1 825 845,8
- z transakcji bieżących dłużnymi papierami wartościowymi	629 911,7	254 507,6	-375 404,1
- z instrumentów finansowych pozabilansowych, w tym	207 166,1	2 408 416,0	2 201 249,9
• z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe	138 736,8	107 631,5	-31 105,3
• z gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures)	68 429,3	2 300 784,5	2 232 355,2
Pozostałe koszty operacji finansowych	4,9	1,9	-3,0
Razem	2 439 268,0	4 190 076,0	1 750 808,0

W 2016 r. pozycja obejmowała głównie:

- ujemne zrealizowane różnice kursowe z transakcji w walutach obcych,

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
AUD	189 533,0	63 267,8	-126 265,2
BRL	22 558,0	4,7	-22 553,3
EUR	531 357,0	113 644,7	-417 712,3
GBP	121 519,8	672 094,3	550 574,5
MXN	0,1	108 475,5	108 475,4
NOK	124 187,3	11 995,6	-112 191,7
NZD	348 206,0	48 252,8	-299 953,2
SDR	11,0	0,4	-10,6
USD	264 756,7	509 035,9	244 279,2
Pozostałe	56,4	378,8	322,4
Razem	1 602 185,3	1 527 150,5	-75 034,8

- ujemne zrealizowane różnice cenowe z transakcji bieżących sprzedaży dłużnych papierów wartościowych,

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	194 096,4	151 803,9	-42 292,5
Papiery wartościowe w GBP	136 711,7	41 582,7	-95 129,0
Papiery wartościowe w AUD	134 055,1	44 314,4	-89 740,7
Papiery wartościowe w EUR	165 048,5	16 806,6	-148 241,9
Razem	629 911,7	254 507,6	-375 404,1

- ujemne zrealizowane różnice cenowe z dziennej wyceny gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures).

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Gwarantowane transakcje giełdowe w USD	7 148,1	1 621 179,4	1 614 031,3
Gwarantowane transakcje giełdowe w EUR	23 771,7	382 313,0	358 541,3
Gwarantowane transakcje giełdowe w GBP	37 509,5	297 292,1	259 782,6
Razem	68 429,3	2 300 784,5	2 232 355,2

Nota 33 Koszty niezrealizowane

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych	1 755 122,6	1 168 798,6	-586 324,0
Ujemne różnice z wyceny cenowej, w tym	337 625,8	931 795,8	594 170,0
- z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych	337 625,8	929 990,0	592 364,2
- z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych	0,0	1 805,8	1 805,8
Razem	2 092 748,4	2 100 594,4	7 846,0

Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z niższym od niego kursem średnim NBP¹² (por. Nota 22). Ujemne różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
BRL	346 413,0	0,0	-346 413,0
GBP	0,0	1 091 492,6	1 091 492,6
MXN	89 058,9	0,0	-89 058,9
NOK	1 319 595,6	0,0	-1 319 595,6
SDR	0,0	77 301,8	77 301,8
Pozostałe	55,1	4,2	-50,9
Razem	1 755 122,6	1 168 798,6	-586 324,0

Ujemne różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z niższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Ujemne różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	208 227,0	762 962,2	554 735,2
Papiery wartościowe w AUD	3 725,0	66 117,5	62 392,5
Papiery wartościowe w EUR	22 178,2	56 043,8	33 865,6
Papiery wartościowe w BRL	79 327,7	0,0	-79 327,7
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	24 167,9	44 866,5	20 698,6
Razem	337 625,8	929 990,0	592 364,2

¹² W przypadku ujemnego zasobu waluty obcej ujemne różnice z wyceny kursowej są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu z wyższym od niego kursem średnim NBP. Na koniec 2016 r. taka sytuacja wystąpiła w przypadku waluty SDR, której zasób był ujemny.

Na 31.12.2016 ujemne różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych dotyczyły transakcji terminowych sprzedaży dłużnych papierów wartościowych w AUD (por. Nota 26).

Nota 34 Przychody z tytułu rozwiązania/ koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

W 2016 r. przychody w wysokości 400.000,0 tys. zł były efektem rozwiązania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych do poziomu minimalnego odpowiadającego wysokości niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych (por. Nota 23).

W 2015 r. koszty w wysokości 2.467.523,4 tys. zł były efektem dotworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych do jej poziomu minimalnego.

Nota 35 Przychody z tytułu opłat i prowizji

<i>w tys. złotych</i>	2015	2016	Zmiana
Za prowadzenie przez NBP rachunków bankowych	557,2	537,8	-19,4
Za wykonanie zleceń płatniczych	26 586,7	29 204,6	2 617,9
Pozostałe przychody z tytułu opłat i prowizji	9 994,6	29 925,2	19 930,6
Razem	37 138,5	59 667,6	22 529,1

Nota 36 Koszty z tytułu opłat i prowizji

<i>w tys. złotych</i>	2015	2016	Zmiana
Za otwarcie i prowadzenie rachunków NBP	8 576,7	7 164,8	-1 411,9
Za wykonanie własnych zleceń płatniczych	3 118,5	3 476,1	357,6
Z tytułu zastępczej obsługi kasowej	8 242,4	7 033,2	-1 209,2
Pozostałe koszty z tytułu opłat i prowizji	12 653,4	36 287,3	23 633,9
Razem	32 591,0	53 961,4	21 370,4

Nota 37 Przychody z tytułu akcji i udziałów

Pozycja obejmuje przychody z tytułu dywidend od posiadanych przez NBP akcji i udziałów w podmiotach krajowych i zagranicznych (por. Nota 6).

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Dywidendy otrzymane, w tym	11 284,0	15 016,7	3 732,7
- Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	1 700,0	5 463,7	3 763,7
- Bank Rozrachunków Międzynarodowych	9 584,0	9 553,0	-31,0

Nota 38 Pozostałe przychody

Pozycja obejmuje głównie przychody ze sprzedaży monet i banknotów kolekcjonerskich, przychody z wynajmu pomieszczeń biurowych, przychody z uzyskania metali szlachetnych z przetopu monet kolekcjonerskich wycofanych ze sprzedaży, przychody z rozwiązania rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników oraz przychody z tytułu korekt przychodów/kosztów dotyczących lat ubiegłych.

W 2016 r. pozycja wyniosła 84.923,6 tys. zł i była o 19.306,6 tys. zł niższa w porównaniu z 2015 r., co było głównie wynikiem spadku przychodów z uzyskania metali szlachetnych z przetopu monet kolekcjonerskich.

Nota 39 Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Koszty wynagrodzeń	370 225,5	380 075,6	9 850,1
Koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych oraz niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	12 104,5	13 262,6	1 158,1
Koszty narzutów na wynagrodzenia	82 199,7	84 042,4	1 842,7
Razem	464 529,7	477 380,6	12 850,9

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie w NBP kształtowało się na poziomie 3.296 etatów i było niższe o 91 etatów w porównaniu do roku 2015, co było przede wszystkim efektem realizacji *Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP* oraz wprowadzenia w oddziałach okręgowych NBP centralizacji obsługi posiadaczy rachunków i koncentracji procesu przeliczania oraz sortowania banknotów.

W 2016 r. wyższe koszty wynagrodzeń wynikały głównie z przyjętej polityki kadrowo-płacowej.

Nota 40 Koszty administracyjne

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Zużycie materiałów i energii	22 903,1	22 763,9	-139,2
Świadczenia na rzecz pracowników i innych osób uprawnionych, w tym	19 023,5	13 606,4	-5 417,1
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych	9 284,2	7 929,2	-1 355,0
- rezerwa na dodatkowe odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników	4 378,6	455,0	-3 923,6
Podróże służbowe	4 652,1	4 388,1	-264,0
Usługi obce, w tym	125 189,3	137 549,8	12 360,5
- obsługa systemów informatycznych	56 792,7	61 271,2	4 478,5
- usługi remontowe, naprawy, konserwacje, przeglądy	27 130,8	30 167,1	3 036,3
- usługi transmisji danych i wiadomości	19 113,2	20 698,7	1 585,5
Podatki i opłaty	31 211,2	26 321,4	-4 889,8
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	4 419,4	4 321,7	-97,7
Pozostałe koszty administracyjne, w tym	32 272,6	23 651,4	-8 621,2
- koszty informacji, promocji i edukacji	27 023,8	19 582,6	-7 441,2
- koszty organizacji konferencji międzynarodowych oraz seminariów i warsztatów organizowanych w ramach współpracy technicznej	3 189,2	2 126,3	-1 062,9
Razem	239 671,2	232 602,7	-7 068,5

Zmiana pozycji była głównie wynikiem zmniejszenia:

- kosztów informacji, promocji i edukacji przede wszystkim w związku z niższymi kosztami dofinansowania przedsięwzięć edukacyjnych,
- kosztów utworzenia rezerwy na dodatkowe odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników (por. Nota 21),
- kosztów podatków i opłat, przede wszystkim w związku ze spadkiem kosztów składek członkowskich NBP.

Jednocześnie nastąpił wzrost kosztów usług obcych, przede wszystkim w zakresie:

- aktualizacji i zapewnienia wsparcia dla oprogramowań informatycznych,
- remontów infrastruktury budowlanej w obiektach Centrali i oddziałów okręgowych NBP.

Nota 41 Koszty amortyzacji

w tys. złotych	2015	2016	Zmiana
Koszty amortyzacji środków trwałych	58 496,3	62 688,3	4 192,0
Koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych	22 625,5	22 152,0	-473,5
Razem	81 121,8	84 840,3	3 718,5

W 2016 r., podobnie jak w 2015 r., koszty amortyzacji środków trwałych dotyczyły głównie amortyzacji maszyn i urządzeń oraz budynków, natomiast koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych – oprogramowań informatycznych.

Nota 42 Koszty emisji znaków pieniężnych

Pozycja obejmuje koszty emisji banknotów i monet, w tym banknotów i monet kolekcjonerskich.

W 2016 r. pozycja wyniosła 250.932,1 tys. zł i była o 60.408,3 tys. zł niższa w porównaniu z 2015 r. Spadek pozycji był głównie wynikiem:

- zmniejszenia kosztów emisji banknotów powszechnego obiegu w wyniku spadku łącznej liczby zamówionych banknotów oraz zwiększenia w strukturze zamówienia udziału banknotów, których koszty jednostkowe są niższe; jednocześnie w 2016 r. zrealizowano zamówienia nowych banknotów o nominale 500 zł, które zostaną wprowadzone do obiegu w 2017 r.,
- zmniejszenia kosztów emisji monet powszechnego obiegu w wyniku spadku liczby zamówionych monet oraz niższych cen produkcji monet o nominale od 10 gr do 5 zł.

Nota 43 Pozostałe koszty

Pozycja obejmuje głównie koszty odpowiadające wartości nominalnej sprzedanych monet i banknotów kolekcjonerskich, koszty z tytułu sprzedaży środków trwałych, koszty rezerw na przyszłe zobowiązania z tytułu spraw sądowych oraz koszty z tytułu korekt przychodów/kosztów dotyczących lat ubiegłych.

W 2016 r. pozycja wyniosła 11.013,9 tys. zł i była o 20.564,7 tys. zł niższa w porównaniu z 2015 r., co było głównie efektem niższych kosztów z tytułu sprzedaży środków trwałych.

Nota 44 Wynik finansowy roku bieżącego i jego podział

Wynik finansowy NBP za 2016 r. wyniósł 9.200.986,7 tys. zł.

Zgodnie z art. 62 i 69 ustawy o NBP zysk NBP podlega podziałowi (w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów) na:

- odpis na fundusz rezerwowy NBP (5% zysku) – 460.049,3 tys. zł,
- wpłatę z zysku NBP do budżetu państwa – 8.740.937,4 tys. zł.

8. Pozostałe noty objaśniające

Nota 45 Elastyczna Linia Kredytowa

Elastyczna Linia Kredytowa jest instrumentem MFW, przeznaczonym dla krajów o stabilnych podstawach i prognozach makroekonomicznych. W przypadku Polski ma on charakter ostrożnościowy.

Obowiązująca na dzień 31 grudnia 2016 r. Elastyczna Linia Kredytowa została przyznana Polsce w dniu 14 stycznia 2015 r. przez Radę Wykonawczą MFW na okres dwóch lat (to jest do 13 stycznia 2017 r.). W dniu 13 stycznia 2016 r. Rada Wykonawcza MFW zaakceptowała wniosek Polski o zmniejszenie wysokości Elastycznej Linii Kredytowej z wysokości 15,5 mld SDR do wysokości 13,0 mld SDR. Dysponentem Elastycznej Linii Kredytowej był Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, a NBP pełnił rolę agenta finansowego Rządu.

W dniu 13 stycznia 2017 r. Rada Wykonawcza MFW zaakceptowała wniosek Polski o ponowne udzielenie dostępu do Elastycznej Linii Kredytowej w wysokości 6,5 mld SDR. Polska uzyskała dostęp do tego instrumentu MFW na okres dwóch lat (to jest do stycznia 2019 r.). Podobnie jak w przypadku instrumentu udostępnionego Polsce w 2015 r. dysponentem Elastycznej Linii Kredytowej jest Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, a NBP pełni rolę agenta finansowego Rządu.

Nota 46 Zdarzenia po dacie bilansu

Do dnia zatwierdzenia Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły zdarzenia, o których informacje otrzymano po dniu bilansowym, tj. 31.12.2016 i które miałyby istotny wpływ na treść tego sprawozdania finansowego.

9. Ryzyko finansowe i operacyjne

W NBP funkcjonuje system zarządzania ryzykiem stanowiący ciągły i powtarzalny proces decyzyjny, wspomagający – przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych – osiągnięcie celów banku. Obejmuje on:

- w zakresie ryzyka finansowego – działalność Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym (DZRF), odpowiedzialnego za zarządzanie tym ryzykiem;
- w zakresie ryzyka operacyjnego:
 - zdecentralizowane zarządzanie ryzykiem operacyjnym – dokonywane przez dyrektorów departamentów Centrali i Oddziałów Okręgowych NBP, którzy monitorują ryzyko operacyjne, przeprowadzają ocenę jego poziomu oraz podejmują działania ograniczające występowanie ryzyka w swojej jednostce;
 - działalność Departamentu Ryzyka Operacyjnego i Zgodności, który na bieżąco monitoruje i analizuje ryzyko operacyjne występujące w skali NBP, opracowuje regulacje oraz projekty rozwiązań dot. zmian procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Przygotowuje także sprawozdawczość nt. ryzyka operacyjnego dla Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i Zarządu NBP;
 - Komisję ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym (KZRO), która dokonuje oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w NBP, monitoruje bieżący poziom ryzyka operacyjnego i analizuje przyczyny powstawania ryzyka na poziomie wysokim lub nieakceptowalnym. Rekomenduje również Zarządowi NBP propozycje rozwiązań i zmian w tym obszarze;
- podejmowanie przez Zarząd NBP decyzji o charakterze strategicznym, na podstawie otrzymanywanych informacji na temat ryzyka finansowego i operacyjnego.

Zadania realizowane w ramach zarządzania ryzykiem obejmują:

- bieżące identyfikowanie oraz analizowanie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- pomiar poziomu ryzyka,
- dobór i stosowanie mechanizmów ograniczających ryzyko,
- monitorowanie i bieżące kontrolowanie skuteczności zastosowanych mechanizmów ograniczających ryzyko,
- okresowe informowanie o wynikach zarządzania ryzykiem,
- akceptację/brak akceptacji dla istniejącego poziomu ryzyka.

9.1. Ryzyko finansowe

Podstawowymi rodzajami ryzyka finansowego towarzyszącego działalności NBP są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe (stopy procentowej i kursowe). Akceptowany poziom ryzyka finansowego określany jest poprzez system limitów, ustalany w sposób

uwzględniający również ograniczenie ryzyka koncentracji. Ekspozycja na poszczególne rodzaje ryzyka, w ramach przyjętych ograniczeń, jest monitorowana na bieżąco przez DZRF. Analiza ekspozycji na ryzyko finansowe jest regularnie przedstawiana Zarządowi NBP.

9.1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością poniesienia strat finansowych wskutek niewywiązania się kontrahenta z ciążących na nim zobowiązań (w szczególności niespłacenia całości lub części kapitału wraz z odsetkami w uzgodnionym terminie) lub spadku wartości rynkowej instrumentów inwestycyjnych w konsekwencji pogorszenia wiarygodności kredytowej emitenta.

9.1.1.1. Ryzyko kredytowe w zarządzaniu rezerwami dewizowymi

W procesie zarządzania rezerwami dewizowymi NBP stosuje następujące metody ograniczania ryzyka kredytowego:

- ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i pozarządowych papierów wartościowych,
- kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej,
- limity dla kontrahentów do transakcji lokacyjnych oraz wymiany walutowej,
- ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych,
- kryteria wyboru emitentów papierów wartościowych,
- limity dla emitentów papierów wartościowych,
- zawieranie umów ramowych z kontrahentami,
- zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych.

Analizy ryzyka kredytowego są przeprowadzane przez NBP przy wykorzystaniu zarówno danych dotyczących sytuacji finansowej kontrahentów i ocen agencji ratingowych, jak również wyceny ryzyka odzwierciedlonej w kwotowaniach rynkowych.

Dominująca część rezerw dewizowych inwestowana jest w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe emitowane są przede wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe, skala inwestycji na rynku obligacji korporacyjnych jest niewielka. Również udział lokat w rezerwach dewizowych jest niski – transakcje zawierane są na krótkie terminy, z bankami o wysokiej wiarygodności kredytowej.

9.1.1.2. Ryzyko kredytowe w krajowych operacjach kredytowych

NBP, wspierając płynność systemu finansowego, może udzielać bankom kredytu refinansowego w złotych w celu uzupełnienia ich zasobów pieniężnych. Banki korzystają w szczególności z kredytu technicznego, a także kredytu lombardowego. Banki wykorzystują również kredyt w ciągu dnia

w euro. Ryzyko związane z tymi operacjami ograniczane jest poprzez zabezpieczenia spełniające kryteria określone przez NBP. Podstawowym zabezpieczeniem przedstawianym przez banki są papiery wartościowe Skarbu Państwa i NBP w złotych, przy czym lista aktywów zabezpieczających obejmuje również inne papiery wartościowe zdeponowane w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych – listy zastawne, obligacje komunalne, obligacje korporacyjne, emisje Europejskiego Banku Inwestycyjnego w PLN, a także papiery skarbowe w EUR. W przypadku kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku stosowane może być szersze spektrum zabezpieczeń.

Przy określaniu wymaganej wysokości zabezpieczenia stosowany jest współczynnik redukcji wartości aktywów zabezpieczających (*haircut*), służący zmniejszeniu prawdopodobieństwa spadku wartości rynkowej zabezpieczenia poniżej wartości udzielonego kredytu m.in. w wyniku niekorzystnych zmian cen rynkowych papierów wartościowych/kursów walutowych. Współczynnik redukcji wartości zabezpieczenia dla kredytu lombardowego oraz technicznego ustalany jest w odniesieniu do wartości nominalnej przyjętych papierów wartościowych.

Kredyt w ciągu dnia w euro udzielany jest zgodnie z zasadami określonymi przez EBC, a jego zabezpieczeniem mogą być obligacje skarbowe będące przedmiotem fixingu na BondSpot S.A. (dodatkowo uwzględniany jest *haircut* z tytułu ryzyka kursowego).

9.1.1.2.1. Należności przeterminowane z tytułu krajowych operacji kredytowych

Na dzień 31.12.2016 NBP posiadał przeterminowaną należność w kwocie 133.362,0 tys. zł od banku krajowego w upadłości likwidacyjnej z tytułu udzielonego w 2015 r. kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku (por. Nota 4 i Nota 9). Zabezpieczenie niespłaconej na dzień bilansowy części kredytu stanowiły wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP (por. Nota 28). W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że na 31.12.2016 zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z zabezpieczenia w pełni pokrywa wartość bilansową należności. Wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP, stanowiących zabezpieczenie udzielonego kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku nie wchodzi do masy upadłości banku krajowego zgodnie z przepisami zawartymi w art. 67 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze¹³ (Dz. U z 2015 r. poz. 233, z późn. zm.).

¹³ Z dniem 1 stycznia 2016 r. stosownie do art. 428 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978) tytuł ustawy otrzymał brzmienie "Prawo upadłościowe". Tym niemniej zgodnie z art. 449 tej ustawy (tj. Prawa restrukturyzacyjnego), w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 2016 r., wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. przepisy ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 r.

9.1.2. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności związane jest z możliwością poniesienia dodatkowych kosztów w razie konieczności niezwłocznego pozyskania płynnych środków.

Ze względu na fakt, iż NBP przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej, posiada on zdolność do kreowania płynności w walucie krajowej. Jest ona ograniczona przez odpowiedzialność NBP za stabilność waluty krajowej. Założenia polityki pieniężnej są co roku ustalane przez RPP, która kierując się powyższymi założeniami zatwierdza również plan finansowy NBP.

W procesie zarządzania rezerwami walutowymi NBP zapewnia właściwą płynność środków dopasowując bieżące i przewidywane przepływy pieniężne. Inwestycje dokonywane są na rynkach zapewniających niezwłoczną dostępność środków – waluty rezerwowe oraz instrumenty inwestycyjne charakteryzują się zasadniczo wysoką płynnością.

9.1.3. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej związane jest z możliwością spadku wartości rynkowej instrumentów finansowych w wyniku niekorzystnej zmiany ich rynkowej rentowności.

Podstawową miarą ryzyka stopy procentowej, stosowaną przez NBP, jest *modified duration* określające wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Ograniczając ryzyko stopy procentowej w procesie zarządzania rezerwami walutowymi, NBP określa benchmarkowy poziom *modified duration* rezerw walutowych wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2016 r. utrzymano *modified duration* rezerw na poziomie zbliżonym do obowiązującego w roku poprzednim.

Analiza wrażliwości, przeprowadzona w oparciu o *modified duration (MD)*¹⁴, wykazała, że zmiana stóp procentowych o 100 pb (dla każdego portfela walutowego, równomiernie na całej długości krzywej dochodowości) spowodowałaby zmianę wartości portfeli papierów wartościowych łącznie o 6.825,0 mln zł na 31.12.2016 (na 31.12.2015 o 6.280,3 mln zł). Poniżej zaprezentowano oszacowaną w oparciu o MD zmianę wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb.

¹⁴ W analizie wrażliwości wykorzystano wskaźnik MD dla poszczególnych portfeli walutowych papierów wartościowych na 31.12.2015 i 31.12.2016, jako miarę liniową zależności ceny od rentowności, a także stan portfeli papierów wartościowych na 31.12.2015 i 31.12.2016 według wartości wykorzystywanych do monitorowania MD.

Oszacowana w oparciu o MD zmiana wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb

w mln złotych	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
USD	2 186,16	2 706,47	520,31
EUR	1 496,20	1 597,06	100,86
GBP	1 197,87	1 299,95	102,08
AUD	878,99	788,23	-90,76
NOK	254,15	272,01	17,86
NZD	142,68	161,25	18,57
BRL	20,69	0,00	-20,69
MXN	103,51	0,00	-103,51
Razem	6 280,25	6 824,97	544,72

Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP, na koniec roku przychody powstałe z wyceny cenowej papierów wartościowych są ujmowane jako różnice z wyceny w pasywach bilansu, natomiast koszty obciążają wynik finansowy NBP.

9.1.4. Ryzyko kursowe

Ryzyko kursowe wynika z możliwości spadku wartości zasobów walut obcych na skutek niekorzystnych zmian kursów na rynku walutowym.

Oszacowanie ekspozycji na ryzyko kursowe jest dokonywane w oparciu o wartość zagrożoną (VaR) wyliczaną przy zastosowaniu metody parametrycznej. Poziom wartości zagrożonej wyliczony na dzień bilansowy jest uwzględniany przy określaniu wielkości rezerwy na ryzyko zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 4).

Zarządzając rezerwami walutowymi, NBP określa strukturę walutową benchmarku strategicznego wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2016 r. ograniczony został udział EUR, AUD i NOK w strukturze walutowej benchmarku strategicznego – obejmowała ona:

- 44% USD (w 2015 r. - 39%),
- 27% EUR (w 2015 r. - 29%),
- 12% GBP (w 2015 r. - 12%),
- 8% AUD (w 2015 r. - 10%),
- 6% NOK (w 2015 r. - 7%),
- 3% NZD (w 2015 r. - 3%).

Ponadto zakończono inwestycje w walutach krajów rozwijających się - MXN i BRL.

9.1.4.1. Ekspozycja na ryzyko kursowe

Poniżej przedstawiono wartości zasobów walutowych NBP na 31.12.2015 i 31.12.2016 w podziale na waluty, przy czym pozycje w walutach obcych związane z gospodarką własną jako nieistotne zostały zaprezentowane w ramach zasobu PLN.

31.12.2015 w tys. złotych	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	BRL	MXN	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA													
1. Złoto i należności w złote odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 713 371,9	0,0	13 713 371,9
2. Należności od nierzysydentów w walutach obcych	0,0	131 088 183,0	99 504 053,3	48 683 749,4	32 933 778,9	22 495 211,3	9 824 039,2	1 209 471,3	3 006 307,9	7 742 741,0	0,0	122 836,5	366 610 371,8
3. Należności od ryzysydentów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od nierzysydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	181 000,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	181 000,9
7. Dłużne papiery wartościowe ryzysydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 149 148,7	325 053,8	118 846,7	0,0	13 822,0	0,0	6 623,4	0,0	54 092,0	0,0	25,3	0,0	1 667 611,9
w tym wyniki wyrownania i wyensy pozycji pozabilansowych	0,0	325 053,8	27 082,5	0,0	13 822,0	0,0	6 623,4	0,0	0,0	0,0	0,0	25,3	372 571,0
AKTYWA OGÓLNE	1 330 149,6	131 413 236,8	99 622 900,0	48 683 749,4	32 947 600,9	22 495 211,3	9 830 662,6	1 209 471,3	3 006 307,9	7 796 833,0	13 713 371,9	122 861,8	372 172 356,5
PASYWA													
1. Pienięż w obiegu	163 225 778,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	163 225 778,0
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	123 346 018,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	123 346 018,8
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	132 707,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	132 707,9
4. Zobowiązania wobec rymych ryzysydentów w walucie krajowej	5 942 232,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 942 232,8
5. Zobowiązania wobec nierzysydentów w walucie krajowej	2 245 968,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 245 968,9
6. Zobowiązania wobec ryzysydentów w walutach obcych	0,0	1 456 619,3	8 499 428,6	50,4	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100 677,5	10 056 776,7
7. Zobowiązania wobec nierzysydentów w walutach obcych	0,0	1 729 981,7	136 712,7	10 177 129,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12 043 802,7
8. Zobowiązania wobec MFV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 057 646,7	0,0	0,0	7 057 646,7
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	193 851,8	324 822,1	31 408,2	303,9	15 368,0	1,1	7 579,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	573 365,8
w tym wyniki wyrownania i wyensy pozycji pozabilansowych	0,0	324 786,2	27 543,7	0,0	15 341,0	0,0	7 579,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,3	375 255,2
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	133 267,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133 267,4
12. Różnice z wyceny	35 207 106,4	161 105,6	118 200,0	327 195,4	299 243,3	307 679,9	196 244,3	0,0	28 626,6	0,0	0,0	0,0	36 645 364,5
13. Fundusze i rezerwy	13 701 557,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 701 557,1
14. Wynik finansowy	-2 932 130,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2 932 130,8
PASYWA OGÓLNE	341 196 358,3	3 672 598,7	8 785 749,5	10 504 639,0	314 611,3	307 681,9	203 823,3	0,0	28 626,6	7 057 646,7	0,0	100 709,2	372 172 356,5
POZYCJE POZABILANSOWE													
Waluta do drzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	2 302 223,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 181,8	2 303 405,6
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	81,2	0,0	1 492 213,1	0,0	597 946,9	0,0	219 164,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 303 405,6
ZASÓB NETTO	-339 866 209,9	130 042 951,9	89 344 937,4	38 179 110,4	32 035 042,7	22 187 529,4	9 413 674,9	1 209 471,3	2 977 679,3	739 186,3	13 713 371,9	23 334,4	23 334,4
w tym:													
Zasób bilansowy*	-339 866 209,7	127 740 440,5	90 837 641,7	38 179 110,4	32 634 508,6	22 187 529,4	9 627 794,9	1 209 471,3	2 977 679,3	739 186,3	13 713 371,9	22 152,6	22 152,6
Zasób pozabilansowy*	-81,2	2 302 511,4	-1 492 704,3	0,0	-599 465,9	0,0	-214 120,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 181,8	1 181,8

* Efekt wyrownania do sredniego koszu zasobu oraz wysensy kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycji A.10 i P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

31.12.2016 w tys. złotych	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	BRL	IDN	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA													
1. Złoto i należności w zlicze odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16 035 770,9	0,0	16 035 770,9
2. Należności od niezrydytów w walutach obcych	209 681 425,7	125 175 919,4	64 128 925,8	27 738 618,6	21 389 689,4	10 521 317,3	0,0	0,0	0,0	4 384 707,8	0,0	218 320,8	463 246 904,8
3. Należności od rezydentów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od niezrydytów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	424,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	424,0
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 283 391,5	98 914,3	106 635,7	0,0	19 726,9	7 079,7	32 940,7	0,0	0,0	56 716,0	0,0	0,0	1 605 404,8
<i>w tym: wyniki wyrownania / wyceny pozycji pozabilansowych</i>	0,0	98 914,3	10 883,9	0,0	19 726,9	7 079,7	32 940,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	169 555,5
AKTYWA OGÓMNE	1 283 815,5	209 780 340,0	125 282 555,1	64 128 925,8	27 758 345,5	21 396 749,1	10 542 258,0	0,0	0,0	4 451 423,8	16 035 770,9	218 320,8	460 888 504,5
PASywa													
1. Pieniądz w obiegu	187 574 848,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	187 574 848,5
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	114 553 118,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	114 553 118,7
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	468 823,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	468 823,0
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	4 980 569,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4 980 569,3
5. Zobowiązania wobec niezrydytów w walucie krajowej	4 369 292,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4 369 292,4
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	0,0	1 239 446,3	25 840 936,4	137,5	60,4	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	188 825,8	27 269 408,7
7. Zobowiązania wobec niezrydytów w walutach obcych	0,0	52 179 341,0	4 281 794,8	21 287 230,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	77 748 365,9
8. Zobowiązania wobec MFW	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 401 999,6	0,0	0,0	7 401 999,6
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	186 884,4	93 837,5	17 618,3	491,5	24 268,9	7 081,2	37 307,4	0,0	0,0	0,0	0,0	81,3	367 570,5
<i>w tym: wyniki wyrownania / wyceny pozycji pozabilansowych</i>	0,0	92 521,7	12 664,2	447,9	22 440,7	7 079,7	37 306,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	172 461,1
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	133 314,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133 314,0
12. Różnice z wyceny	42 992 297,6	139 355,0	287 746,9	452 106,4	75 885,1	242 101,6	206 279,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	44 312 771,7
13. Fundusze i rezerwy	13 315 346,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 315 346,1
14. Wynik finansowy	-1 606 924,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1 606 924,9
PASywa OGÓMNE	366 884 570,1	53 651 979,8	30 428 096,4	21 739 965,5	100 214,4	249 155,1	243 566,5	0,0	0,0	7 401 999,6	16 035 770,9	188 907,1	460 888 504,5
POZYCJE POZABILANSOWE													
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	455 017,4	0,0	103 315,5	425 233,7	0,0	672 700,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 656 266,9
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	0,0	1 084 534,4	352 149,7	102 867,6	0,0	116 716,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 656 266,9
ZASOB NETTO	-365 607 754,6	155 498 843,2	94 502 309,0	42 387 408,2	28 083 364,8	21 030 848,8	10 983 371,8	0,0	0,0	-2 950 575,8	16 035 770,9	29 413,7	-365 607 754,6
<i>w tym:</i>													
Zasób bilansowy*	-365 607 754,6	155 121 967,6	94 856 229,0	42 387 408,2	27 660 844,9	21 147 564,0	10 315 037,7	0,0	0,0	-2 950 575,8	16 035 770,9	29 413,7	-365 607 754,6
Zasób pozabilansowy*	0,0	-623 124,4	-353 920,0	0,0	422 519,9	-116 716,2	668 334,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Efekt wyrownania do średniego kosztu zasobu oraz wyceny kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycjach A.10.P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

9.1.4.2. Wartość zagrożona i rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Analiza ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest dokonywana w NBP przy zastosowaniu metody wartości zagrożonej (Value at Risk – VaR). Określa ona oczekiwaną stratę z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, która w warunkach normalnych, z założonym prawdopodobieństwem, nie powinna zostać przekroczona w przyjętym horyzoncie czasowym.

Wartość zagrożona jest następnie pomniejszona o przychody niezrealizowane z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, oszacowane na podstawie analizy ich rozkładu. Oszacowanie przychodów niezrealizowanych jest dokonywane w oparciu o stan zasobów walut obcych w strukturze walutowej rezerw na dzień bilansowy oraz historyczne szeregi czasowe średnich kosztów zasobu i średnich kursów NBP dla tych walut. Takie podejście pozwala na określenie stabilnego poziomu przychodów niezrealizowanych i tym samym ogranicza zmienność rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych.

Na 31.12.2015 kwota rezerwy wyniosła 11.207.911,6 tys. zł i była równa kwocie niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych, określającej minimalny poziom rezerwy (na mocy uchwały nr 12/2010). W związku z częściowym wykorzystaniem funduszu rezerwowego w kwocie 400.000,0 tys. zł na pokrycie straty z lat ubiegłych, wymagany poziom minimalny rezerwy uległ zmniejszeniu i na 31.12.2016 rezerwa została częściowo rozwiązana na dobro przychodów. Na 31.12.2016 kwotę rezerwy ustalono na poziomie 10.807.911,6 tys. zł.

9.1.5. Kapitał NBP

NBP jako centralny bank państwa, nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej banków.

Do składników kapitału, zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych, NBP kwalifikuje:

- fundusz statutowy,
- fundusz rezerwowy,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych,
- rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości,
- dodatnie różnice z wyceny kursowej i cenowej,
- stratę bilansową,
- część zysku roku bieżącego pozostającą w NBP (to jest 5%), która zostanie przeznaczona na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Poniżej przedstawiono wartości składników kapitału NBP.

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2015	31.12.2016
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0
Fundusz rezerwowowy	993 645,5	1 007 434,5
Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych	11 207 911,6	10 807 911,6
Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości	1 618 023,2	1 618 023,2
Różnice z wyceny	35 027 341,3	42 694 748,5
Strata bilansowa z lat ubiegłych	-11 207 911,6	-10 807 911,6
Część zysku pozostająca w NBP*	413 789,0	460 049,3
Razem	39 552 799,0	47 280 255,5
<i>% sumy bilansowej NBP</i>	10,6%	9,8%

* 5% z zysku NBP, który w 2016 r. wyniósł 9.200.986,7 tys. zł; a w 2015 r. - 8.275.780,8 tys. zł.

9.2. Ryzyko operacyjne

W NBP ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość poniesienia szkód materialnych lub niematerialnych, w tym niezrealizowania zadań i negatywnego wpływu na reputację, wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

W 2016 r. w NBP wyróżniano 4 podkategorie ryzyka operacyjnego: ryzyko bezpieczeństwa, ryzyko kadrowe, ryzyko prawne, ryzyko technologiczne, które dzieli się na teleinformatyczne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. systemów informatycznych i telekomunikacyjnych, oprogramowania i sprzętu IT) oraz niteleinformacyjne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. obiektów budowlanych i elementów wyposażenia ruchomego).

Do stosowanych w NBP mechanizmów ograniczania ryzyka należą w szczególności:

- regulacje zewnętrzne i wewnętrzne,
- zakresy czynności i obowiązków oraz podział zadań,
- uzgadnianie danych oraz zasada komisyjności,
- stosowanie systemu limitów i ograniczeń (finansowych, czasowych),
- wprowadzanie kontroli dostępu oraz zabezpieczeń teleinformatycznych, fizycznych i elektronicznych,
- sporządzanie kopii zapasowych, planów awaryjnych i ewakuacyjnych,
- ubezpieczenia,
- kontrola i audyt wewnętrzny.

Od 2016 r. w NBP obowiązuje nowa uchwała w sprawie zarządzania ryzykiem operacyjnym, odzwierciedlająca zmiany organizacyjne i usprawniająca proces zarządzania tym ryzykiem. Zmiany w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym polegają m.in. na:

- zastąpieniu samoocen kwartalnych samooceną roczną, której celem jest zidentyfikowanie przez jednostki organizacyjne NBP ryzyk oraz ich ocena, poszerzona o analizę przyszłych ryzyk, mogących mieć wpływ na realizację zadań,
- zweryfikowaniu Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), opracowaniu nowych wraz z dodaniem do nich wartości progowych umożliwiających monitorowanie ich akceptowalności,
- wyznaczeniu poziomów nieakceptowalnego ryzyka dla incydentów, samooceny rocznej i bieżącej oraz wskazaniu sposobów postępowania w takich przypadkach, co pozwala na szybsze reagowanie przez podejmowanie działań zaradczych,
- obowiązku tworzenia planów działań zaradczych ograniczających ryzyko operacyjne w przypadku zidentyfikowania nieakceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego.

W 2016 r. Komisja ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym odbyła 12 posiedzeń i wydała 15 rekomendacji. Na posiedzeniach podejmowano tematy związane m.in. z bezpieczeństwem teleinformatycznym, planami ciągłości działania, bieżącymi zagadnieniami mającymi wpływ na poziom ryzyka operacyjnego w NBP.

W 2016 r. w ramach zarządzania ryzykiem zgodności, promowano zasady godnego, uczciwego i profesjonalnego zachowania pracowników, zgodnie ze standardami ustalonymi przez Prezesa NBP w dokumencie Zasady Etyki Pracowników Narodowego Banku Polskiego.

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Adam Glapiński
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Andrzej Kaźmierczak
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Paweł Samecki
/-/ Paweł Szałamacha
/-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2017 r.

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA NA TEMAT SKRÓCONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Dla Rady Polityki Pieniężnej Narodowego Banku Polskiego

Załączone skrócone sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku Narodowego Banku Polskiego („NBP”) z siedzibą w Warszawie 00-919, ul. Świętokrzyska 11/21, na które składają się bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku, rachunek zysków i strat za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz skrócona informacja dodatkowa („załączone skrócone sprawozdanie finansowe”) powstało na podstawie zbadanego sprawozdania finansowego NBP sporządzonego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku („zbadane sprawozdanie finansowe”).

Z dniem 24 marca 2017 roku wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o zbadanym sprawozdaniu finansowym. Zbadane sprawozdanie finansowe, jak również załączone skrócone sprawozdanie finansowe, nie odzwierciedlają skutków zdarzeń, które miały miejsce po dacie naszej opinii na temat zbadanego sprawozdania finansowego.

Skrócone sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich informacji wymaganych przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego. Roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.), uchwałą nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 38, z późn. zm.), uchwałą nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP Nr 17, poz. 19) oraz uchwałą nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim (z późn. zm.). W związku z powyższym zapoznanie się ze skróconym sprawozdaniem finansowym nie stanowi substytutu zapoznania się ze zbadanym sprawozdaniem finansowym.

Odpowiedzialność Zarządu NBP za skrócone sprawozdanie finansowe

Zarząd NBP jest odpowiedzialny za sporządzenie załączonego skróconego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 1 skróconej informacji dodatkowej do załączonego skróconego sprawozdania finansowego.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Jesteśmy odpowiedzialni za wyrażenie opinii o załączonym skróconym sprawozdaniu finansowym na podstawie procedur przeprowadzonych zgodnie z Krajowym Standardem Rewizji Finansowej 810 „Zlecenie sporządzenia sprawozdania na temat skróconych sprawozdań finansowych”.

Opinia

Naszym zdaniem załączone skrócone sprawozdanie finansowe, które sporządzono na podstawie zbadanego sprawozdania finansowego, jest spójne, we wszystkich istotnych aspektach, ze zbadanym sprawozdaniem finansowym, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 1 skróconej informacji dodatkowej do załączonego skróconego sprawozdania finansowego.

Warszawa, dnia 15 maja 2017 roku

Kluczowy Biegły Rewident

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'A. Krasowski', is written over a horizontal line.

Arkadiusz Krasowski
Biegły Rewident
nr 10018

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka komandytowa
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

działający w imieniu
Ernst & Young Audyt Polska spółka
z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
nr ewid. 130

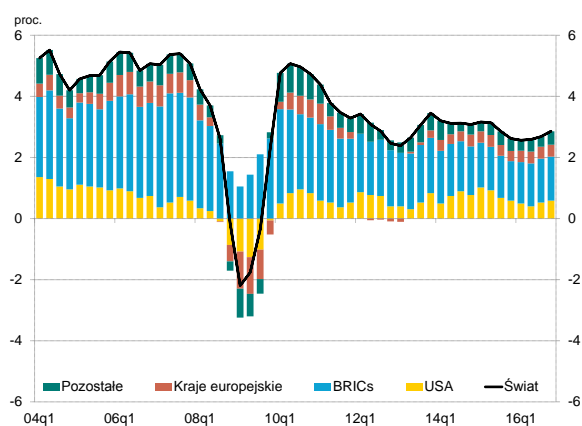
2. Otoczenie polskiej gospodarki

W 2016 r. wzrost gospodarczy na świecie był nadal umiarkowany, jednak w II połowie roku pojawiły się sygnały jego ożywienia (Wykres 12). Dynamika cen w otoczeniu polskiej gospodarki przez większą część roku pozostawała bardzo niska, rosnąc wyraźnie dopiero pod koniec roku.

W strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym Polski, w 2016 r. dynamika PKB była stabilna (Wykres 13). Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego pozostał rosnący popyt wewnętrzny wspierany przez poprawiającą się sytuację na rynku pracy. Wzrostowi w strefie euro sprzyjała również ekspansywna polityka pieniężna EBC, która przekładała się na poprawę warunków finansowania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz na bardzo niskie, a nawet ujemne, stopy procentowe i rentowności obligacji skarbowych (Wykres 16). Dynamikę PKB w strefie euro przez większą część roku ograniczał natomiast słaby wzrost eksportu związany z niską dynamiką handlu światowego. W większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrost PKB w 2016 r. był nieco niższy niż w poprzednich latach. Było to związane głównie ze spadkiem nakładów inwestycyjnych po zakończeniu perspektywy finansowej UE 2007-2013.

W Stanach Zjednoczonych w 2016 r. utrzymała się dobra koniunktura gospodarcza, chociaż dynamika PKB obniżyła się przejściowo w I połowie roku, głównie z uwagi na ograniczenie aktywności w sektorze wydobywczym w warunkach niższych niż w poprzednich latach cen ropy naftowej. W największych gospodarkach wschodzących koniunktura była wciąż słaba. W Chinach wzrost gospodarczy był niższy niż w poprzednich latach, choć pod koniec roku nieznacznie przyspieszył. Z kolei w Rosji trwała recesja, lecz jej skala stopniowo malała (Wykres 13).

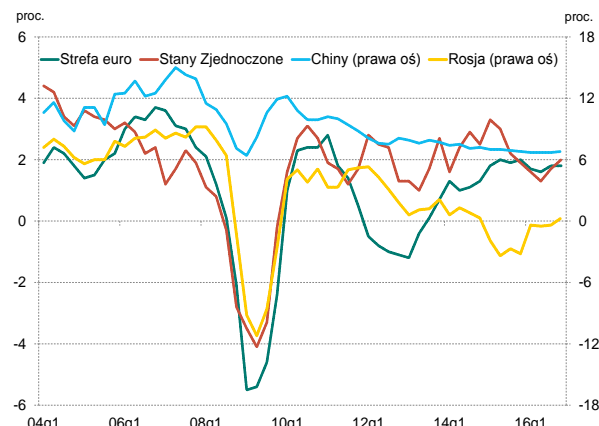
Wykres 12. Roczna dynamika PKB na świecie w latach 2004-2016 z podziałem na grupy krajów

Źródło: dane Bloomberg, Eurostat, MFW, obliczenia NBP.

Średnia dynamika PKB gospodarek stanowiących 80% światowego PKB (Australii, Brazylii, Chin, Francji, Hiszpanii, Indii, Indonezji, Japonii, Kanady, Korei, Meksyku, Niemiec, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Turcji, Wielkiej Brytanii i Włoch), ważona PKB.

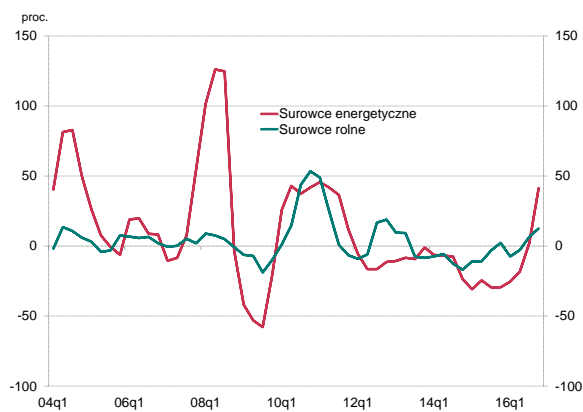
Wykres 13. Roczna dynamika PKB w wybranych gospodarkach w latach 2004-2016

Źródło: dane Bloomberg.

Ceny surowców w 2016 r. były znacząco niższe niż w poprzednich latach, jednak ich poziom systematycznie rósł w ciągu roku. W efekcie roczna dynamika cen surowców była ujemna w I połowie roku, a w II połowie roku stała się dodatnia (Wykres 14)⁷⁸. Takie kształtowanie się cen surowców w znaczącym stopniu determinowało zmiany dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych na świecie. W I połowie roku zarówno w strefie euro, jak i krajach Europy Środkowo-Wschodniej utrzymywała się deflacja. Natomiast w II półroczu – wraz ze wzrostem cen surowców, w tym ropy naftowej – roczna dynamika cen konsumpcyjnych w otoczeniu polskiej gospodarki stała się dodatnia (Wykres 15). Jednocześnie – w warunkach wciąż niskiej presji popytowej – inflacja bazowa w strefie euro i Europie Środkowo-Wschodniej była nadal wyraźnie niższa od wieloletniej średniej.

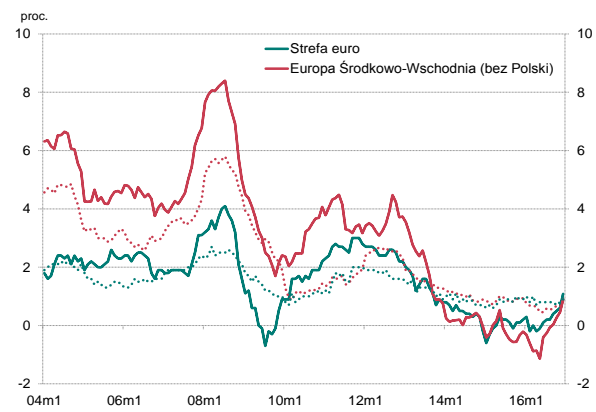
Wykres 14. Roczna dynamika cen surowców energetycznych i rolnych w dolarach amerykańskich w latach 2004-2016

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

W skład indeksu cen surowców rolnych wchodzi ceny: pszenicy, rzepaku, wieprzowiny, ziemniaków, cukru, kakao, kawy, odtuszczonego mleka w proszku, masła, zagęszczonego mrożonego soku pomarańczowego. System wag odwzorowuje strukturę konsumpcji polskich gospodarstw domowych. W skład indeksu cen surowców energetycznych wchodzi ceny: węgla, ropy i gazu. System wag odwzorowuje strukturę zużycia nośników energii pierwotnej w gospodarce polskiej.

Wykres 15. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych w otoczeniu gospodarczym Polski w latach 2004-2016

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

Inflacja HICP i inflacja bazowa (HICP po wyłączeniu cen żywności nieprzetworzonej i energii; oznaczona przerywaną linią). Wskaźniki dla Europy Środkowo-Wschodniej są średnimi ważonymi PKB dla następujących krajów: Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Słowacji, Słowenii, Rumunii i Węgier.

W tych warunkach EBC w 2016 r. zwiększył skalę ekspansywności prowadzonej polityki pieniężnej. W szczególności, w I połowie roku EBC obniżył stopy procentowe, w tym stopę depozytową do bardziej ujemnego poziomu, a także wydłużył termin skupu aktywów finansowych, zwiększając jednocześnie jego miesięczną skalę. W II połowie roku, pomimo wzrostu inflacji w strefie euro, EBC ponownie wydłużył termin funkcjonowania programu skupu aktywów, podejmując zarazem decyzję o obniżeniu jego miesięcznej skali. Z kolei Fed – w związku z niższą dynamiką aktywności gospodarczej w Stanach Zjednoczonych w I połowie 2016 r. – utrzymywał stopy procentowe na niezmiennym poziomie, po ich podwyższeniu w grudniu 2015 r. Wraz z poprawą koniunktury

⁷⁸ Od grudnia 2015 r. do grudnia 2016 r. ceny ropy naftowej wzrosły o 41,2%, ceny węgla o 64,8%, ceny gazu o 10%, a ceny surowców rolnych o 10,8%. Jednocześnie poziom cen ropy, gazu i surowców rolnych był niższy od 10-letniej średniej o odpowiednio 35%, 25% i 13%.

i ponownym wzrostem inflacji, Fed podniósł stopy procentowe w grudniu 2016 r., sygnalizując ich dalsze podwyżki w kolejnych latach.

W warunkach stopniowo poprawiającej się koniunktury w części gospodarek wschodzących i Stanach Zjednoczonych, a także nadal silnie ekspansywnej polityki pieniężnej większości głównych banków centralnych, ceny akcji na świecie nieznacznie wzrosły w 2016 r. (Wykres 16). Jednocześnie zaostrenie polityki pieniężnej Fed przyczyniło się do wzrostu rentowności obligacji skarbowych w Stanach Zjednoczonych oraz w niektórych krajach rozwijających się, wpływając również na osłabienie walut części gospodarek wschodzących. Z kolei w kierunku aprecjacji kursów walut gospodarek będących eksporterami netto surowców oddziaływał wzrost cen surowców (Wykres 17).

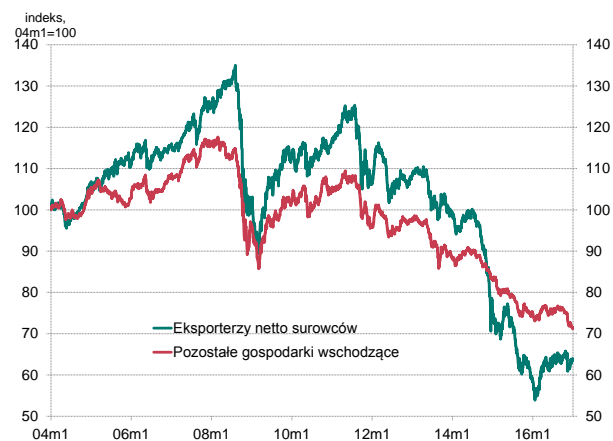
Wykres 16. Rentowności 10-letnich obligacji skarbowych Niemiec i Stanów Zjednoczonych oraz indeks cen na światowych rynkach akcji w latach 2004-2016

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

Indeks cen na światowych rynkach akcji to MSCI (Morgan Stanley Capital International) World Index.

Wykres 17. Kursy walut gospodarek wschodzących w latach 2004-2016

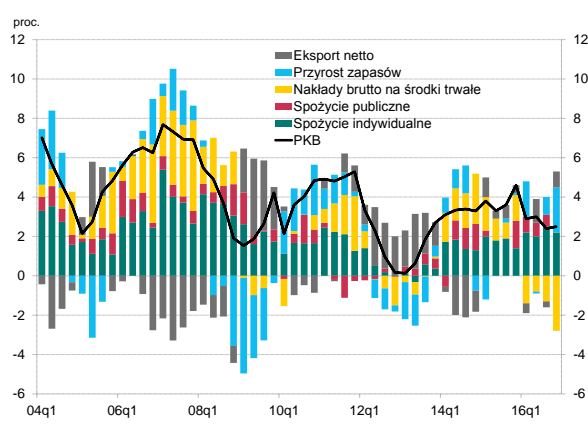
Źródło: dane Bloomberg i MFV, obliczenia NBP.

Indeksy kursów walut gospodarek wschodzących w relacji do dolara, ważone PKB. Kraje będące eksporterami netto surowców: Brazylia, Chile, Kolumbia, Meksyk, Peru, Rosja i RPA. Pozostałe gospodarki wschodzące: Indie, Indonezja, Korea, Malesja, Filipiny, Polska, Rumunia, Singapur, Tajwan, Tajlandia, Turcja, Ukraina i Węgry. Wzrost oznacza aprecjację

3. Produkt Krajowy Brutto

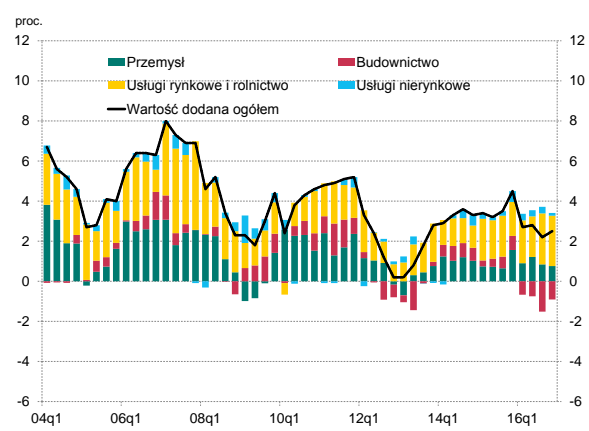
Wzrost realnego PKB w 2016 r. wyniósł 2,7% wobec 3,8% rok wcześniej (Wykres 18; Tabela 7). Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego był popyt konsumpcyjny, którego dynamika była wyższa niż w poprzednim roku. Do niższej dynamiki PKB w 2016 r. przyczynił się natomiast głównie spadek inwestycji związany z zakończeniem perspektywy finansowej UE 2007-2013. Wzrost gospodarczy – pomimo obniżenia – pozostał zbliżony do dynamiki produktu potencjalnego.

Wykres 18. Roczna dynamika PKB i jej struktura w latach 2004-2016

Źródło: dane GUS.

Wykres 19. Roczna dynamika wartości dodanej i jej struktura w latach 2004-2016

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A i G-N klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowanie i działalność wspierającą.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną.

Szybszy wzrost spożycia indywidualnego w 2016 r. był w znacznej mierze związany z poprawą na rynku pracy, przejawiającą się we wzroście płac i zatrudnienia, a także z rozpoczęciem wypłat świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500 plus”. W kierunku wzrostu konsumpcji prywatnej oddziaływała też poprawa nastrojów konsumentów oraz niższe niż w poprzednich latach oprocentowanie kredytów.

Spadek nakładów brutto na środki trwałe – podobnie jak w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej (zob. również Załącznik 2. Otoczenie polskiej gospodarki) – wynikał głównie z przejściowego obniżenia się absorpcji środków unijnych po zakończeniu perspektywy finansowej UE 2007-2013.

W konsekwencji niższego napływu środków unijnych obniżyły się inwestycje publiczne oraz przedsiębiorstw. Spadkowi inwestycji publicznych i przedsiębiorstw towarzyszył jednak wzrost inwestycji mieszkaniowych, któremu sprzyjały zwiększające się dochody do dyspozycji gospodarstw domowych oraz wysoka dostępność i niższe niż w poprzednich latach oprocentowanie kredytów.

W 2016 r. wkład eksportu netto do dynamiki PKB był nieznacznie dodatni, choć mniejszy niż w poprzednim roku, wskutek silniejszego przyśpieszenia importu niż eksportu. Przyśpieszenie dynamiki importu było związane ze zwiększeniem się wzrostu popytu konsumpcyjnego. Wyższej dynamice eksportu sprzyjał natomiast stabilny wzrost gospodarczy w strefie euro oraz rosnąca konkurencyjność cenowa polskich produktów w warunkach słabszego niż rok wcześniej kursu złotego.

Dekompozycja sektorowa dynamiki wartości dodanej wskazuje, że w 2016 r. głównym źródłem wzrostu gospodarczego był wzrost aktywności w sektorze usług. Dodatni był również wkład przemysłu do wzrostu wartości dodanej, podczas gdy w budownictwie wartość dodana obniżyła się (Wykres 19; Tabela 7).

Tabela 7. PKB i jego komponenty w latach 2008-2016

	2016		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		2016		
	Ceny bieżące (mld PLN)	proc. PKB	Roczna dynamika (w proc., ceny stałe roku poprzedniego)												
			Q1	Q2	Q3	Q4									
PKB	1851,2	100,0	4,2	2,8	3,7	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	2,7	2,9	3,0	2,4	2,5
Popyt krajowy	1779,2	96,1	5,4	-0,1	4,2	4,2	-0,5	-0,6	4,7	3,3	2,4	3,5	1,9	2,7	1,7
Spożycie	1416,4	76,5	6,2	3,6	2,8	2,0	0,5	0,8	2,8	2,8	3,6	3,6	3,5	4,0	3,1
Spożycie indywidualne	1072,3	57,9	6,8	3,6	2,5	3,3	0,8	0,3	2,6	3,0	3,8	3,4	3,4	4,1	4,5
Akumulacja Nakłady brutto na środki trwałe	362,8	19,6	2,7	-12,6	9,7	12,8	-3,9	-5,8	12,8	4,9	-1,8	2,9	-5,0	-2,2	-1,6
Nakłady brutto na środki trwałe	334,3	18,1	8,8	-2,7	-0,4	8,8	-1,8	-1,1	10,0	6,1	-7,9	-9,8	-4,5	-6,7	-9,8
Eksport	967,8	52,3	7,1	-5,9	12,9	7,9	4,6	6,1	6,7	7,7	9,0	7,1	11,8	7,8	9,3
Import	895,9	48,4	9,5	-12,4	14,0	5,5	-0,3	1,7	10,0	6,6	8,9	8,7	10,1	8,7	8,2
Wartość dodana	1637,5	88,5	4,2	3,1	3,5	5,0	1,7	1,5	3,3	3,7	2,6	2,7	2,8	2,2	2,5
Przemysł	433,6	23,4	6,3	0,3	8,4	7,9	2,8	0,9	4,5	3,8	3,6	3,2	5,0	3,6	2,7
Budownictwo	112,3	6,1	2,5	10,1	4,9	13,5	-4,0	-5,0	9,0	6,4	-12,0	-12,7	-9,6	-16,7	-9,6
Usługi rynkowe i rolnictwo	851,3	46,0	3,3	2,6	2,1	3,5	2,2	3,2	2,5	3,7	4,6	4,3	3,8	4,8	5,3
Usługi nierynkowe	240,2	13,0	3,1	5,3	-0,3	1,1	0,1	0,9	1,7	2,0	1,8	2,0	2,2	2,3	0,9
	Wkład do rocznej dynamiki PKB (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)														
Popyt krajowy	-	-	5,5	-0,3	4,3	4,3	-0,5	-0,6	4,7	3,2	2,4	3,4	1,8	2,7	1,7
Spożycie	-	-	4,9	2,9	2,3	1,6	0,4	0,6	2,2	2,2	2,8	3,0	2,7	3,1	2,2
Spożycie indywidualne	-	-	4,1	2,2	1,7	2,0	0,5	0,2	1,5	1,8	2,3	2,2	2,0	2,5	2,2
Akumulacja Nakłady brutto na środki trwałe	-	-	0,6	-3,0	1,9	2,7	-0,9	-1,2	2,5	1,0	-0,4	0,4	-0,9	-0,4	-0,5
Eksport netto	-	-	-1,3	3,2	-0,5	0,9	2,1	2,0	-1,4	0,6	0,3	-0,5	1,2	-0,3	0,8
Przemysł	-	-	1,5	-0,1	2,1	1,9	0,4	0,1	1,2	1,0	0,9	0,9	1,2	0,8	0,8
Budownictwo	-	-	-0,1	0,9	0,5	0,8	-0,2	-0,4	0,7	0,5	-1,0	-0,7	-0,7	-1,5	-0,9
Usługi rynkowe i rolnictwo	-	-	2,2	1,4	1,0	1,4	1,4	1,4	1,2	1,9	2,4	2,1	2,0	2,5	2,5
Usługi nierynkowe	-	-	0,2	0,7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

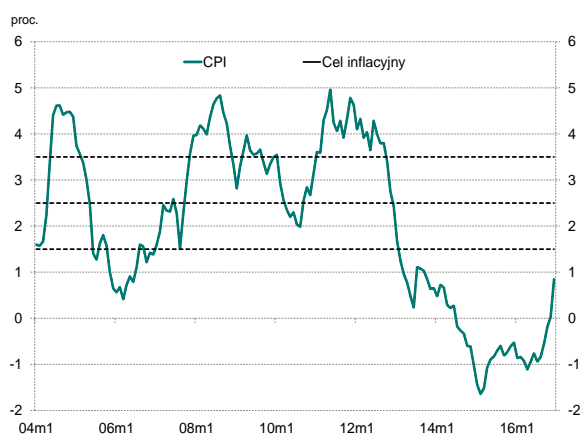
Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A i G-N klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomie, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowanie i działalność wspierającą.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną.

4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych

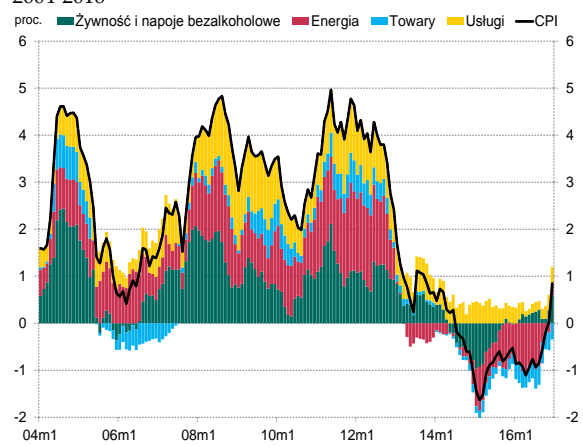
Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2016 r. wyniosła średnio $-0,6\%$ (wobec $-0,9\%$ w roku poprzednim), przy czym pod koniec roku osiągnęła wartości dodatnie (Wykres 20; Tabela 8).

Wykres 20. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych na tle celu inflacyjnego w latach 2004-2016

Źródło: dane GUS.

Wykres 21. Roczna dynamika cen konsumpcyjnych i wkład głównych kategorii cen do dynamiki CPI w latach 2004-2016

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

W 2016 r. kształtowanie się dynamiki cen w Polsce, podobnie jak w innych gospodarkach europejskich, było determinowane głównie zmianami cen surowców energetycznych na rynkach światowych (Wykres 21). W I połowie roku ceny tych surowców były wyraźnie niższe niż w poprzednich latach, przez co ich roczna dynamika była ujemna (zob. Załącznik 2. Otoczenie polskiej gospodarki). W II połowie roku nastąpił ich wzrost, co znalazło odzwierciedlenie w stopniowym zwiększaniu się dynamiki cen energii, która jednak osiągnęła wartości dodatnie dopiero pod koniec roku. W 2016 r. dynamikę cen energii zmniejszały także obniżki regulowanych administracyjnie opłat za gaz ziemny i energię elektryczną dla gospodarstw domowych⁷⁹, a także spadek cen opału.

Niższe niż w poprzednim roku ceny surowców znajdowały również odzwierciedlenie w słabszej presji kosztowej w gospodarce, która – wraz z niską inflacją w otoczeniu polskiej gospodarki – ograniczała dynamikę cen towarów. Przez cały 2016 r. roczna dynamika cen towarów pozostawała ujemna, przyczyniając się tym samym do niższej dynamiki cen w Polsce. Jednocześnie w kierunku wyższej dynamiki cen towarów oddziaływał słabszy niż w poprzednim roku kurs złotego.

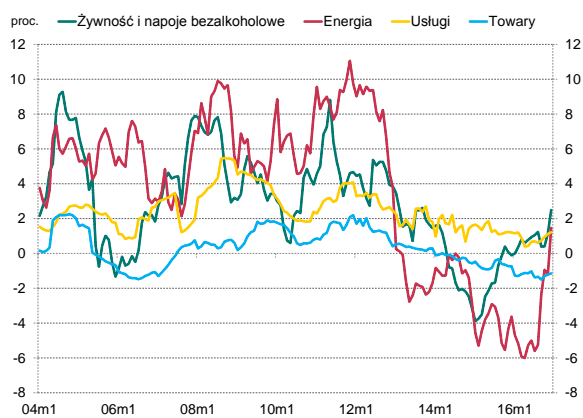
Do wyższej niż w poprzednim roku średniorocznej dynamiki CPI przyczyniała się utrzymująca się przez cały rok dodatnia dynamika cen żywności i usług (Wykres 21; Wykres 22). W kierunku wzrostu cen żywności oddziaływał utrzymujący się na rynkach światowych przez niemal cały rok wzrost cen

⁷⁹ Obniżkę taryf na energię elektryczną przeprowadzono w styczniu 2016 r., a na gaz ziemny w styczniu, kwietniu i lipcu.

wielu surowców rolnych (m.in. wieprzowiny, nabiału, cukru, kawy, cytrusów, a pod koniec roku także warzyw). Na ceny żywności wpływały dodatkowo czynniki krajowe. Przede wszystkim niższa krajowa podaż owoców i warzyw związana z suszą w 2015 r. oddziaływała w kierunku wyższych cen tych towarów w I połowie 2016 r., a ograniczanie pogłowia zwierząt hodowlanych, spowodowane niską opłacalnością produkcji, przyczyniało się do wyższej dynamiki cen mięsa i produktów nabiałowych.

Z kolei wzrostowi cen usług sprzyjał coraz szybciej rosnący popyt konsumpcyjny wspierany przez wzrost zatrudnienia i płac, wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500 plus”, a także bardzo dobre nastroje konsumentów i stabilny wzrost akcji kredytowej. Do wyższych cen usług przyczynił się również, w znacznym stopniu, wzrost opłat związanych z użytkowaniem mieszkania oraz podwyżki ubezpieczeń pojazdów silnikowych.

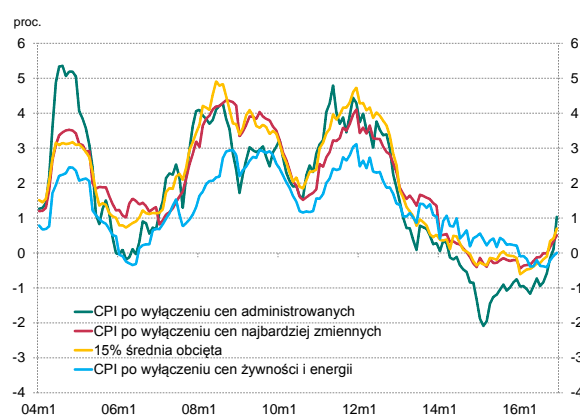
Wykres 22. Roczna dynamika cen żywności i napojów bezalkoholowych, energii, towarów oraz usług w latach 2004-2016

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Kategoria energia obejmuje nośniki energii (energia elektryczna i ciepła, gaz oraz opał), a także paliwa silnikowe (do prywatnych środków transportu); kategoria towary nie obejmuje żywności i napojów bezalkoholowych oraz energii.

Wykres 23. Wskaźniki inflacji bazowej w latach 2004-2016 (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Tabela 8. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do rocznej dynamiki CPI

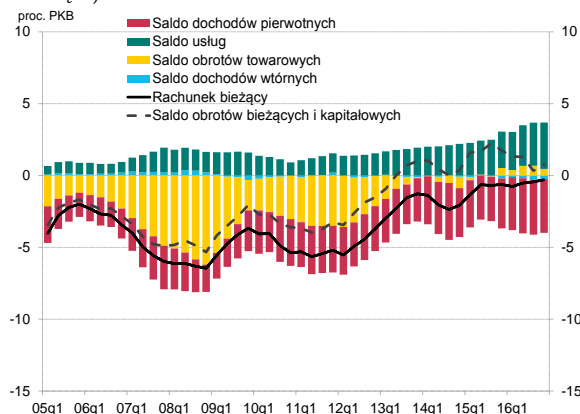
	Wagi 2016 proc.	Roczna dynamika (w proc.)												średnio w roku
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
CPI	100,0	-0,9	-0,8	-0,9	-1,1	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8	-0,5	-0,2	0,0	0,8	-0,6
Inflacja bazowa	58,9	-0,1	-0,1	-0,2	-0,4	-0,4	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4	-0,2	-0,1	0,0	-0,2
Towary	30,2	-1,3	-1,3	-1,2	-1,1	-1,1	-1,0	-1,4	-1,3	-1,5	-1,3	-1,2	-1,1	-1,2
Usługi	28,6	1,2	1,2	0,9	0,4	0,4	0,7	0,7	0,6	0,7	0,9	1,1	1,2	0,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	0,0	0,4	0,8	0,6	0,8	0,9	1,0	1,2	0,4	0,4	1,2	2,5	0,8
Przetworzona	13,1	-1,0	-0,7	-0,6	-0,5	-0,4	-0,2	-0,1	0,3	0,6	1,2	1,7	2,1	0,2
Nieprzetworzona	11,0	1,2	1,6	2,4	1,9	2,1	2,2	2,4	2,3	0,1	-0,5	0,5	2,9	1,6
Mięso	6,3	-2,0	-2,1	-1,9	-2,1	-1,0	-0,6	0,7	1,3	1,2	1,6	2,3	3,1	0,0
Warzywa	2,4	5,2	4,4	6,9	7,9	10,1	7,9	5,2	2,8	-5,7	-7,5	-5,6	0,9	2,8
Owoce	1,4	9,3	13,6	14,5	8,6	1,9	4,1	4,6	4,6	2,3	-1,1	0,4	4,1	5,5
Energia	17,1	-4,7	-5,2	-5,9	-6,0	-5,3	-5,0	-5,6	-5,3	-2,4	-0,9	-1,2	1,5	-3,9
Nośniki energii	12,0	-2,5	-2,7	-2,7	-3,3	-3,3	-3,2	-3,1	-3,1	-2,3	-2,1	-2,0	-1,6	-2,6
Paliwa	5,1	-9,8	-11,3	-13,4	-12,3	-9,9	-9,0	-11,1	-10,2	-2,5	1,8	0,7	8,9	-6,7
wg 12 grup COICOP														
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	0,0	0,4	0,8	0,6	0,8	0,9	1,0	1,2	0,4	0,4	1,2	2,5	0,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,6	0,9	0,6	0,3	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,9	1,0	0,7
Odzież i obuwie	5,5	-4,6	-4,5	-3,5	-3,9	-4,3	-4,1	-4,7	-4,8	-4,9	-4,6	-4,7	-4,7	-4,4
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	21,0	-0,6	-0,6	-0,7	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0	-0,5	-0,4	-0,4	-0,1	-0,7
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,0	-0,5	-0,4	-0,6	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,2	0,2	0,4	0,0	0,3	-0,1
Zdrowie	5,4	0,1	0,0	-0,1	0,1	0,3	0,4	-1,2	-1,4	-2,1	-2,1	-1,8	-1,6	-0,8
Transport	8,7	-6,4	-7,3	-8,4	-8,0	-6,8	-6,0	-7,1	-6,9	-2,5	0,3	-0,2	4,3	-4,6
Łączność	5,3	-0,2	0,0	-0,3	-1,6	-1,1	-0,4	-1,4	-1,4	-1,2	-0,8	-0,7	-0,7	-0,8
Rekreacja i kultura	6,6	-0,7	-0,5	-2,0	-2,9	-3,1	-3,0	-2,3	-2,3	-2,1	-1,8	-1,2	-0,8	-1,9
Edukacja	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,9	0,7	0,7	0,7	0,8
Restauracje i hotele	5,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	1,7	1,7	1,6	1,6	1,4
Inne towary i usługi	5,8	0,3	0,3	0,6	0,9	1,3	1,7	1,7	2,0	1,8	2,4	3,0	2,9	1,6
Wkład do rocznej dynamiki CPI (w pkt proc.)														
	Wagi 2016 proc.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	średnio w roku
CPI	100,0	-0,9	-0,8	-0,9	-1,1	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8	-0,5	-0,2	0,0	0,8	-0,6
Inflacja bazowa	58,9	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Towary	30,2	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4
Usługi	28,6	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,3	0,6	0,2
Przetworzona	13,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,0
Nieprzetworzona	11,0	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,0	-0,1	0,1	0,3	0,2
Mięso	6,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0
Warzywa	2,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,1
Owoce	1,4	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Energia	17,1	-0,8	-0,9	-1,0	-1,0	-0,9	-0,9	-1,0	-0,9	-0,4	-0,2	-0,2	0,2	-0,7
Nośniki energii	12,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3
Paliwa	5,1	-0,5	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,6	-0,5	-0,1	0,1	0,0	0,4	-0,3
wg 12 grup COICOP														
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,3	0,6	0,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Odzież i obuwie	5,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	21,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,1
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zdrowie	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Transport	8,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,7	-0,6	-0,5	-0,6	-0,6	-0,2	0,0	0,0	0,4	-0,4
Łączność	5,3	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Rekreacja i kultura	6,6	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Edukacja	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Restauracje i hotele	5,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Inne towary i usługi	5,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1

Źródło: dane GUS i obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

5. Bilans płatniczy

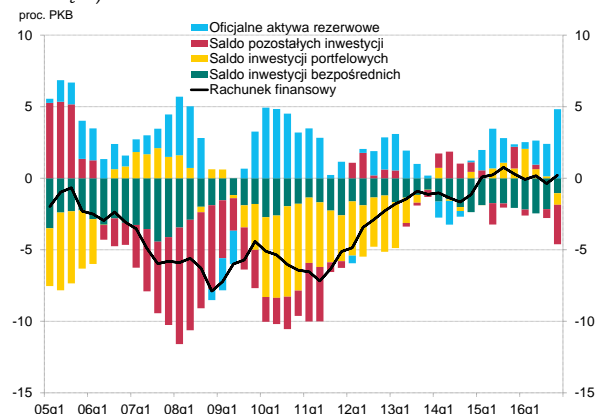
W 2016 r. deficyt na rachunku obrotów bieżących był na historycznie niskim poziomie i wyniósł 0,3% PKB (wobec 0,6% PKB w 2015 r. oraz 3,5% średnio w latach 2004-2016; Wykres 24; Wykres 25). Jego źródłem pozostał deficyt na rachunku dochodów. Jednocześnie w handlu zagranicznym zwiększyła się nadwyżka, co było związane ze wzrostem salda w handlu usługami.

Wykres 24. Saldo obrotów bieżących i kapitałowych oraz jego dekompozycja w latach 2005-2016 (cztery kwartały krocząco)

Źródło: dane NBP i GUS.

Wykres 25. Saldo rachunku finansowego oraz jego dekompozycja w latach 2005-2016 (cztery kwartały krocząco)

Źródło: dane NBP i GUS.

Do zwiększenia się nadwyżki w handlu towarami i usługami przyczynił się stabilny wzrost PKB w najbliższym otoczeniu gospodarczym Polski, w szczególności w strefie euro, a także poprawa konkurencyjności cenowej polskich produktów, która sprzyjała wzrostowi eksportu. Pomimo oddziaływania tych czynników saldo w handlu towarami w II połowie 2016 r. obniżyło się w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku, do czego przyczynił się wyższy niż rok wcześniej średnioroczny poziom cen ropy naftowej na rynkach światowych oraz przejściowe spowolnienie eksportu w III kw., związane z niższą aktywnością w światowym przemyśle.

Saldo na rachunku obrotów bieżących w 2016 r. nadal obniżał relatywnie wysoki deficyt dochodów pierwotnych oraz niewielki deficyt dochodów wtórnych. Ujemne saldo dochodów pierwotnych wynikało przede wszystkim z utrzymującego się wysokiego poziomu dochodów zagranicznych inwestorów bezpośrednich, uzyskanych w warunkach dobrej sytuacji przedsiębiorstw działających w Polsce oraz wysokich dochodów nierezzydentów otrzymywanych z inwestycji portfelowych.

W 2016 r. saldo na rachunku kapitałowym obniżyło się, choć pozostało dodatnie (1,1% PKB wobec 2,4% w 2015 r.). Obniżenie się tego salda względem jego wysokości z poprzednich lat – szczególnie silne w II i III kw. 2016 r. – wynikało z niewielkiego napływu funduszy unijnych w związku z zakończeniem perspektywy finansowej UE 2007-2013, przy jedynie nieznacznym napływie funduszy z perspektywy 2014-2020. W IV kw. wraz ze wzrostem napływu środków z bieżącej

perspektywy, saldo na rachunku kapitałowym ponownie wzrosło i jego poziom był zbliżony do wartości z poprzednich lat.

Tabela 9. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2008-2016⁸⁰

Bilans płatniczy	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rachunek bieżący	-85 780	-54 261	-77 770	-81 497	-60 477	-21 039	-35 655	-11 232	-5 501
Saldo obrotów towarowych	-82 538	-33 187	-43 677	-54 790	-34 128	-1 345	-13 633	9 326	8 536
Saldo usług	17 983	21 715	13 174	21 073	25 145	32 070	37 922	45 625	59 785
Saldo dochodów pierwotnych	-24 209	-38 603	-47 108	-50 914	-50 874	-50 016	-58 369	-62 553	-69 189
Saldo dochodów wtórnych	2 984	-4 186	-159	3 134	-620	-1 748	-1 575	-3 630	-4 633
Rachunek kapitałowy	14 241	22 097	25 705	30 618	35 711	37 857	41 990	42 510	19 700
Rachunek finansowy	-100 814	-60 189	-92 927	-80 229	-37 275	-18 673	-19 558	5 332	3 883
Inwestycje bezpośrednie: aktywa	10 027	19 262	28 075	12 944	4 237	-10 502	21 297	15 702	36 772
Inwestycje bezpośrednie: pasywa	34 131	43 754	53 939	53 575	23 929	2 809	62 025	52 997	56 178
Inwestycje portfelowe: aktywa	-6 017	4 270	-488	-2 796	1 395	6 891	17 603	41 781	-24 524
Inwestycje portfelowe: pasywa	-14 023	47 935	87 130	47 426	65 455	7 289	9 964	29 457	-9 486
Pozostałe inwestycje: aktywa	-15 369	-17 026	11 878	11 060	7 179	5 286	12 751	20 146	8 894
Pozostałe inwestycje: pasywa	62 174	25 254	39 230	18 944	-11 669	11 064	1 098	-10 592	60 455
Pochodne instrumenty finansowe	2 727	5 850	1 789	525	-8 942	-2 200	-62	-3 551	620
Oficjalne aktywa rezerwowe	-9 900	44 398	46 118	17 983	36 571	3 014	1 940	3 116	89 268
Saldo błędów i opuszczeń	-29 275	-28 025	-40 862	-29 350	-12 509	-35 491	-25 893	-25 946	-10 316

Źródło: dane NBP.

Nadwyżka na rachunku kapitałowym w 2016 r. – mimo obniżenia – była wyższa od deficytu na rachunku bieżącym. W efekcie łączne saldo rachunku bieżącego i kapitałowego pozostało dodatnie, co sprzyjało utrzymaniu dodatniego salda na rachunku finansowym oraz obniżeniu się ujemnej pozycji inwestycyjnej netto Polski. Na dodatnie saldo na rachunku finansowym złożyły się przede wszystkim – zwiększający polskie aktywa zagraniczne – wzrost rezerw walutowych NBP⁸¹ oraz – prowadzący do wzrostu pasywów zagranicznych – wzrost zaangażowania zagranicznych inwestorów bezpośrednich, w dużej mierze w formie reinwestycji osiągniętych w Polsce zysków.

⁸⁰ W przypadku rachunku finansowego prezentowane wielkości powinny być interpretowane następująco: dodatnia (ujemna) wielkość inwestycji rezydentów za granicą (pozycje: inwestycje bezpośrednie: aktywa, inwestycje portfelowe: aktywa, pozostałe inwestycje: aktywa, oficjalne aktywa rezerwowe) oznacza zwiększenie (zmniejszenie) polskich aktywów za granicą. Z kolei dodatnia (ujemna) wartość inwestycji nierezydentów w Polsce (pozycje: inwestycje bezpośrednie: pasywa, inwestycje portfelowe: pasywa, pozostałe inwestycje: pasywa) oznacza zwiększenie (zmniejszenie) polskich zobowiązań wobec zagranicy.

⁸¹ Wzrostowi rezerw walutowych NBP towarzyszyło zwiększenie zobowiązań NBP z tytułu pozostałych inwestycji. Zmiany te w znacznym stopniu wynikały z przeprowadzanych przez NBP transakcji *repo* służących zarządzaniu rezerwami walutowymi.

Efektorem powyższych zmian było utrzymanie wskaźników nierównowagi zewnętrznej Polski na korzystnym poziomie. W szczególności zarówno saldo obrotów handlowych, jak i saldo obrotów bieżących w relacji do PKB pozostały na historycznie najwyższych poziomach (Tabela 10).

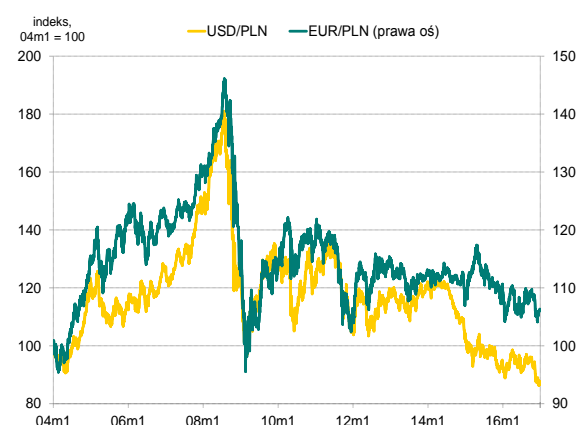
Tabela 10. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2005-2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo obrotów bieżących/PKB (w proc.)	-6,7	-4,0	-5,4	-5,2	-3,7	-1,3	-2,1	-0,6	-0,3
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (w proc.)	-5,6	-2,4	-3,6	-3,2	-1,5	1,0	0,4	1,7	0,8
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (w proc.)	-5,1	-0,8	-2,1	-2,2	-0,6	1,9	1,4	3,1	3,7
Oficjalne aktywa rezerwowe (w miesiącach importu towarów i usług)	4,0	5,2	5,5	5,7	5,5	5,2	5,3	5,3	6,4
Zadłużenie zagraniczne/PKB (w proc.)	56,8	58,7	65,5	70,8	70,2	69,8	72,7	71,6	75,8
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (w proc.)	-56,0	-57,8	-65,1	-62,4	-65,4	-69,0	-69,1	-62,5	-62,0

Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

W 2016 r. nominalny efektywny kurs złotego kształtował się na niższym poziomie niż w 2015 r. (Wykres 27), co wspierało konkurencyjność cenową polskiego eksportu, a przez to utrzymywanie się nadwyżki w polskim handlu zagranicznym, a także – poprzez wyższe ceny importu – wzrost dynamiki cen konsumpcyjnych. Zmiany kursu złotego względem głównych walut w ciągu roku były determinowane w znacznym stopniu przez czynniki zewnętrzne. W I połowie 2016 r. istotnym czynnikiem oddziałującym w kierunku osłabienia kursu złotego była niepewność dotycząca perspektyw wzrostu gospodarczego na świecie. W kierunku ograniczenia deprecjacji złotego oddziaływały natomiast oczekiwania na utrzymanie przez EBC ekspansywnej polityki pieniężnej. Natomiast w II połowie roku na osłabienie nominalnego efektywnego kursu złotego wpływały oczekiwania na podniesienie stóp procentowych przez Fed, które przełożyły się na wzrost rentowności amerykańskich obligacji skarbowych oraz aprecjację dolara (Wykres 26).

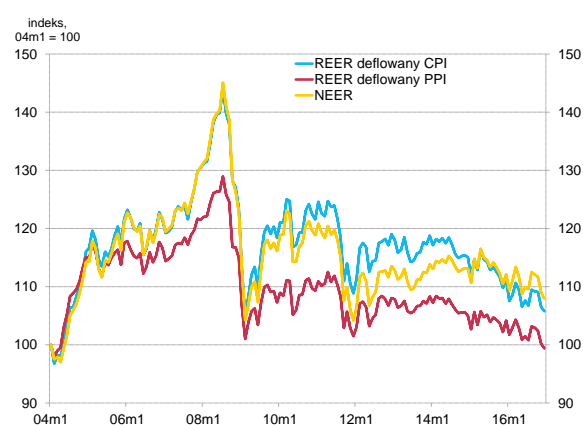
Wykres 26. Nominalny kurs złotego względem głównych walut w latach 2004-2016

Źródło: dane Bloomberg.

Wzrost oznacza aprecjację.

Wykres 27. Realny i nominalny efektywny kurs walutowy w latach 2004-2016

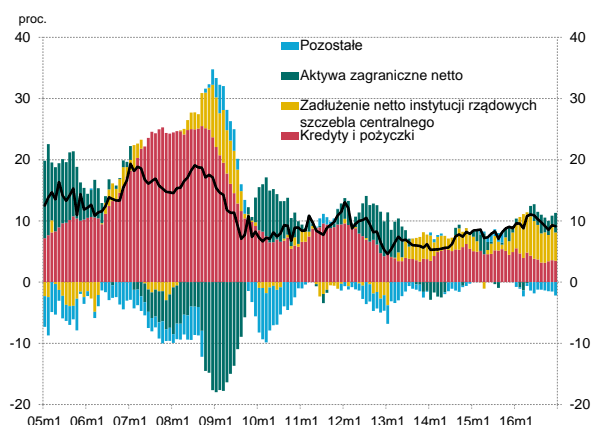
Źródło: dane Eurostat, OECD, Reuters, obliczenia NBP.

Wzrost oznacza aprecjację.

6. Pieniądz i kredyt

W 2016 r. dynamika podaży pieniądza M3 wzrosła w stosunku do roku poprzedniego (9,7% r/r względem 8,2% r/r⁸²). Na przyrost pieniądza M3 złożyło się zwiększenie depozytów, przede wszystkim o charakterze bieżącym, a także gotówki. Głównym czynnikiem kreacji szerokiego pieniądza w 2016 r. był wyższy niż w poprzednich latach przyrost zadłużenia sektora rządowego szczebla centralnego w bankach komercyjnych (w tempie 37,7% r/r wobec 10,0% r/r w poprzednim roku; Wykres 28)⁸³. Źródłem kreacji pieniądza była także nadal rosnąca akcja kredytowa dla pozostałych sektorów gospodarki, przede wszystkim gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Kredyty dla podmiotów niemonetarnych⁸⁴ w 2016 r. rosły w stabilnym tempie (4,3% r/r wobec 5,2% r/r w poprzednim roku; Wykres 29).

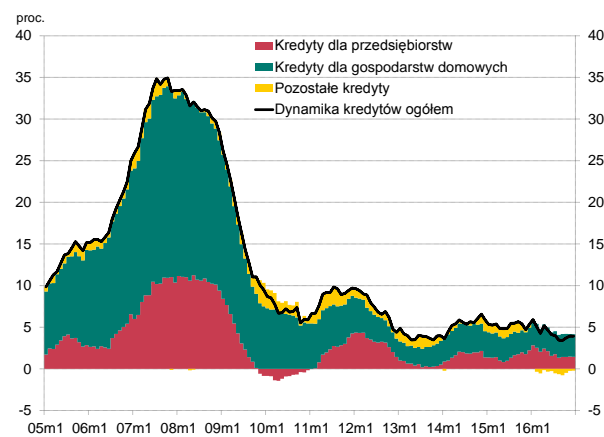
Wykres 28. Roczna dynamika agregatu monetarnego M3 oraz wkład głównych czynników kreacji pieniądza w latach 2005-2016

Źródło: dane NBP.

Kategoria Pozostałe obejmuje: (i) należności monetarnych instytucji finansowych z tytułu dłużnych oraz udziałowych papierów wartościowych; (ii) aktywa trwałe (bez aktywów finansowych); oraz (iii) zobowiązania finansowe o terminie pierwotnym powyżej 2 lat, które nie są uwzględniane w agregacie monetarnym M3 i w związku z tym – w celu zapewnienia porównywalności – są ujęte w statystyce czynników kreacji pieniądza ze znakiem minus.

Wykres 29. Roczna dynamika kredytów dla sektora niemonetarnego oraz wkład głównych składowych w latach 2005-2016

Źródło: dane NBP.

Kategoria Pozostałe obejmuje sektory niemonetarnych instytucji finansowych, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, instytucji samorządowych i funduszy ubezpieczeń społecznych.

Akcja kredytowa w sektorze gospodarstw domowych w 2016 r., podobnie jak w poprzednich latach, rosła w stabilnym tempie, na co złożył się głównie nieco szybszy przyrost kredytów konsumpcyjnych oraz stabilny wzrost kredytów mieszkaniowych, następujący pomimo zaostrzenia kryteriów

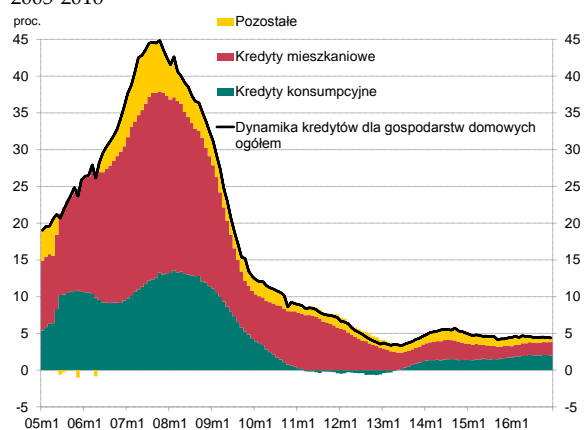
⁸² Omawiane w tym załączniku dynamiki odnoszą się do średnich rocznych zmian transakcyjnych w danych okresach.

⁸³ Wzrost zaangażowania sektora bankowego w skarbowe papiery wartościowe można częściowo wiązać z obowiązaniem od lutego 2016 r. ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych, która wyłącza obligacje skarbowe z podstawy opodatkowania.

⁸⁴ Sektor podmiotów niemonetarnych obejmuje gospodarstwa domowe, niemonetarne instytucje finansowe, przedsiębiorstwa, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych, instytucje samorządowe i fundusze ubezpieczeń społecznych.

i warunków ich udzielania (Wykres 30)^{85, 86, 87}. Wzrostowi kredytów dla tego sektora sprzyjała poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych związana z dobrą sytuacją na rynku pracy oraz wypłatami świadczeń wychowawczych. W kierunku wyższej dynamiki kredytów dla gospodarstw domowych w 2016 r. oddziaływał również niższy niż w poprzednich latach poziom stóp procentowych⁸⁸ oraz – w przypadku kredytów konsumpcyjnych – złagodzenie polityki kredytowej przez banki.

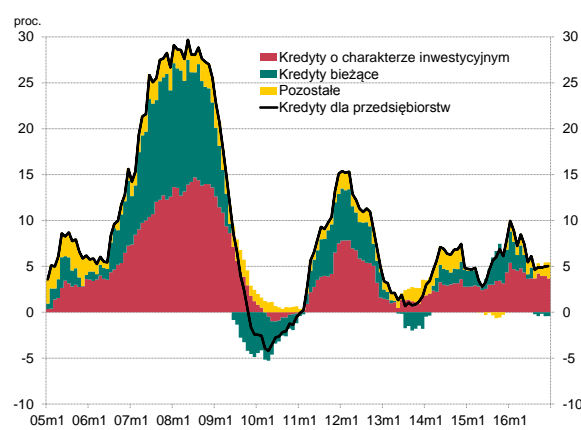
Wykres 30. Roczna dynamika kredytów dla gospodarstw domowych oraz wkład głównych składowych w latach 2005-2016

Źródło: dane NBP.

Do kategorii Pozostałe zaliczane są operacyjne i inwestycyjne kredyty dla drobnych przedsiębiorstw.

Wykres 31. Roczna dynamika kredytów dla przedsiębiorstw oraz wkład głównych składowych w latach 2005-2016

Źródło: dane NBP.

Do kategorii Pozostałe zaliczane są m.in. kredyty na zakup papierów wartościowych lub kredyty eksportowe.

⁸⁵ Zgodnie w wymogami Rekomendacji S Komisji Nadzoru Finansowego, w ostatnich latach banki zobowiązane były do corocznego obniżania progu maksymalnej wartości udzielanego kredytu w relacji do wartości nieruchomości (wskaźnik LtV). W 2016 r. wskaźnik ten został obniżony do 85% względem 90% w 2015 r.

⁸⁶ Średnioroczna dynamika kredytów konsumpcyjnych w 2016 r. wyniosła 8,2% r/r wobec 6,3% r/r w poprzednim roku, natomiast kredytów mieszkaniowych odpowiednio 2,8% r/r i 3,1% r/r. Podobnie jak w poprzednim roku dynamicznemu wzrostowi złotych kredytów mieszkaniowych w 2016 r. (w tempie 10,6% r/r wobec 10,8% r/r w 2015 r.) towarzyszył systematyczny spadek portfela kredytów walutowych (w tempie -6,5% r/r zarówno w 2016 r., jak i w 2015 r.)

⁸⁷ Czynnikiem wspierającym wzrost kredytów mieszkaniowych w 2016 r. był program „Mieszkanie dla Młodych”, chociaż jego pozytywny wpływ miał miejsce jedynie w I połowie 2016 r. W związku z wykorzystaniem całości środków przeznaczonych na 2016 r. przydzielanie środków zaplanowanych na 2017 r. rozpoczęło się już w I kw. 2016 r. Jednak również i ta pula została wykorzystana na początku III kw. 2016 r., przez co w II połowie 2016 r. program nie stanowił czynnika wsparcia akcji kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych.

⁸⁸ Średnie oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych w 2016 r. wyniosło 7,9% wobec 8,6% w poprzednim roku. Natomiast średnie oprocentowanie kredytów mieszkaniowych nie zmieniło się względem roku poprzedniego i wyniosło 4,4%.

Istotnym źródłem wzrostu akcji kredytowej dla sektora niefinansowego w 2016 r. był również wyższy niż w poprzednim roku wzrost kredytów dla przedsiębiorstw (Wykres 31)^{89, 90}. Głównym czynnikiem zwiększania się zadłużenia firm z tytułu kredytów – podobnie jak w poprzednich latach – był wzrost kredytów inwestycyjnych, który następował pomimo relatywnie niskiej aktywności inwestycyjnej firm w 2016 r. Sprzyjała temu wysoka dostępność kredytów dla przedsiębiorstw oraz niższe niż w poprzednich latach ich oprocentowanie. Jednocześnie wysoka płynność finansowa przedsiębiorstw oraz zaostrzenie przez banki kryteriów i warunków kredytowych, w tym głównie zwiększenie pozaodsetkowych kosztów kredytu, podwyższały skłonność przedsiębiorstw do finansowania bieżącej działalności środkami własnymi⁹¹. Czynniki te stanowiły ograniczenie dla wzrostu kredytów bieżących, których dynamika w 2016 r. istotnie się obniżyła, a w II połowie 2016 r. była ujemna.

⁸⁹ Średnioroczna dynamika kredytów dla przedsiębiorstw w 2016 r. wyniosła 6,5% r/r wobec 5,1% r/r w poprzednim roku. Kredyty inwestycyjne przedsiębiorstw rosły w średniorocznym tempie równym 8,2% r/r wobec 6,0% r/r w 2015 r., natomiast kredyty bieżące – odpowiednio 2,6% r/r i 5,2% r/r.

⁹⁰ Wyższa niż przed rokiem dynamika kredytów dla przedsiębiorstw może po części wynikać z jednorazowej transakcji dokonanej przez jeden podmiot na początku 2016 r. dotyczącej zamiany zadłużenia zagranicznego na krajowe w kwocie ok. 3,2 mld zł. Transakcja ta wpłynęła na dynamikę kredytów inwestycyjnych (stanowiąc ok. 18% całkowitego rocznego wzrostu zadłużenia firm z tytułu kredytów inwestycyjnych), a wygaśnięcie jej wpływu na początku 2017 r. znalazło odzwierciedlenie w niższej dynamice tej kategorii kredytu.

⁹¹ Wskazuje na to m.in. systematycznie zmniejszający się odsetek przedsiębiorstw ubiegających się o kredyt.

7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP

W 2016 r. zorganizowano w NBP 28 otwartych seminariów naukowych⁹²:

- *Can Europe Rely on Large Primary Surpluses to Solve its Debt Problem?*, Ugo Panizza – The Graduate Institute of International and Development Studies (Genewa), CEPR.
- *Relationship lending through the cycle: what can we learn from three decades of research?*, Paola Bongini – University of Milan Bicocca.
- *Międzyplaciowa luka płacowa w Polsce. Nowe szacunki w oparciu o zharmonizowane dane dotyczące wynagrodzeń*, Aleksandra Majchrowska – Narodowy Bank Polski i Uniwersytet Łódzki, Paweł Strawiński – Uniwersytet Warszawski.
- *U źródeł „zielonej wyspy”. Polski rynek pracy po 2008 r. w świetle badań WDN3*, Paweł Strzelecki – Narodowy Bank Polski i Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Robert Wyszzyński – Narodowy Bank Polski.
- *Can demography affect inflation and monetary policy?*, Előd Takáts – Bank Rozrachunków Międzynarodowych.
- *The Tale of Two Great Crises*, Michele Fratianni – Indiana University, Università Politecnica delle Marche.
- *Regime change and recovery in 1930s Britain*, Tadeusz Gwiazdowski – University of Manchester.
- *Economic Growth and External Financing in Central and Eastern Europe*, Karsten Staehr – Uniwersytet Techniczny w Tallinnie, Bank Estonii.
- *Modern Finance and Aggregate Demand: A New Analytical Framework for Policy*, Amit Bhaduri – Jawaharlal Nehru University.
- *Job Displacement and the Cost of Business Cycles*, Karl Walentin – Szwedzki Bank Narodowy.
- *Does Interbank Market Matter for Business Cycle Fluctuation? An Estimated DSGE Model with Financial Frictions for the Euro Area*, Federico Giri – Università Politecnica delle Marche.
- *Interest Rate Dynamics, Variable-Rate Loans, and the Business Cycle*, Patrick A. Pintus – Bank Francji.
- *Monetary policy when households have debt: new evidence on the transmission mechanism*, James Cloyne – Bank Anglii.
- *Debt, Inequality, and Credit Stagnation*, Steve Keen – Kingston University London.
- *Fundamentals and Exchange Rate Forecastability with Machine Learning Methods*, Tomasz Michalski, HEC Paris.
- *Using Federal Minimum Wages to Identify the Impact of Minimum Wages on Employment and Earnings across the U.S. States*, Yona Rubinstein – London School of Economics and Political Science.
- *Czy handel (światowy) napędza globalny wzrost gospodarczy?*, Leon Podkaminer – Wiedeński Instytut Międzynarodowych Porównań Gospodarczych.

⁹² Po tytule wskazano nazwisko i afiliację prelegenta.

- *Transparency of Monetary Policy in the Post-Crisis World*, Petra Geraats – Uniwersytet w Cambridge.
- *The costs of deflations: a historical perspective*, Boris Hofmann – Bank Rozrachunków Międzynarodowych.
- *Zawile relacje między demografią a polityką pieniężną*, Michał Gradzewicz – Narodowy Bank Polski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *The Shocks Matter: Improving our Estimates of Exchange Rate Pass-through*, Ida Hjortsoe – Bank Anglii.
- *Models, assumptions and their assessment: Some hopefully useful hair-splitting*, Uskali Mäki – Centre of Excellence in the Philosophy of the Social Sciences (TINT), Uniwersytet Helsiński.
- *How Revolutionary is the Digital Revolution? What Consequences for Growth and Employment*, John Zysman – University of California, Berkeley.
- *Rozwój sektora finansowego a nierówności majątkowe - teoretyczny model dla USA*, Hanna Szymborska – University of Leeds.
- *What drives pension reforms?* – Ward Romp, Uniwersytet Amsterdamski.
- *The Welfare Effects of Trade with Incomplete Markets* – Lawrence Uren, University of Melbourne.
- *Shadow Banking, a Macroeconomic Perspective*, Eugenio Caverzasi – Università Politecnica delle Marche.
- *The Pricing of Financial Products in Retail Banking: Competition, Geographic Proximity and Credit Limits*, Santiago Carbo-Valverde – Bangor University.

W 2016 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej znalazły się następujące publikacje pracowników NBP:

- Piotr Bańbuła, Małgorzata Iwanicz-Drozdowska, *The systemic importance of banks – name and shame seems to work*, Finance Research Letters, vol. 18, 297-301.
- Paweł Baranowski, Paweł Gajewski, *Credible enough? Forward guidance and perceived National Bank of Poland's policy rule*, Applied Economics Letters, vol. 23, Issue 2, 89-92.
- Paweł Baranowski, Mariusz Górajski, Maciej Malaszewski, Grzegorz Szafranski, *Inflation in Poland under State-Dependent Pricing*, Ekonomický Časopis, no. 64 (10), 937-957.
- Anna Białek-Jaworska, Natalia Nehrebecka, *The role of trade credit in business operations*, Argumenta Oeconomica, tom 2 (37), 189-231.
- Marcin Bielecki, Karolina Goraus, Jan Hagemejer, Joanna Tyrowicz, *Decreasing fertility vs increasing longevity: Raising the retirement age in the context of ageing processes*, Economic Modelling, vol. 52, Part A, 125-143.
- Michał Brzoza-Brzezina, *Amplification of shocks at the zero lower bound in a small open and large closed economy*, Applied Economics Letters, vol. 23, Issue 14, 1029-1033.
- James Bullard, Jacek Suda, *The stability of macroeconomic systems with Bayesian learners*, Journal of Economic Dynamics and Control, vol. 62, 1-16.
- Gonzalo Camba-Méndez, Dobromił Serwa, *Market perception of sovereign credit risk in the euro area during the financial crisis*, The North American Journal of Economics and Finance, vol. 37, 168-189.

- Gonzalo Camba-Méndez, Konrad Kostrzewa, Anna Marszał, Dobromił Serwa, *Pricing Sovereign Credit Risk of Poland: Evidence from the CDS Market*, *Emerging Markets Finance and Trade*, vol. 52, Issue 12, 2687-2705.
- Michele Ca' Zorzi, Jakub Mućk, Michał Rubaszek, *Real Exchange Rate Forecasting and PPP: This Time the Random Walk Loses*, *Open Economies Review*, vol. 27, Issue 3, 585-609.
- Aleksandra Hałka, Karol Szafranek, *Whose Inflation Is It Anyway? Inflation Spillovers Between the Euro Area and Small Open Economies*, *Eastern European Economics*, vol. 54, Issue 2, 109-132.
- Małgorzata Iwanicz-Drozdowska, Paweł Smaga, Bartosz Witkowski, *Bank restructuring in the EU: Which way to go?*, *Journal of Policy Modeling*, vol. 38, Issue 3, 572-586.
- Małgorzata Iwanicz-Drozdowska, Paweł Smaga, Bartosz Witkowski, *Financial Development. Have Post-Communist Countries Converged?*, *Transformations in Business and Economics*, vol. 15, no. 2A (38A), 389-414.
- Juliusz Jabłecki, *The Financial Crisis in Retrospect: A Case of Misunderstood Interdependence*, *Critical Review*, vol. 28, Issue 3-4, 287-334.
- Juliusz Jabłecki, Dariusz Gątarek, *Modeling joint defaults in correlation-sensitive instruments*, *Journal of Credit Risk*, vol. 12, no. 3, 15-42.
- Aleksandra Kolasa, Michał Rubaszek, *The effect of ageing on the European economies in a life-cycle model*, *Economic Modelling*, vol. 52, Part A, 50-57.
- Tomasz Łyziak, *Survey measures of inflation expectations in Poland: are they relevant from the macroeconomic perspective?*, *Baltic Journal of Economics*, vol. 16, Issue 1, 33-52.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* w 2016 r. ukazały się:

- Marcin Wagner, *Rynek nieruchomości mieszkaniowych w strefie euro*.
- Mariusz Kapuściński, Andrzej Kocięcki, Halina Kowalczyk, Tomasz Łyziak, Jan Przystupa, Ewa Stanisławska, Anna Sznajderska, Ewa Wróbel, *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Co wiemy w 2015 roku?*
- Bohdan Kłos, *Interakcje między polityką monetarną i fiskalną w DSGE SoePL*.
- Adam Czerniak, Michał Rubaszek, *Znaczenie prywatnego rynku najmu nieruchomości dla stabilności makroekonomicznej krajów strefy euro*.
- Adam Czerniak, Bartosz Witkowski, *Model wczesnego ostrzegania przed bańkami cenowymi na rynku mieszkaniowym*.

W serii wydawniczej *NBP Working Paper* w 2016 r. ukazały się:

- Michał Brzoza-Brzezina, *Why may large economies suffer more at the zero lower bound?*
- Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, Krzysztof Makarski, *Crisis, contagion and international policy spillovers under foreign ownership of banks*.
- Aleksandra Hałka, Jacek Kotłowski, *Global or domestic? Which shocks drive inflation in European small open economies?*

- Paweł Strzelecki, Robert Wyszzyński, *Poland's labour market adjustment in times of economic slowdown – WDN3 survey results.*
- Tomasz Łyziak, *Do inflation expectations matter in a stylised New Keynesian model? The case of Poland.*
- Tomasz Łyziak, *The impact of financial crisis and low inflation environment on short-term inflation expectations in Poland.*
- Marcin Kolasa, *On the limits of macroprudential policy.*
- Mariusz Górajski, Dobromił Serwa, Zuzanna Wośko, *Measuring expected time to default under stress conditions for corporate loans.*
- Halina Kowalczyk, Ewa Stanisławska, *Are experts' probabilistic forecasts similar to the NBP projections?*
- Karol Szafranek, *Linking excessive disinflation and output movements in an emerging, small open economy. A hybrid New Keynesian Phillips Curve perspective.*
- Aleksandra Masłowska-Jokinen, Anna Matysek-Jędrych, *"One size does not fit all" – institutional determinants of financial safety net effectiveness.*
- Paweł Pońsko, Bartosz Rybaczyk, *Fan chart – a tool for NBP's monetary policy making.*
- Grzegorz Wesołowski, *Do long term interest rates drive GDP and inflation in small open economies? Evidence from Poland.*
- Conference papers, *The Narodowy Bank Polski Workshop: Recent trends in the real estate market and its analysis – 2015 edition.*
- Milena Kabza, Konrad Kostrzewa, *Prudential measures in dealing with capital flows – case of Poland.*
- Mariusz Kapuściński, *The role of bank balance sheets in monetary policy transmission. Evidence from Poland.*
- Dobromił Serwa, Piotr Wdowiński, *Macro-financial linkages in the Polish economy: combined impulse-response functions in SVAR models.*
- Mariusz Kapuściński, Ewa Stanisławska, *Interest rate pass-through in Poland since the global financial crisis.*
- Beata K. Bierut, Kamila Kuziemska-Pawlak, *Competitiveness and export performance of CEE countries.*
- Mariusz Kapuściński, Andrzej Kocięcki, Halina Kowalczyk, Tomasz Łyziak, Jan Przystupa, Ewa Stanisławska, Anna Sznajderska, Ewa Wróbel, *Monetary policy transmission mechanism in Poland. What do we know in 2015?*
- Michał Brzoza-Brzezina, Jacek Kotłowski, *The nonlinear nature of country risk and its implications for DSGE models.*
- Leon Podkaminer, *Has trade been driving global economic growth?*
- Arkadiusz Florczak, Janusz Jabłonowski, *Consumption over the life cycle in Poland.*
- Jacek Rotherth, Amanda Michaud, *Inequality, fiscal policy, and business cycle anomalies in emerging markets.*

8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2016 r.

■ Data: 5 kwietnia 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

uchwała nr 1/2016 z dnia 5 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2015 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: M. Belka

G. M. Ancyparowicz

M. Chrzanowski

E. Gatnar

Ł. J. Hardt

J. J. Kropiwnicki

E. M. Łon

E. J. Osiatyński

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw:

■ Data: 5 maja 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

uchwała nr 2/2016 z dnia 5 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2015.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: M. Belka

G. M. Ancyparowicz

M. Chrzanowski

E. Gatnar

Ł. J. Hardt

J. J. Kropiwnicki

E. M. Łon

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw:

E. J. Osiatyński był nieobecny.

■ Data: 5 maja 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

uchwała nr 3/2016 z dnia 5 maja 2016 r. w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2015.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: M. Belka

G. M. Ancyparowicz

M. Chrzanowski

E. Gatnar

Ł. J. Hardt

J. J. Kropiwnicki

E. M. Łon

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw:

E. J. Osiatyński był nieobecny.

■ Data: 24 maja 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

uchwała nr 4/2016 z dnia 24 maja 2016 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2015 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: M. Belka

G. M. Ancyparowicz

E. Gatnar

Ł. J. Hardt

J. J. Kropiwnicki

E. M. Łon

K. Zubelewicz

J. Żyżyński

Przeciw:

M. Chrzanowski oraz E. J. Osiatyński byli nieobecni.

■ Data: 7 września 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

uchwała nr 5/2016 z dnia 7 września 2016 r. w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2017.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński	Przeciw:	K. Zubelewicz
	G. M. Ancyparowicz		
	M. Chrzanowski		
	E. Gatnar		
	Ł. J. Hardt		
	J. J. Kropiwnicki		
	E. M. Łon		
	E. J. Osiatyński		
	J. Żyżyński		

■ Data: 20 grudnia 2016 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

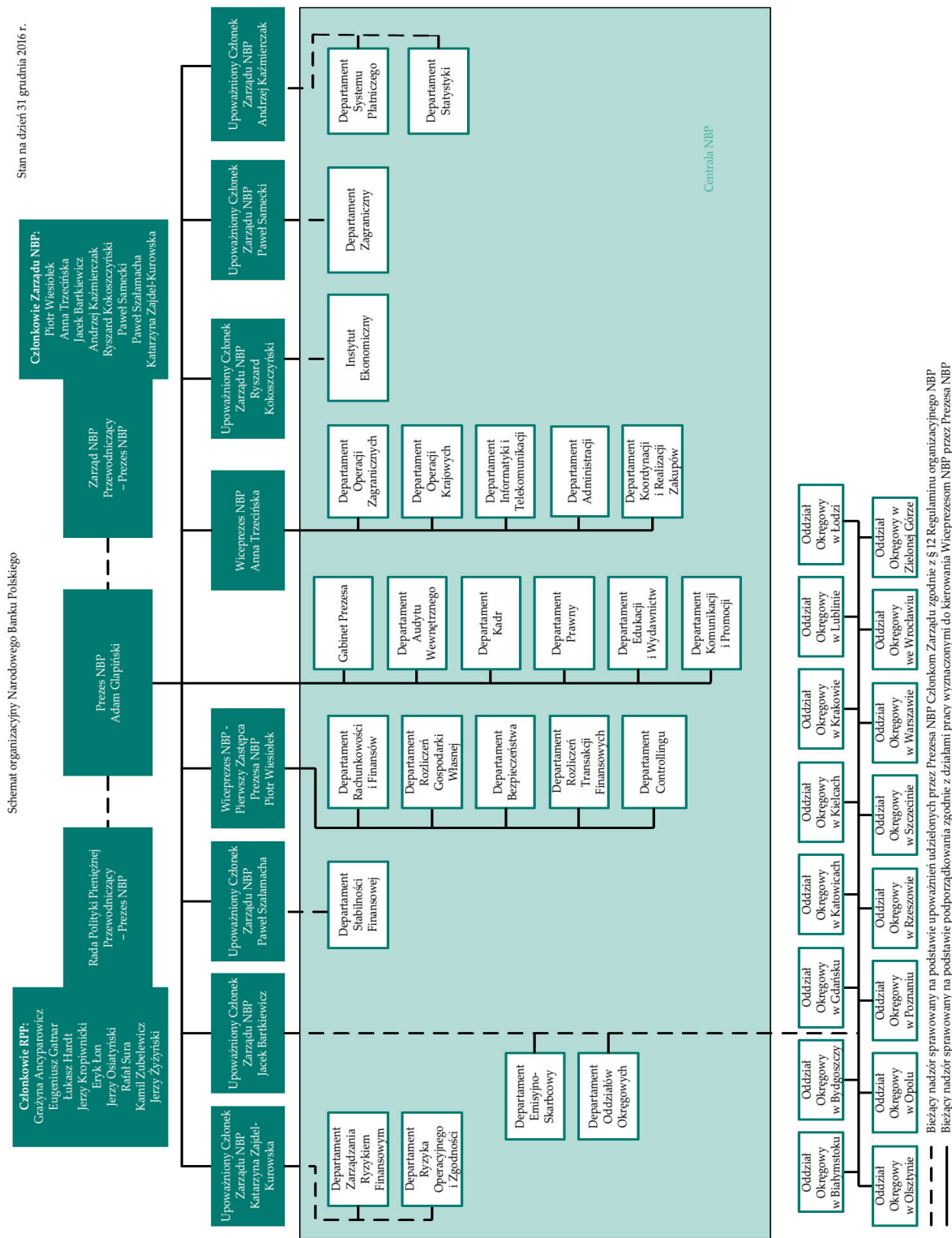
uchwała nr 6/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2017.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Glapiński	Przeciw:	E. J. Osiatyński
	G. M. Ancyparowicz		K. Zubelewicz
	E. Gatnar		
	Ł. J. Hardt		
	E. M. Łon		
	R. Sura		
	J. Żyżyński		

J. J. Kropiwnicki był nieobecny.

9. Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2016 r.

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
BŚ	Bank Światowy
CMFB	Komitet ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy (European Economic Area, EEA)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ESRB	European Systemic Risk Board (Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
Fed	Bank Rezerwy Federalnej
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KE	Komisja Europejska
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
pb	punkt bazowy
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
SDR	Special Drawing Rights (Specjalne Prawa Ciągnięcia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET2	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET2	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
ZBP	Związek Banków Polskich

www.nbp.pl

